

תלמוד בבלי
'גמרא ופירושה'

מסכת שבת

חלק י
דפים ס"ה-ע"א

מהדורה ללומדי
הדף היומי

מוסכת שבת

עם פירוש גמרא ופירושה
ותבנית ש"ס נהרדעא החדש

חלק י
דף סה-עא

כל הזכויות שמורות

יצא לאור ע"י

מכון 'תלמוד והלכה'

רחוב מנחם משיב 12

ירושלים

מהדורת ביקורת

להזמנות מרוכזות לשיעורי הדף היומי

053-3129507

כל הערה והוספה תתקבל בברכה

בפקס 08-9298155

תבנית הש"ס:

שערים ועימוד:

דוד לוי

050-4130067

סדר הלימוד מיום ראשון טז אייר תש"פ - עד שבת קודש
פרשת בהר-בחוקותי כב אייר תש"פ
דף היומי מסכת שבת דף סה עד דף עא

הנושאים המרכזיים:

דף סח	דף סה
<ul style="list-style-type: none"> • מדוע נאמר 'כלל גדול' • היודע עיקר שבת ושכח, חטאת אחת על הכל, או על כל שבת • תינוק שנשבה, אם חייב או פטור 	<ul style="list-style-type: none"> • הוצאה [מוך שאינו קשור. דבר שמתגנה בו. מטבע לרפואה. חוטים באזנים. עיטוף הראש] • אבוה דשמואל לבנותיו [יציאה בחוטים. שכיבה זה אצל זה. זוחלין בנהרות. מחצלאות בנהרות] • הערמה בפריפת אגוז
דף סט	דף סו
<ul style="list-style-type: none"> • מונבז: שוגג הוא רק כשידע. ואפילו כשיודע כשחוטא (שגגת קרבן שמיה שגגה) • לרבנן, אם שגגת כרת שמיה שגגה [ר"י ור"ל, בכל מקום. בשבועה. בתרומה] • אינו יודע מתי שבת [היום שמשמר. מלאכה. מכיר מקצת היום] • מקור לחטאת אחת. ולחטאת על כל שבת 	<ul style="list-style-type: none"> • הוצאה וטומאה [בקב (טומאת מת ומדרס). בסמוכות. בכסא. בלוקטמין] • הבנים יוצאים בקשרים [מספר ואופן הקשרים לרפואה ולגעגועים] • מאמרי אבין בר הונא בשם רב חמא בר גוריא [רפואות שונות בשבת] • לחשים [שם האם. מנין הפעמים] • יציאה באבן תקומה • רפואות לאישתא שאוחזתו בכל יום [נשיאת מלח. העברה לנמלה. לנהר].
דף ע	דף סז
<ul style="list-style-type: none"> • החילוק בין שגגת שבת לשגגת מלאכות • מקור לחילוק מלאכות [מות ימות. הבערה (ללא או לחלק יצאת). ועשה מאחת מהנה] • העלם שבת והעלם מלאכות 	<ul style="list-style-type: none"> • רפואות ולחשים [אשתא תילתא. אשתא צמירתא. שחין. שחין כואב. אבעבועות. שדים] • יציאה בסגולות מרפא • דרכי האמורי • השוכח עיקר שבת. השוכח ש'היום' שבת. השוכח ש'מלאכות' אסורות. • מלאכות מעין מלאכה אחת
דף עא	
<ul style="list-style-type: none"> • גרירה וגרירה דגרירה [מתכפר על קצירה וטחינה שבשגגת מלאכות, אם גורר קצירה וטחינה שבשגגת שבת. מתכפר על כזית ראשון ושני, אם גורר שלישי] • צירוף חצי שיעור כשיעור שלם אינו מצטרף [שגגת שבת ושגגת מלאכות. שני תמחויין] • ר"י ור"ל אם ידיעות מחלקות קודם הפרשה ולאחר הפרשה 	

יום ראשון טז אייר תש"פ

שבת דף סה

שוטחן בחמה, אָבֵל לֹא כִנְגַד הָעַם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסְרִין [התבאר בדף הקודם].

אם יוצאת כ'מוך' רק כשהוא קשור

שנינו במשנה: ובמוך שפאזנה מותרת לצאת.

[רק כשהוא קשור]: תני רמי בר יחזקאל: והוא שקשור באזנה, שאם אינו קשור, חוששים שתבוא לטלטלה בידיה.

שנינו במשנה: ובמוך שפסנדה מותרת לצאת.

[רק כשהוא קשור]: תני רמי בר יחזקאל: והוא שקשור לה בסנדה, שאם אינו קשור, חוששים שתבוא לטלטלה בידיה.

שנינו במשנה: ובמוך שהתקינה לה לנדתה מותרת לצאת.

[כשאינו קשור]: סבר רמי בר חמא למימר, והוא שקשור לה בין גריכותיה, שאם אינו קשור, חוששים שתבוא לטלטלה בידיה.

אמר רבא: במוך מותר לצאת, אף על פי שאינו קשור לה, כיון דמאיס, לא אתיא לאיתויי [כיון שהוא מאוס, היא לא תבוא לטלטלו בידיה].

[עשתה לו בית יד]: בעא מיניה רבי ירמיה מרבי אבא, עשתה לה בית יד [למוך שבאותו מקום] מהו, האם חוששים שמא היא תוציאו ותטלטלו בידיה (כשאינו קשור), שהרי אין מאוס לה לאוחזה בבית יד שלה.

אמר ליה רבי אבא: מותר, ואין חוששים שהיא תבוא לטלטלו בידיה.

איתמר [נמי], אמר רב נחמן בר אשעיא אמר רבי יוחנן: עשתה לה בית יד, מותר [שאפילו כשיש למוך בית יד, הרי הוא מאוס, ואין חוששים שהיא תבוא לטלטלה בידיה].

[מעשה רב מהאמוראים במוך שאינו קשור]: רבי יוחנן, נפיק בהו לבי מדרשא [רבי יוחנן יצא ברשות הרבים, לבית המדרש, במוך שבאזנו, שהיה זקן וצואת אוזנו היתה מרובה], וחקוקין עליו חביריו [מפני שלא היה המוך קשור באזנו].

רבי ינאי נפיק בהו [יצא בהם, במוך שאינו קשור] לכרמלית, וחקוקין עליו כל דורו.

שואלת הגמרא: כיצד יצא רבי יוחנן במוך שאינו קשור, והתני רמי בר יחזקאל: והוא שקשור לה באזנה?

עונה הגמרא: **לֹא קָשִׁיא, הָא** [זה, מה שרבי יוחנן יצא, היה באופן] **דְּמִיְהֵדֵק** [שהמוך היה מהודק, שהיה תוחב את המוך באזנו יפה, ולא צריך קשירה].

הָא [זה, מה שרמי בר יחזקאל, אסר, מדובר] **דְּלֹא מִיְהֵדֵק** - שלא מהודק, ובזה שנינו שיוצאים במוך שבאזנו רק אם הוא קשור].

שנינו במשנה שיוצאת **בַּפְּלֶפֶל וּבַגְּלָגֶל מְלַח**.

מבארת הגמרא: **פְּלֶפֶל**, מועיל לְרִיחַ הַפֶּה [שלא יהיה ריח בפה].

גְּלָגֶל מְלַח, מועיל לְדוֹרְשֵׁינִי [לחולי השיניים].

שנינו במשנה וְכֹל דְּבָר שְׂנוֹתְנַת לְתוֹךְ פִּיהָ יוצאת בו.

כגון זַנְגְבִילָא.

אי נְמִי, דְּרִצּוֹנָא [קנמון].

שנינו במשנה: שֵׁן תוֹתְכַת, שֵׁן שֶׁל זֶהָב, רַבִּי מְתִיר, וְחֻכְמִים אוֹסְרִין.

המחלוקת בשן זהב, אבל בשן מתכת יוצאת לכולי עלמא

אָמַר רַבִּי זִירָא: לֹא שָׁנוּ [שחכמים אוסרין] אֲלֵא בִשְׁן שֶׁל זֶהָב [שהיא חשובה, וחוששים שהיא תבוא להראותה לחברותיה, ותיקח את השן בידה ותטלטלה],

אָבֵל בְּשֶׁל כֶּסֶף [שאינה חשובה], דְּבָרֵי הַכֹּל מוֹתֵר, ואין חוששים שהיא תבוא להראותה ולטלטלה].

תִּנְיָא נְמִי הָכִי, בְּשֶׁל כֶּסֶף, דְּבָרֵי הַכֹּל מוֹתֵר.

שֶׁל זֶהָב, רַבִּי מְתִיר [אף שהיא של זהב והיא חשובה, אין חוששים שהיא תראה אותם לחברותיה, כיון שהיא מתגנה בכך, שחסרה לה שן, והיא מתביישת בזה], וְחֻכְמִים אוֹסְרִין [שאפלו בדבר שהיא מתגנה בו, חוששים שהיא תראה לחברותיה].

תנאים הסוכרים שדבר שמתגנה אין חשש שתראה אותו

אָמַר אָבִי: רַבִּי, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר, פּוֹלְהוּ סְבִירָא לְהוּ, דְּכֹל מִיַּדִּי דְּמִיַּגְנֵי בֵּיהּ לֹא אֶתְיָא לְאֶחָוִי [שכל דבר שהיא מתגנה בו, לא חוששים שהיא תבוא להראותו].

[א] רַבִּי, הָא דְאָמְרִין [שאינו חושש בשן של זהב, שתבוא להראותו].

[ב] רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּתִנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹטֵר בְּכוֹכְלֵת [פוטר ומתיר לכתחילה להוציא מיני בשמים שקשורים לה בצווארה], וּבְצִלּוּחֵית שֶׁל פְּלִיטוֹן [או צלוחית שיש בה שמן אפרסמון שקושרת לצווארה], מפני שהיוצאת באלו היא אשה שיש לה ריח רע, ואין חוששים שהיא תבוא להורידה ולהראות גנותה לאחרים.

[ג'] רבי שמעון בן אלעזר, דתניא, כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר: כל שהוא למטה מן הסבכה [כגון כובע של צמר, שהיא מלבישה אותו על ראשה, מתת לסבכה (כובע בד שמכסה בו ראשה)] יוצאה בו [שלא חוששים שהיא תוציא את ה'כיפה', ותטלטל אותה בידיה, שכיון שהוא תחת ה'סבכה', שערה מתגלה בהוצאת הכיפה, והיא מתגנה בכך]. אבל דבר שהוא למעלה מן הסבכה, אינה יוצאה בו [שדבר שנמצא מעל ה'סבכה' חוששים שהיא תורידו ותטלטלו, כיון שאין שערה מתגלה ואינה מתגנה בכך].

משנה

יציאה במטבע שקושרת כרגל לרפואה

יוצאה בסלע [מטבע] שעל הצינית [מכה בכף הרגל, שקושרים בה סלע לרפואה].

יציאה בחוטים או קיסמים כחור של העגיל

הבנות קטנות יוצאות בחוטים ואפילו בקיסמין שבאזניהם [שמנקבות אזניהם לצורך עגילים, ומניחים חוטים או קסמים באזניהם כדי שהחורים לא יסתמו, ואף שקיסמין אינם תכשיט, מכל מקום כיון שדרכה בכך, אינו משאוי].

יציאה בעיטוף הראש באופנים שונים

עריכות [נשים ישראליות שבערב], יוצאות רעילות [כדרך ערביות שדרכם להתעטף בבגד על כל הראש והפנים, חוץ מהעינים, (בגד זה נקרא 'רעלה', והוא מלשון 'עטיפה')].

ומדיעות [נשים ישראליות שבמדין], יוצאות פרופות [שהיו מתעטפות במטפחת בד על ראשם - בקצה אחד של המטפחת (בצד העורף) היתה מחוברת רצועה, בקצה השני של המטפחת (בצד הראש) הניחו אבן או אגוז, כרכו אותו במטפחת - ומסביב האבן הכרוך במטפחת היו קושרות את הרצועה, כך היא לא היתה נופלת].

וכל אדם [גם נשים ממקומות אחרים מותרות לצאת באופנים אלו], אלא שדברו חקמים בהנה [במה שמצוי].

פורפת על האבן, ועל האגוז, ועל המטבע [מותרת לכרוך בשבת אבן או אגוז או מטבע בתוך המטפחת בשבת],

ובלבד שלא תפרוף לכתחלה בשבת [בגמרא מבואר שדין זה נאמר על מטבע שכיון שהוא מוקצה, אסור בשבת לכרוך מטבע בתוך המטפחת בשבת].

גמרא

מבררת הגמרא: מאי צינית?

מבארת הגמרא: בת ארעא [מכה בכף הרגל, וקושר בה סלע לרפואה].

הרפואה בקשירת המטבע לדגל שיש בה מכה

ומאי שנא סלע?

[ביאור א':] אילימא כל מידי דאקושא מעלי לה [אם תאמר, מפני שהיא קשה ומגינה על המכה שברגל מקוצים ויתדות דרכים]

ליעבד לה חספא [אם כך, שיעשו לזה חרס, ומדוע מניחים לשם כך מטבע].

[ביאור ב':] אלא משום שוקתא [לחלוחית היוצאת מן הכסף, והיא מועילה למכה].

ליעבד לה טפא [אם כך, שיעשו לכך חתיכת נחושת, ומדוע מניחים דוקא מטבע שיש בה צורה].

[ביאור ג':] אלא משום צורתא [כגון שיש במטבע צורה שחלקה בולט, וחלקה אינו בולט, ומניחים את החלק שאינו בולט מתחת המכה, וכך כאשר הוא דורך לא כואב לו, שאינו דוחק את המכה, שנמצא שיש ריוח אויר בין המכה למטבע].

ליעבד לה פולסא [אם כך שיעשו לה חתיכת עץ עגולה ויעשה לו צורה, ומדוע לוקחים לצורך זה דוקא מטבע].

אמר אביי: שמע מינה, מכך שהמשנה אמרה דוקא מטבע, אנו למדים, כוליהו מעלו לה [שבמטבע יש את כל העניינים הנ"ל להועיל למכה, שהיא גם קשה ומגינה על המכה, ויש בה גם לחלוחית, וכן צורה].

שנינו במשנה: הקנות יוצאות בחוטין שבאזניהם.

ד' הוראות של אביו של שמואל לבנותיו

[א':] אבוי דשמואל לא שביק להו לבנתיה דנפקן בחוטין [לא הניח להם לבנותיו לצאת בשבת בחוטים באזניים], ולהלן יבואר טעם הוראה זו (וטעם שאר ההוראות שהורה לבנותיו).

[ב':] ולא שביק להו גניאן גבי הדרי [ולא הניח להם לשכב זו אצל זו בעודן בתולות].

[ג':] ועביד להו [ועשה להם] מקואות ביומי ניסן, שלא יטבלו בנהרות.

[ד':] ומפצי (ומחצלאות) ביומי תשרי, שאז היו טובלות בנהרות, ומפני שיש בתחתית הנהר טיט, עשה להם מחצלאות שיניחום בנהר תחת רגליהם, כדי שהטיט לא יחצוץ בין רגלם למים.

הטעם שלא הניח להם לצאת בחוטים באזניהם

מקשה הגמרא: לא שביק להו יוצאות בחוטין [מדוע לא הניח אביו של שמואל לבנותיו לצאת בשבת בחוטים שבאזניהם], והאנן תנן [והרי אנחנו שנינו במשנתינו:] הקנות יוצאות בחוטין.

מבאר הגמרא: כנתיה דאבוי דשמואל דצבעונין הו [בנותיו של אביו של שמואל היו יוצאות בחוטים צבעוניים, ולכן אסר להם לצאת בזה שחשש שמא הם יורידום להראותם לחברותיהם].

הטעם שלא הניח להם לשכב זו אצל זו

לא שביק להו גניאן גבי הדדי [לא הניח להם לשכב זו אצל זו בעודן בתולות].

מציעה הגמרא: ליקא מסייע ליה לרב הונא, דאמר רב הונא: נשים המסוללות זו בזו [מתחככות זו בזו משום תאות תשמיש] [עמוד ב] פסולות לכהונה [לכהן גדול, שהעושה זאת אינה 'בתולה שלימה', ואף שבימיו של שמואל לא היה כהן גדול, הואיל והוא נחשב כ'דרך זנות', אין זה דרך ארץ לעשות כן].

דוחה הגמרא: לא [אין זה הטעם ששמואל הורה כך לבנותיו], אלא סבר שאין לעשות כך, כי היכי דלא לילפן גופא נוכחא [כדי שלא יתאוו לגוף אחר, ויתאוו לשכב עם איש].

הטעם שעשה להם מקואות ביומי ניסן

ועביד להו מקוה ביומי ניסן.

מסייע ליה לרב, דאמר רב: מטרא במערבא [כאשר יורד גשם בארץ ישראל] סהדא רבה פרת [העד הגדול על כך הוא הנהר פרת, שהוא בבבל, וכאשר רואים בו ריבוי מים הוא סימן שיש גשמים בארץ ישראל שהם יורדים לבבל], סבר שלא ירבו הנוטפין [שיהיו יותר מי הגשמים שיוורדים לנהר] על הזוחלין [מאשר המים הנובעים מהאדמה, שבכל נהר או מעיין יש נביעה טבעית מהאדמה], וכאשר הרוב הם מים גשמים, אין הנהר כשר לטבילה, כיון שמי הנהר אינם עומדים במקום אחד, אלא הם זוחלים (נמשכים ממקום למקום כדרך הנהרות), ורק במעיין הנובע מהאדמה - מים זוחלים כשרים, ולא במי גשמים.

ולכן מחשש זה, כדי שלא יטבלו בנהר, עשה להם מקואות שהמים מכונסים בהם, ואינם זוחלים.

[לדעת שמואל, אין חשש זה: ופליגא דשמואל, דאמר שמואל: נהרא מכיפיה מיכרף [הנהר מסלעו מתברך, כלומר עיקר המים שבנהר הם מהנביעה הנובעת (מתחת האדמה) במקור סלע הנהר, ולכן גם כאשר יש הרבה מי גשמים בנהר אפשר לטבול בו, שרובו מי מעיין, ואפשר לטבול במי נביעה זוחלים, וממילא הנהר כשר לטבילה אף ביומי ניסן].

[שמועה אחרת בשם שמואל: ופליגא דידיה אדידיה [דברי שמואל עצמו סותרים זה אחת זה], דאמר שמואל: אין המים מטהרין בזוחלין, אלא פרת ביומי תשרי בלבד, שבתשרי כבר אין גשמים היוורדים לנהר, וכבר רובו מים שמקורם בנביעת הנהר. הרי מוכח משמועה זו שלדעת שמואל הנהר מתרבה ממי גשמים, ולכן בזמן הגשמים - זחילה פוסלת בו.

שנינו במשנה: פורפת על האבן כו' ובלבד שלא תפרוף לכתחילה בשבת.

שואלת הגמרא: והאמרת רישא פורפת [והיינו שמותרת לכרוך את האבן במטפחת בשבת עצמה, (שהרי בתחילת המשנה שנינו: מדיות יוצאות פרופות, והוא היתר לצאת במטפחת שכרוך קשורה שכרוך בה אבן מבעוד יום, וממילא המשך המשנה הוא היתר לכרוך את האבן בשבת עצמה)].

אמר אבוי: סיפא [ששנינו בה ש'לא תפרוף'] אתאן למטבע [באה לענין מטבע, שהיא מוקצה

ולכן אסור לטלטלה לכרוך עליה מטבע בשבת עצמה, אבל האבן השנויה במשנה אינה מוקצה כיון שיעדה אותה לשם כרך, ולכן אינה מוקצה].

ספק: אם מותר להערים ולפרוץ אגוז לצורך בנה

בְּעֵי אֲבִי, אִשָּׁה, מֵהוּ שְׁתַּעְרִים, וְתַפְרוֹץ עַל הָאֲגוּז לְהוֹצִיא לְבִנָּה קֶטֶן בְּשֶׁבֶת [האם מותר לעשות הערמה, וכדי להוציא אגוז (לאכילה) לבנה הקטן, תעטוף אותו בתוך המטפחת שלה לצורך קשירת המטפחת, וכך היא תוציא את האגוז בשבת].

תִּיבְעֵי לְמֵאן דְּאָמַר מְעַרְמִין, תִּיבְעֵי לְמֵאן דְּאָמַר אֵין מְעַרְמִין [יש להסתפק בזה בין למאן דאמר שמותר לעשות הערמה, ובין למאן דאמר שאסור, (להלן דף קכ. מבואר שכשיש דליקה אסור לאדם להוציא משם אפילו לחצר שעשו עמה עירוב, כדי שלא יבוא לכבות את הדליקה מתוך בהילות הצלת ממונו, ונחלקו התנאים אם מותר לעשות הערמה וללבוש הרבה בגדים זה על גבי זה, ולהוציאם כך לחצר).

הגמרא מבארת דבריה: **תִּיבְעֵי לְמֵאן דְּאָמַר מְעַרְמִין בְּדְלִיקָה, יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בְּסַפֵּק זֶה לְפִי הַסּוּבֵר שְׁמוֹתָר לְהַעֲרִים בְּדְלִיקָה, שֶׁאִפְשָׁר לֹמַר: הִתָּם הוּא דְאֵי לֹא שְׁרִית לִיָּה אֲתִי לְכַבּוּי** [שם התירו הערמה, מפני שאם לא היו מתירים זאת, יש לחשוש, שיבוא לכבות את הדליקה], **אֲכַל הֶכָּא** [אבל כאן לגבי אגוז] **אֵי לֹא שְׁרִית לִיָּה לֹא אֲתִי לְאִפּוּקֵי** [אם לא תתיר לה להערים ולהוציא את האגוז במטפחת, היא לא תבוא להוציא].

או דְּלְמָא [או שמא] **אֲפִילוּ לְמֵאן דְּאָמַר אֵין מְעַרְמִין בְּדְלִיקָה, אִפְשָׁר לֹמַר: הִתָּם** [שם בדליקה, כאשר לובש הרבה בגדים זה על גבי זה], **דְּרַף הוּצָאָה בְּכָף, כְּגוֹן מוֹכְרֵי כְּסוֹת דְּרַכְּם הוּצִיא בְּגָדִים רַבִּים, עַל יְדֵי לְבִישְׁתָּם זֶה עַל גְּבִי זֶה, וְאֵין זֶה לְבוּשׁ אֲצֵלָם אֵלֶּא מִשְׁאוּי, וְלִכֵּן הוּא אֲסוּר, אֲכַל הֶכָּא** [אבל כאן לגבי אגוז] **אֵין דְּרַף הוּצָאָה בְּכָף** [שאין הדרך להוציא אגוז על ידי כריכתו במטפחת, שאין עושים כך אלא לצורך לבישה ולא לצורך טלטול] **אֵימָא שְׁפִיר דְּמֵי** [נאמר שבאופן כזה מותר להערים].

תיקו.

מתני' הקיטע יוצא בקב שלו'. דברי רבי מאיר [יתבאר בדף הבא].

משנה

יציאת קיטע קבב שלו [רגל תותבת]

הקיטע - מי שנחתכה רגלו, **יוצא בקבב שלו** - צורת 'רגל' מעץ, ואף שאינו נשען עליה, (שהיא נעשית רק ליופי, שלא יבחינו שאין לו רגל), מכל מקום כיון שיש בה 'חקיקה', שבה מונח החלק העליון של רגלו שאינה קטועה (ראש שוקו), מותר לצאת עמה, כיון ש'רגל' זו היא ה'נעל' שלו, **דבריו רבי מאיר**. (דף ט"ו)

ורבי יוסי אוסר, כיון שבדרך כלל עושים נעל מעור ולא מעץ, אין 'קב' זה שעשוי מעץ נקרא 'נעל', ואסור לצאת בו שאינו בכלל מלבוש. (ואין היתר לצאת בו מצד שהוא 'תכשיט', שאין הקב בכלל תכשיט).

[דין קבלת טומאה ב'קב'] **ואם יש לו בית קיבול פתיתין** - אם יש בראש ה'קב' חקיקה שמניחים בה בגדים רכים, שעליהם מניח את ראש שוקו, **טמא** - הרי הוא מקבל טומאה. אבל אם אין לו בית קיבול לבגדים רכים אינו מקבל טומאה, שכלי עץ אינו מקבל טומאה אלא אם כן יש לו בית קיבול שמיועד להניח בתוכו דברים ולטלטלם בתוכו.

(ומה שמניחים את הרגל בתוך ה'קב', אין זה מחשיבו לקבל טומאה, שאין מטלטלים את הרגל על ידי הקב, אלא הרגל 'מטלטלת' את הקב).

דינים הנוגעים ל'סמוכות' שלו [קטוע שתי רגלים, ההולך (בזחילה) על הכרכיים או השוקיים שלו, מחברים לשוקיו 'כריות' עוד ש'נסמך' עליהם]

[טומאת מדרס] **סמוכות שלו** - קיטע בשני רגליו, שנסמך ב'זחילתו' על כריות עור שמחוברים לשוקיו, **טמאין מדרס** - הרי הם מקבלים טומאת 'מדרס' [זב וזבה נדה ויולדת, הם 'אב הטומאה', ויש בהם חומרא, שמה שהם 'דורסים' עליו (יושבים, שוכבים, או נשענים - אף בלא מגע) נהיים גם כן 'אב הטומאה'], כיון שהקיטע נשען ונסמך עליהם.

[הוצאה] **ויוצאין בהן בשפת**, כיון שהם נחשבים 'תכשיט' שלו, שאינו הולך בלי הסמוכות, והם צורך גופו.

[כניסה לעזרה] **ונכנסין בהן בעזרה**, ואינם בגדר 'מנעל' שאסור להיכנס עמהם לעזרה, שאינם מונחים בראש רגלו כנעל.

דינים הנוגעים ל'כסא' שלו

[טומאת מדרס] **כסא** - מי שנקטעו רגליו ויבשו וכווצו גידי שוקיו, ואפילו על 'הכרכיים' אינו יכול 'לזחול', והוא הולך עם 'קביים', ועושים לו כעין 'כסא' קשור ומחובר לו מאחוריו, ובכל פעם לאחר 'קפיצה' עם הקביים, הוא יושב על הכסא.

וסמוכות שלו - (שאין לו רגלים תותבות, אלא) שמחברים לראש רגליו הקטועות כעין

כרית עור או חתיכת עץ, וכשהוא קם ועוקר עצמו מה'כסא' 'לקפוץ' ממקום למקום הוא נשען גם על רגליו ועל ה'סמוכות' המחוברים לרגליו.

טַמְאִין מְדָרְס - מפני שהוא יושב על הכסא, ונשען על ה'סמוכות'.

[הוצאה] **וְאִין יוֹצְאִין בְּהֵן** [בסמוכות] **בְּשֶׁבֶת** - שחוששים שמא הם יפלו, ויטלטלו אותם, כיון שהם יכולים ליפול שאינם מונחים על הארץ אלא הם 'תלויים' על שוקי רגליו.

[כניסה לעזרה]: **וְאִין נִכְנְסִין בְּהֵן בְּעֶזְרָה** - כיון שהם בגדר 'מנעל'.

לוקטמין - מסיכה

לוקטמין [מסיכה שמפחידים בה תינוקות], **טְהוּרִין** [מלקבל טומאה דאינו לא כלי תשמיש ולא תכשיט], **וְאִין יוֹצְאִין בְּהֵן**.

גמרא

בירור הגירסא: ביציאת קיטע בקב, תנא קמא אוסר ורבי יוסי מתיר או להיפך

אָמַר לִיָּה רָבָא לְרַב נַחֲמָן הֵיכִי תִנְן, [הקיטע יוצא בקב, דברי רבי מאיר, ורבי יוסי אוסר. או אין הקיטע יוצא בקב, דברי רבי מאיר, ורבי יוסי מתיר].

אָמַר לִיָּה רַב נַחֲמָן: לָא יְדַעְנָא.

[בירור מה ההלכה]: הוסיף רבא ושאל את רב נחמן: **הֵילְכְתָא מָאִי?**

אָמַר לִיָּה רַב נַחֲמָן: לָא יְדַעְנָא.

דעת שמואל, רב הונא, ורב יוסף: תנא קמא הוא האוסר לצאת בקב

אֵיתְמַר, **אָמַר שְׁמוּאֵל: אִין הַקִּיטֵעַ** [יוצא בקב, דברי רבי מאיר]. **וְכֵן אָמַר רַב הוֹנָא: אִין הַקִּיטֵעַ.**

אָמַר רַב יוֹסֵף: הוּאִיל וְאָמַר שְׁמוּאֵל: אִין הַקִּיטֵעַ, וְאָמַר רַב הוֹנָא: אִין הַקִּיטֵעַ, אֲנִן נְמִי נִיתְנִי, אִין הַקִּיטֵעַ.

דעת רב, וכן חזרו בהם שמואל ורב הונא, ואמרו: תנא קמא הוא המתיר

[דעת רב]: **מִתְקִיף לֵה רָבָא בַר שִׁיָּא: לָא שְׁמִיעַ לְהוּ הָא דְמִתְנִי לִיָּה רַב הֲנֵן בַּר רָבָא, לְחֵיָּא בַר רַב, קְמִיָּה דְרַב, בְּקִיטוּנָא דְבִי רַב** [בחדר קטן שבבית מדרשו של רב], **אִין הַקִּיטֵעַ יוֹצֵא בְּקַב שְׁלוֹ, דְבָרֵי רַבֵּי מְאִיר. וְרַבֵּי יוֹסֵי מִתִּיר. וּמִתְנִי לִיָּה רַב אֵיפּוּף** [ורב הראה לו שהוא להיפך, שרב מאיר מתיר, ורבי יוסי הוא האוסר]

[סימן שרבי יוסי אוסר]: **אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: וְסִימְנָא** [שרבי יוסי הוא האוסר], שבתבות 'יוסי' יש את האות סמך, וכן בתיבת 'אוסר' יש את האות סמך.

[שמואל חזר בו]: **וְאָף שְׁמוּאֵל הָדַר בֵּיה [חזר בו], וְסוּבַר שְׂרַבֵּי יוֹסֵי הוּא הַאוֹסֵר, דְּתִנְן, חֲלָצָה בְּסַנְדַּל שְׂאִינוּ שְׁלוֹ, בְּסַנְדַּל שֶׁל עֵץ, או שלבש נעל שֶׁל שְׂמַאל בְּיָמִין** [ברגל ימין], וחלצה, חֲלִיצָה בְּשֶׁרָה.

וְאִמְרִינן מֵאֵן תִּנָּא [שסנדל של עץ חשיב 'נעל'], **אָמַר שְׁמוּאֵל: רַבֵּי מְאִיר הִיא, דְּתִנְן, הַקִּיטֵעַ**

יֹוצֵא בְּקֶבֶט שְׁלוֹ, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר [שאף שהוא של עץ הוא נחשב נעל]. רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר. [ומוכח ששמואל סובר שרבי יוסי הוא האוסר, שהרי כך מפורש בדבריו].

[רב הונא חזר בו:] וְאַף רַב הוֹנָא הָדַר בֵּיהּ, דְּתַנְיָא: סְנַדְלָל שְׁלֵ סִיידִין [נעל מעץ של מוכרי סיד שהיא עשויה מעץ (מפני שהסיד שורף את העור, עושים נעל מעץ)] טְמֵא [מקבלת טומאת] מְדָרְס, וְאַשֶׁה חוֹלְצֵת בּוֹ, וְיוֹצֵאִין בּוֹ בְּשֶׁבֶת, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וְלֹא הוֹדוּ לוֹ,

וְהַתְנַיָּא הוֹדוּ לוֹ [ושאלו על ברייתא זו מברייתא אחרת שכתוב שהודו לו], וליישוב קושיא זו, אָמַר רַב הוֹנָא: מֵאֵן הוֹדוּ לוֹ? רַבִּי מֵאִיר [דאמר הקיטע יוצא בקב שלו, כיון שהוא נחשב נעל אף שהוא של עץ, ולכן אשה חולצת בו], וּמֵאֵן לֹא הוֹדוּ לוֹ? רַבִּי יוֹסִי [שהוא אוסר לקיטע לצאת בקב שלו, כיון שהוא של עץ, ולכן אין אשה חולצת בו, שאינו נקרא 'נעל']. [ומוכח בדברי רב הונא שרבי יוסי הוא האוסר, שהרי כך מפורש בדבריו].

[ביאור נוסף בברייתא הנ"ל:] אָמַר רַב יוֹסֵף: מֵאֵן לֹא הוֹדוּ לוֹ [מי הוא הסובר שנעל מעץ אינה נחשבת נעל ואין חולצים בה], רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי.

דְּתַנְיָא, כְּנֹרֶת (סלסלה) שְׁלֵ קֶשׁ, וּשְׁפוּפֶרֶת (וסלסלה) שְׁלֵ קְנִים, רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא - שְׁכֵלֵי קֶשׁ הֵם כְּמוֹ כְּלֵי עֵץ [ואף שאינם עשויים מגזע עץ, אלא מ'זנבות השבלים (החלק התחתון של גבעול חיטה או שעורה וכדומה), מכל מקום כיון שהם 'קשים', הרי הם כעץ, ומקבלים טומאה]. וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְטַמֵּה [שכיון שהם עשויים מ'קש', אינם מקבלים טומאה, ש'קש' אינו בכלל עץ], וְכֵן הַסְנַדְלָל שֶׁל הַסִּידִים עֲשׂוּי מִקֶּשׁ, וְלִכֵּן רַבִּי יוֹחָנָן בּוֹ נוּרִי סוֹבֵר שֶׁאִינוּ מִקְבֵּל טוֹמָא.

אָמַר מֵר, סְנַדְלָל שְׁלֵ סִיידִין, טְמֵא מְדָרְס [מקבל טומאת מדרס].

שואלת הגמרא: הֲאֵלּוּ לְהִילּוּכָא עֲבִיד [הרי סנדל זה לא מיועד להליכה, שהרי לובשו רק כשמתעסק בסיד כדי לשמור על נעליו הרגילות מעור (כיון שהסיד שורף את העור), וכלי מטמא טומאת מדרס רק כשהוא מיועד למדרס - לשיבה עליו, או לעמידה והילוך בו]? עונה הגמרא: אָמַר רַב אֶחָא פֶּר רַב עוֹלָא: שְׁכֵן הַסִּיד מְטַיִל בּוֹ עַד שְׁמַגִּיעַ לְבִיתוֹ, נִמְצָא שֶׁהוּא מִיוֹעֵד גַּם לְהִלִּיכָה בּוֹ.

קב, שיש לו בית קיבול כתיתין, אם טמא רק טומאת מת, או גם טומאת מדרס

שנינו במשנה: וְאִם יֵשׁ לוֹ בֵּית קִיבּוּל כְּתִיתִין טְמֵא - אִם יֵשׁ בְּרֵאשׁ הַקֶּבֶט חִיקָה שְׁמִנִּיחִים בַּהּ בְּגֵדִים רְכִים, שְׁעִלֵיהֶם מְנִיחַ הַקִּיטֵעַ אֶת רֵאשׁ שׁוֹקוֹ, הֲרִי הוּא מִקְבֵּל טוֹמָא.

[דעת אביי:] אָמַר אֲבִי: טְמֵא טוֹמָאת מֵת [ושאר טומאות מגע, כיון שיש לו בית קיבול], וְאִין טְמֵא מְדָרְס [שאינו מיועד לסמיכה, אלא כדי שלא יבחינו שאין לו רגל].

[דעת רבא:] רַבָּא אָמַר: אֵף טְמֵא מְדָרְס.

[מקורו של רבא:] אָמַר רַבָּא: מְנָא אָמִינָא לָהּ [מאיפה אמרתי דבר זה], דְּתַנְיָא, עֲגֵלָה שְׁלֵ קָטָן [שעשויה למשחק, ולפעמים גם התינוק יושב על עגלה זו], טְמֵאָה מְדָרְס, הוֹאִיל וְכֵאמֹר

לפעמים התינוק יושב עליה, וכן ב'קב' זה, לפעמים הקיטע נשען עליו, ולכן הוא מקבל טומאת מדרס.

[תשובת אביי למקור זה]: **וְאֵבְי אָמַר: הֵתָם סְמִיךְ עֵילְוִיָּה** [שם, לגבי עגלה של קטן היא מיועדת לכך שהקטן יסמוך עליה, ואכן הוא סומך עליה], **הֵקָא לֹא סְמִיךְ עֵילְוִיָּה** [אבל כאן, לגבי ה'קב' של הקיטע אינה מיועדת לכך, ובדרך כלל אין הקיטע סומך ונשען על ה'קב'].

[מקורו של אביי]: **אָמַר אֲבִי: מְנָא אֲמִינָא לָהּ** [מאיפה אמרתי דבר זה], **דְּתַנְיָא, מְקַל שְׁל זְקָנִים טְהוֹר מְכָלוּם**, טומאה רגילה אינו מקבל כיון שהוא פשוטי כלי עץ [שאינו לו בית קיבול]. ואף טומאת מדרס אינו מקבל (אף שפשוטי כלי עץ מקבלים טומאת מדרס) משום דלאו לסמיכה עביד, שעל רגלו מהלך, ואע"ג שלפעמים נשען על המקל.

הרי מוכח שאע"ג שלפעמים נשען, הואיל ועיקר עשייתה אינה לכך אינה טמאה מדרס.

[תשובת רבא למקור זה]: **וְרָבָא, הֵתָם** [עמוד ב] **לְתַרוּצֵי סוּגְיָא עֲבִידָא** [שם, לגבי מקל, הוא עשוי - לתקן פסיעותיו ולזקוף קומתו, מפני שרגליו ושוקיו רותתות, ואכן אינו מיועד לסמיכת כל גופו, ולכן אינו מקבל טומאה]. **הֵקָא לְסִמּוּךְ עֵילְוִיָּה הוּא דְעֲבִידָא וְסְמִיךְ עֵלֶיהָ** [אבל כאן לגבי ה'קב' של הקיטע, הוא עשוי כדי שהוא יסמוך עליו, ואכן הוא סומך עליו, ולכן הוא מקבל טומאת מדרס].

שנינו במשנה: כסא וסמוכות שלו, **טְמֵאִין מְדֻרְסִין, וְאִין יוֹצְאִין בְּהֵן בְּשֶׁבֶת, וְאִין נִכְנְסִין בְּהֵן לְעֶזְרָה**.

תַּנִּי תַנָּא קַמֵּיה דְרַבִּי יוֹחָנָן, נִכְנְסִין בְּהֵן לְעֶזְרָה [שאינם בגדר מנעל].

אָמַר לֵיה: אֲנִי שׁוֹנֶה אִשָּׁה חוֹלְצָת בּוֹ [כיון שהוא נחשב 'נעל'] **וְאֵת אֲמַרְתָּ נִכְנְסִין** [בו לעזרה, והלא כיון שוא נעל אסור להכנס עמו], **תַּנִּי אִין נִכְנְסִין בְּהֵן לְעֶזְרָה**.

שנינו במשנה: **לוֹקְטְמִין טְהוֹרָה**.

מֵאִי לוֹקְטְמִין?

[ביאור א':] **אָמַר רַבִּי אֶבְיָהוּ: חֲמֹרָא דְאַכְפָּא** [חמור שעל הכתפיים, שהליצנים עושים צורה של חמור ומניחים אותו על כתפיהם, וזה נראה שהחמור רוכב על האדם].

[ביאור ב':] **רָבָא בְרַ פְּפָא אָמַר: קִישְׁרִי**. [קרשים, שמהלכים בהם במקום טיט, שכלי עץ שאין לו בית קיבול אינו מקבל טומאה].

[ביאור ג':] **רָבָא בְרַ רַב הוֹנָא אָמַר: פְּרָמִי** [מסיכה שמצוייר בה צורה מפחידה או משונה, שקושרים על הפנים להפחיד קטנים].

משנה

הַבְּנִים יוֹצְאִין בְּקִשְׁרִים [חוטים שקושרים לרפואה, כמבואר בגמרא].

וּבְנֵי מַלְכִים יוֹצֵאִים בְּזוּגִין [פעמונים של זהב לנוי], וְכָל אָדָם [יוצאים בפעמונים כאלו], אֶלָּא שְׂדֵבְרוּ חֲכָמִים בְּהוֹנָה.

גמרא

מבררת הגמרא: מאי קשרים?

הצעת ביאור: קשרים התולים בצוואר לרפואה

אָמַר אָדָּא מְרִי, אָמַר רַב נַחֲמָן בְּרַ בְּרוּךְ, אָמַר רַב אֶשִׁי בְּרַ אַבִּין, אָמַר רַב יְהוּדָה: קְשָׁרֵי פּוּאָה [תולים בצוואר חוט (כעין שרשרת עם תליון) שיש בו צמח שנקרא 'פואה', ועושים בחוט מספר קשרים (כדלהלן), וכך הוא מועיל לרפואה].

[מספר הקשרים המועילים לרפואה]

אָמַר אַבְיִי: אָמְרָה לִי אִם [האם האומנת, שאמו נפטרה כשנולד].

[ג' קשרים]: תִּלְתָּא מוֹקְמִי [אם עושים שלש 'קשרים' בחוט, הרי זה מועיל שלא יגדל החולי].

[ה' קשרים]: חֲמִשָּׁה [אם עושים בו חמשה 'קשרים'], מְסוּ [הרי זה מרפא את החולי].

[ז' קשרים]: שְׁבַעָה קְשָׁרִים, אָפִילוּ לְכַשְׁפִּים מְעָלוּ [מועילים].

[האופן שהקשרים מועילים]: אָמַר רַב אַחָא בְּרַ יַעֲקֹב: וְהוּא דְלָא חֲזִי לִיה שְׁמָשָׁא וְסִיְהָרָא [דבר זה מועיל רק אם לא ראה שמש וירח], וְלָא חֲזִי מִיטְרָא [ולא ראה גשם], וְלָא שְׁמִיעַ לִיה קָל בְּרִזְלָא [ולא שמע קול ברזל], וְקָל תְּרַנְגֻלְתָּא [וקול תרנגולת], וְקָל נִיגְרִי [וקול פסיעות].

אָמַר רַב נַחֲמָן בְּרַ יַצְחָק: נָפַל פּוּתָא בְּבִירָא [נפל הפת (הלחם) בבור, כלומר נפלה רפואת ה'פואה' בבור, שאין אדם יכול להיזהר בכל אלו].

דחיית הביאור

שואלת הגמרא: אם מדובר בקשרים לרפואה, מאי איריא בנים - מדוע מדברת המשנה רק בבנים, שהם יוצאים בקשרים, אפילו בנות נמי - אפילו בנות גם כן יהיו מותרות לצאת בקשרים אלו, שהרי זה רפואה.

ועוד קשה על ביאור זה: מאי איריא - מדוע מדברת המשנה רק בבנים קטנים, שהם יוצאים בקשרים, אפילו גדולים נמי - אפילו גדולים גם כן יהיו מותרים לצאת בקשרים אלו, שהרי זה רפואה.

ביאור חדש: קשרים תולים לגעגועים של בן על אביו

אֶלָּא מַאי קְשָׁרִים?

כִּי הָא דְאָמַר אַבִּין בְּרַ הוּנָא, אָמַר רַבִּי חֵמָא בְּרַ גּוּרְיָא: בֶּן שֵׁישׁ לֹו גְעֻגוּעִין עַל אָבִיו, וְאִינוּ יִכּוּל לִיפְרֹד מִמֶּנּוּ, נוֹטֵל רְצוּעָה מִמִּנְעַל שֶׁל יָמִין [של האב] וְקוֹשֵׁר לוֹ [לבן] בְּשִׁמְאָלוֹ [ביד שמאלו], וְכך גֵּעֻגוּעִיו 'נְרַגְעִים'. וְרַפּוּאָה זֹו אִינָה שִׁיכַת בְּנִקְבוֹת, שְׁאִין הָאב מַחְבֵּבֵן כָּל כֵּךְ מִתְחִילֵתֵן שִׁיחִיו מִתְּגַעֵגֵעִין עֲלָיו.

אמר רב נחמן בר יצחק: וְסִימְנִיד תְּפִילִין, שיד ימינו קושרתו את התפילין על יד שמאל, וכן כאן קושרים מנעל של ימין על יד שמאל של הבר.

וְחִילוּפָא - אם מחליף, וקושר ממנעל של שמאל על יד ימין של הבר, סְכַנְתָּא - הוא סכנה שגורם שמתגעגע יותר מדאי.

היות והביאה הגמרא, מאמרו של אבין בר הונא בשם רבי חמא בר גוריא על 'רפואה' לגעגועי בן על אביו, מביאה הגמרא מאמרים נוספים בשמו על 'רפואות' שונות שהן מותרות בשבת [שאינם בגדר 'חולי', וממילא אינם בכלל איסור 'רפואה בשבת', או מפני שהמצטער בהם הוא בגדר 'חולה שאין בו סכנה', שלא נאסרה 'רפואה בשבת' עבורו].

מאמר (ב') של אבין בר הונא בשם רב חמא בר גוריא, רפואה כשבת למעיים

אמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא: סְחֹפֵי כְּסָא אֶטִיבוּרִי [הנחת כוס חמה (הפוכה) שיש בה הבל (כגון שעירו ממנה מים חמים) על הטיבור של אדם שחש במעיו, כדי שהחום ימשוך את הבשר אליו ויושיב את המעיים למקומם] בְּשַׁבְּתָא שְׁפִיר דְּמִי - בשבת, מותר לעשות זאת.

מאמר (ג') בשמו, רפואה כשבת לשכרות

ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא: מוֹתֵר לְסוּף שְׁמֵן וּמְלַח [בכפות ידיו ורגליו של שכור], בְּשַׁבְּתָא, [כדי להפיג את שכרותו].

[דוגמא לתנאים ואמוראים שעשו להם רפואה זו:] כִּי הָא דְרַב הוֹנָא מְבִי רַב [כמו שעשו כן כאשר רב הונא בא מבית מדרשו של רב שהוא רב],

וְרַב מְבִי רְבִי חִיָּא [וכן רב, שהיה בא מבית מדרשו של רבי חייא],

וְרְבִי חִיָּא מְבִי רְבִי [וכן רבי חייא, כשהיה בא מבית מדרשו של רבי].

כִּי הוּוּ מִיבְּסָמִי [כאשר הם היו שכורים, שהיו משקין את התלמידים, ותנאים ואמוראים אלו (רב הונא, רב ורבי חייא) מפני שחשובין הן, היו עושין להן דבר להפיג את יינן, וכך היו עושים להם:] מִיֵּיתוּ מְשָׁחָא וּמִלְחָא [היו מביאים שמן ומלח] וְשִׁיפִי לְהוּ לְגוּוֹיְתָא דִּידֵייהוּ [והיו מורחים להם בתוך (כף) ידיהם] וְגוּוֹיְתָא דְכַרְעֵיהוּ [וכן בכף רגליהם], וְאֶמְרִי [והיו אומרים]: כִּי הֵיכִי דְצִיל הָא מִשְׁחָא [כשם ששמן זה הולך ונעשה צלול כל שעה מחום בשרו של האדם], לִצִּיל חֲמָרִיה דְּפִלְגָּא בְּר פִּלְגָּא [כך יהיה צלול יין זה של פלוני בן פלוני, כלומר: תפוג השפעתו, ויהיה כמים].

וְאִי לָא [ואם זה לא היה מועיל] מִיֵּיתִי שִׁיעָא דְדָנָא [היו מביאים מגופת החבית (מכסה חבית, שהיו סותמים את החביות בטיט)] וְשִׁירִי לִיָּה בְּמִיא [ושורים אותו במים] וְאֶמְרִי כִּי הֵיכִי דְצִיל הָאִי שִׁיעָא [כמו שמגופה זו נהיית צלולה מחמת המים (שטיט נמס במים)] לִצִּיל חֲמָרִיה דְּפִלְגָּא בְּר פִּלְגָּא [כך יהיה צלול היין של פלוני בן פלוני].

מאמר (ד') בשמו, רפואה כשבת לחוליא שיצאה ממקומה

ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא: מוֹתֵר לְחֲנֵק בְּשַׁבְּתָא [מי שיצאה חוליא מצוארו

ממקומה, מותר לתלות את האדם בראש, כדי שיהיה צוארו נפשט ונמתח, והחוליה תחזור למקומה (פעולה זו נקראת 'לחנק, כיון שתליית האדם דומה לחניקתו).

מאמר (ה') בשמו, 'יישוב' פרקי איבריו של תינוק, בשבת

וְאָמַר אַבִּין בַּר הוֹנָא אָמַר רַב חֲמָא בַּר גּוּרְיָא: לְפֻפֵי יְנוּקָא בְּשִׁבְתָּא שְׁפִיר דְּמִי [מותר לכרוך תינוק בבגדים ולקושרו בחגורה רחבה, כדי שהתיישבו פרקי אבריו שהן רכין ונשמטין בחבלי הלידה].

[לרב פפא, גם מאמר ה' הוא בשם אבין בר הונא. ולרב זכיד מאמר ה' אינו בשמו:]

רַב פֶּפְא מְתַנֵּי בְּנִים [שתי שמועות שמדברים על קטנים היה שונה בשם אבין בר הונא משמיה דרב חמא בר גוריא].

רַב זְבִיד מְתַנֵּי בֵּן [היה שונה שמועה אחת שמדברת על קטן בשמו].

והגמרא מבארת: רַב פֶּפְא מְתַנֵּי בְּנִים, וְתַרְוֵייהוּ [ואת שתי השמועות, געגועין (מאמר א), ולפופי (מאמר ה)] מְתַנֵּי לְהוּ [היה שונה] בְּאַבִּין בַּר הוֹנָא.

רַב זְבִיד מְתַנֵּי בֵּן [היה שונה שמועה אחת שמדברת על קטן בשמו]. קְמִייתָא מְתַנֵּי [את השמועה הראשונה (מאמר א) היה שונה] בְּאַבִּין בַּר הוֹנָא. וְהָאִי מְתַנֵּי לָהּ [ואת השמועה השניה (מאמר ה) היה שונה] בְּרַבָּה בַּר בַּר חֲנָה. דְּאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה: לְפֻפֵי יְנוּקָא בְּשִׁבְתָּא שְׁפִיר דְּמִי.

לחשים בשם האם. קשרים בשמאל

אָמַר אַבִּי: אֲמַרְהָ לִי אִם: כָּל מְנִינֵי [כל לחישות (הנקראים מנינים, מפני שחוזרים ואומרים אותם כמה פעמים, יש לחשים שאומרים ג' פעמים, ויש שיותר)], בְּשִׁמְאָ דְאִמָּא [מזכירים את השם של האמא, שאומרים 'שהלחש יועיל לפלוני בן פלונית'] וְכָל קְטָרֵי בְּשִׁמְאָלָא [וכל חוטים שקושרים, קושרים על היד השמאלית].

מנין הפעמים שצריך לומר לחש

וְאָמַר אַבִּי: אֲמַרְהָ לִי אִם: כָּל מְנִינֵי דְּמַפְרָשֵׁי [כל הלחשים שמפורש בהם מנין הפעמים שאומרים וכופלים אותם] בְּדְּמַפְרָשֵׁי [יש לכופלם כמנין המפורש בהם].

וְדִלָּא מַפְרָשֵׁי [וכל הלחשים שלא מפורש בהם מנין הפעמים], יש לכופלם: אַרְבַּעִין וְחָד זִמְנֵי [ארבעים ואחד פעמים].

יציאת מעוברת עם אבן תקומה, או דבר ששקלו כנגד האבן

תְּנוּ רַבְנָן, יוֹצֵאִין בְּאֶבֶן תְּקוּמָה בְּשִׁבְתָּא [אבן שנושאות אותה נשים עוברות שלא יפילו].

מְשֻׁם רַבִּי מֵאִיר אָמְרוּ: אִף בְּמִשְׁקַל אֶבֶן תְּקוּמָה [שהניחו בצד אחד של המאזניים 'אבן תקומה' שמשקלה ידוע, ובצד השני שקלו דבר אחר, ודבר זה שנשקל כנגד אבן תקומה, הוא גם סגולה שלא תפיל].

וְלֹא שֶׁהִפִּילָהּ [ולא תאמר שלא התירו לצאת בה אלא לאשה שעלולה להפיל עובר] שהפילה כבר עובר אחר] אֵלָּא [דבר זה הותר אף לאשה שמעולם לא הפילה] שְׁמָא תִּפִּיל.

וְלֹא שְׁעִיבָרָה [ולא תאמר שהתירו זאת רק לאשה שידוע לה שהיא מעוברת] אֵלָּא [דבר זה הותר אף לאשה שאינה מעוברת], שְׁמָא תִּתְעַבֵּר וְתִפִּיל.

אָמַר רַב יִימָר בְּרַ שְׁלֵמְיָא מְשֻׁמְיָה דְאַבְיִי: מַה שֶּׁאִמְרוּ שֶׁגַם מִשְׁקַל אֲבָן תְּקוּמָה יֵשׁ בּוֹ סְגוּלָה, וְהוּא דְאַיְפוּנוֹן וְאַיְתָקַל [הוא רק אם נמצא החפץ שנשקל כנגד האבן תקומה, בדיוק במשקל האבן, בלא לחסר או להוסיף].

[ספק: משקל דמשקל] בְּעֵי אַבְיִי: מִשְׁקַל דְּמִשְׁקַל מָאִי [חפץ ששקלוהו כנגד חפץ שנשקל כנגד אבן תקומה, האם מותר לצאת עמו בשבת, או לא]. תִּיקוּ.

רפואה א' לחום שאוחזו בכל יום – תליית מלח תחת הצואר

וְאָמַר אַבְיִי: אֲמַרְהָ לִי אִם, לְאַשְׁתָּא בַּת יוֹמָא - לֹאשׁ [חום גדול] שאוחזו בכל יום. לִישְׁקוּל זֹזָא חִיוּרָא - יִקַּח מִטְּבַע צְרוּפָה (כסף נקי ללא סיגים) וְחִדְּשָׁה. וְלִיזְיֵל לְמַלְחָתָא - וְיִלְךְ לַמְּקוֹם שֶׁעוֹשִׂים מִלַּח [שעושים בריכות רחבות סמוכות לים, והשמש שורפת שם את המים המלוחים, והם נעשים מלח], וְלִיתְקוּל מִתְקַלְיָה מִלְחָא - וְיִשְׁקוּל מִשְׁקְלוֹ שֶׁל הַזּוֹז מִלַּח, כְּלוּמַר יִקַּח מִלַּח בְּמִשְׁקַל הַמִּטְּבַע, וְלִצְיִירִיָּה בְּחֵלְלָא דְכִי צִוָּר - וְיִתְלֶה אוֹתוֹ תַּחַת גְּרוּנוֹ שֶׁל הַחוּלָה, בְּנִירָא בְּרָקָא בְּחוּט שֶׁל שַׁעַר בַּהֲמָה.

רפואה ב' לחום שאוחזו בכל יום – העברת החולי לנמלה

וְאִי לֹא, לִיתֵיב אֶפְרָשֶׁת דְּרָכִים - שִׁישַׁב בְּצוּמַת דְּרָכִים, וְכִי חָזִי שׁוּמְשֻׁמְנָא גְּמָלָא - וְכִשְׁהוּא רוּאָה נִמְלָה גְּדוּלָה, דְּדָרְי מִיָּדִי - שְׁסוּחַבַת דְּבַר מַה, לִישְׁקַלְיָה - יִקַּח אֶת הַנְּמָלָה, וְלִישְׁדִּיָּה בְּגוּבְתָא דְּנַחְשָׁא - וְיִנִּיחַ אוֹתָהּ בְּקִנְיָה שֶׁל נַחֲשָׁת, וְלִיסְתַּמְיָה בְּאַבְרָא - וְיִסְתוּם אֶת פִּי הַקְּנֵה בְּעוֹפֶרֶת, וְלִיחְתַּמְיָה בְּשִׁיתִין גּוֹשְׁפִּנְקִי - וְיִחְתוּם אוֹתָהּ בְּשִׁישִׁים חוֹתְמוֹת זֹז עַל גְּבִי זֹז, כְּלוּמַר: יִסְתוּם אוֹתָהּ בְּסִיתְמוֹת הַרְבֵּה זֹז עַל גְּבִי זֹז, כְּגוֹן שִׁיתוּם אֶת הַקְּנֵה בְּשַׁעוּיָה עַל הַעוֹפֶרֶת, וְאַחַר כֵּךְ בּוֹזֶפֶת, אַחַר כֵּךְ בְּטִיט. וְלִבְרִזוּלְיָה וְיִנְעַנַע אֶת הַקְּנֵה, וְלִדְרִיָּה - וְיִשֵּׂא אֶת הַקְּנֵה,

וְלִימָא לִיָּה - וְיִאמַר לְנִמְלָה: טְעוּנְךָ עָלַי - מַה שֶּׁאֵת הֵיית נוֹשֵׂאת, אֲנִי אֲשֵׂא, וְטְעוּנָאִי עָלְךָ - וְמַה שֶּׁאֲנִי נוֹשֵׂאת, כְּלוּמַר אֶת הַחוּלִי, תִּישֵׂא אֶת.

[דעה ב' בנוסח האמירה:] אָמַר לִיָּה רַב אַחָא בְּרִיָּה דְּרַב הוֹנָא לְרַב אֲשֵׁי: וְדִילְמָא אִינִישׁ אִשְׁכַּחִיָּה וְאַיְפִסְקָ בִּיָּה - אִם אוֹמַר 'טְעוּנְךָ עָלַי', יֵשׁ לְחִשׁוּשׁ שֶׁמֵּא אָדָם כָּבֵר הַעֲבִיר אֶת הַחוּלִי לְנִמְלָה, וְכֹאשֶׁר אוֹמַר 'טְעוּנְךָ עָלַי', הֵרִי הוּא מִקְּבַל אֶת הַחוּלִי שֶׁל חֲבִירוֹ.

אָלָא, לִימָא לִיהּ [יאמר לנמלה:] טְעוּנָאי וְטְעוּנָךְ עֲלֵךְ [המשא שלי, והמשא שלך, עליך].

רפואה ג' לחום שאוחזו בכל יום – העכרת החולי לכד מים, והשלכתו לנהר

וְאִי לָא, לִישְׁקוּל כּוּזָא תְּדָתָא - שִׁיקַח כְּלֵי חֶרֶס קֶטֶן חֲדָשׁ, וְלִיזִיל לְנַהֲרָא - וּילך לנהר,
וְלִימָא לִיהּ - ויאמר לנהר: נַהֲרָא נַהֲרָא אוּזְפִן כּוּזָא דְמִיָּא לְאוּרְחָא דְאִיקְלַע לִי - נהר, נהר,
תלווה לי כד מים לאורח שנקלע לי, [וימלא את הכד במים],

וְלִיהֲדָר שָׁב זִמְנֵי עַל רִישִׁיהּ - ויקיף את הכד שבע פעמים מסביב לראשו,

וְלִשְׁדִּייהּ לְאַחֲרֵיהּ - וישליך את הכד לאחוריו, אל הנהר.

וְלִימָא לִיהּ - ויאמר לנהר: נַהֲרָא נַהֲרָא שְׁקוּל מִיָּא דִּיהֲבַתְּ לִי - נהר, נהר, קח את המים שהבאת
לי, דְאוּרְחָא דְאִיקְלַע לִי בְיוֹמִיהּ אֲתָא וּבְיוֹמִיהּ אֲזַל - שהאורח שנקלע לי, ביומו באה, וביומו הלך.

אמר רב הונא

יום שלישי יח אייר תש"פ

שבת דף סז

לאשתא תילתא – תלייה בצוואר תערוכת של ח' דברים, ז' מכל סוג

אמר רב הונא: **לאַשְׁתָּא תִּילְתָּא** [לשחפת שלישית, שבאה כל ג' ימים, והיא מחלה שבשרו כלה ויבש ואין בו כוח, ובשרו דומה לבשר שהיה נפוח מכוויה וכדומה, וירדה נפחתו].

לִיְתִי שְׁבַעָה סִילּוּי [שיביא שבע ענפים קטנים] **מְשַׁבְּעָה דִּיקְלִי** [דקלים],

וְשַׁבְּעָה צִיבִי [קסמים] **מְשַׁבְּעָה כְּשׁוּרֵי** [קורות].

וְשַׁבְּעָה סִיכֵי [יתדות] **מְשַׁבְּעָה גְשׁוּרֵי** [גשרים].

וְשַׁבְּעָה קִיטְמֵי [אפר] **מְשַׁבְּעָה תַּנּוּרֵי**.

וְשַׁבְּעָה עַפְרֵי מְשַׁבְּעָה סְנָרֵי [חורים שבמיפתן הבית, שציר הדלת נכנס לתוכו].

וְשַׁבְּעָה כּוּפְרֵי [זפת שזופתין הספינות] **מְשַׁבְּעָה אַרְבֵּי** [ספינות].

וְשַׁבְּעָה בּוּנֵי כְּמוּנֵי [גרעיני כמון].

וְשַׁבְּעָה בִּינֵי מְדִיקְנָא דְכַלְבָּא סְבָא [שערות מזקן של כלב זקן].

וְלַצִּיּוּרֵינְהוּ בְּחַלְלָא דְבֵי צוּאָר - ויתלה אותו תחת גרונו של החולה, **בְּנִירָא בְּרָקָא** בחוט של שער בהמה.

לאשתא צמירתא

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: **לאַשְׁתָּא צְמִירְתָּא** [חולי שמחממת וקודחת (בוערת ושורפת) את הגוף], **לִישָׁקֶל סְפִינָא דְכוּלָּה פְּרִזְלָא** [שיקח סכין שכולו מברזל],

וְלִיזִיל לְהִיכָא דְאִיכָא וּוְרְדִינָא [וילך למקום שיש צמח הנקרא 'סנה']

וְלִיקְטֵר בֵּיה נִירָא בְּרָקָא [ויקטור בו חוט של שער בהמה]

יוּמָא קָמָא [יום ראשון] **לִיחְרוּקֵי בֵיה פּוּרְתָא** [יחרוץ בסנה מעט] **וְלִימָא** [ויאמר את הפסוק (שמות ג ב)]: **וַיִּרְא מִלְּאֶפֶד ה' אֵלָיו וַגּוֹ'.**

למחר, לִיחְרוּק בֵיה פּוּרְתָא [יחזור ויחרוץ מעט בסנה] **וְלִימָא** [ויאמר] **'וַיִּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרֶה נָא וַאֲרָאָה וַגּוֹ' מדוע לא יבער הסנה'.**

למחר, לִיחְרוּק בֵיה פּוּרְתָא [יחזור ויחרוץ מעט בסנה], **וְלִימָא** [ויאמר] **'וַיִּרְא ה' כִּי סָר לְרֵאוֹת' וַגּוֹ', 'סר' מלשון שיסור החולי'.**

[דעה ב' בפסוקים שאומרים:]: **אָמַר לִיה רַב אַחָא בְרִיה דְרַבָּא לְרַב אֲשִׁי**: **וְלִימָא** [ויאמר:] **'וַיִּאמֶר אֵל תִּקְרַב הַלֶּם' וַגּוֹ', שלא יקרבו זה החולי אליו'.**

אַלָּא, לִימָא קָמָא לִימָא, 'וַיִּרְא מִלְּאֶפֶד ה' אֵלָיו וַגּוֹ' וַיִּאמֶר מֹשֶׁה' וַגּוֹ'.

ולמחר לִימָא, 'וַיִּרְא ה' כִּי סָר לְרֵאוֹת'.

ולמחר, 'ויאמר ה' אל תקרב הלם'.

וכי פסק ליה [וכאשר החולי פוסק ממנו] ליתתיה וליפסקיה [ישפיל את הסנה, ויחתכו סמוך לקרקע] ולימא הכי [ויאמר כך]: הסנה, הסנה, לאו משום דגביהת מכל אילני אשוי קודשא בריה הוא שכינתיה עלך [לא בגלל שאתה גבוה מכל האילנות, השרה הקדוש ברוך הוא שכינתו עליך], אלא משום דמיכת מכל אילני אשוי קודשא בריה הוא שכינתיה עלך [אלא משום שאתה שפל מכל האילנות השרה הקדוש ברוך הוא שכינתו עליך].

וכי היכי דחמיתיה אשתא [וכמו שראתה האש] לחנניה מישאל ועזריה, וערקת מן קדמוהי [וברחה מפניהם] פן תחמיניה אשתא לפלוני בר פלונית ותיערוק מן קדמוהי [כן תראה האש את פלוני בן פלונית, ותברח מפניו].

לחש לשחין

לְסִמְטָא - לשחין, לִימָא הָכִי [יאמר כך]: בַּז בְּזַיְיָ מַס מְסִיָּא כַּס כְּסִיָּה [שמות מלאכים, על שם שקורעים, וממסמסים, ומכסכסים אותו], שְׂרָלַי וְאַמְרָלַי, אֵלִין מְלָאכֵי דְאִישְׁתְּלַחוּ מֵאַרְעָא דְסְדוּם [אלו המלאכים שנשלחו מסדום, ולא שהמלאכים באו מסדום, אלא כך הוא הלחש].

לחש לשחין כואב

וְלֵאסְאָה שְׁחִינָא כְּאִיבִין [ולרפאות שחין כואב] יאמר: בְּזַף בְּזִינָף [אין לו משמעות, אלא כך הוא הלחש, וממשיך ואומר]: בְּזַבְזִיף, מְסַמְסִיף, כְּמוֹן כְּמִיף,

עֵינִיף בִּיף, עֵינִיף בִּיף [מראך בך, שלא תאדימי יותר].

אַתְרִיף בִּיף, אַתְרִיךְ בִּיךְ [מקומך בך, שלא תתרחבי יותר] זְרַעִיף כְּקְלוּט [הזרע שלך, כמי שנקלט זרעו בשרירי בטנו שלא יוליד] וּכְפַרְדָּה דְלָא פְרָה וְלָא רְבִינָא [וכפרדה שלא פרה ולא רבה] כִּף לָא תְפָרָה וְלָא תְרַבָּה בְּגוּפִיהָ דְפְלוּנִי בַר פְּלוּנִי [כך לא תפרה ולא תרבה בגופו של פלוני בן פלונית].

לחש לאבעבועות

לְכִיפָה [לאבעבועות], לִימָא הָכִי [יאמר כך]: ולחש בעלמא הוא: 'חֲרָב שְׁלוּפָה, וְקָלַע נְטוּשָׁה, לָא שְׁמִיָּה יוֹכֵב חוּלִין מְכֹאבִין'.

לשד

לְשִׁדָּא [לשד], לִימָא הָכִי [יאמר כך, ולחש הוא]: הוּיָת דְפָקִיק, דְפָקִיק הוּיָת, לִיט, תְּבִיר, וּמְשׁוּמָת - מקולל ונשבר ומשומת יהא שד זה ששמו בר טיט, בר טמא, בר טינא, כְּשִׁמְגָז, מְרִיגָז, וְאִיסְטָמָא.

לשד של בית הכסא

לְשִׁדָּא דְבֵית הַכְּסָא [אם הזיק] לִימָא הָכִי [יאמר כך, ולחש הוא]: אַקְרָקִי דְאַרִי [בראש הארי זכר], וְאִאֹסִי דְגוּרִינִיָּתָא [ובחוטם לביאה נקבה], אֲשַׁכְּחֶתוֹן לְשִׁדָּאִי [מצאתי את השד ששמו:]

'בר שריקא פנדיא', במישרא דכרתי חבטתיה [בערוגת כרשין הפלתיו], בלועא דחמרא חטרתייה [בלחי החמור הליתיו].

שנינו במשנה: ובני מלכים בזגין, וכל אדם, אלא שדיברו חכמים בהווה.

מאן תנא [דקתני וכל אדם ואפילו עני שבישראל]?

[דעה א':] אמר רבי אושעיא: רבי שמעון היא, דאמר: כל ישראל בני מלכים הם [הלכך גם לעני הוא ראוי, ואינו גנות אצלו שאין זה נראה כיוהרא, וממילא אין חשש שהוא יורידו ויטלטלון].

[דעה ב':] רבא אמר: באריג בכסותו [שהפעמון ארוג בכסותו, וממילא אין חשש שהוא יורידו], ודברי הכל [גם לדעת חכמים החולקים על רבי שמעון, ואינם סוברים שכל ישראל בני מלכים].

משנה

יציאה בסגולות מרפא

[דעה א':] יוצאין בביצת החרגול - ביצה של מין ארבה ששמו חרגול. ובשן שועל. ובמסמר מן הצלוב - מסמר מעץ שתולים עליו אדם שהרגוהו. משום רפואה, ואין זה משאוי, דברי רבי מאיר.

[דעה ב':] ותקמים אוסרין לשאת דברים אלו בשביל רפואה, אף בחול, משום דרכי האמורי [ניחוש הוא, וכתב 'ובחוקותיהם לא תלכו'].

גמרא

יוצאין בביצת החרגול - דעבדי לשיחלא [תולים זאת באוזן לרפואת כאב האוזן].

ובשן של שועל - דעבדי לשינתא [שעושים זאת לרפואת השינה, כדלהלן]: דתייא [שן של שועל חזי] הוא רפואה למאן דנניים [למי שיושן הרבה]. דמיתא [שן של שועל מת, הוא רפואה] למאן דלא נניים [למי שלא מצליח לישון].

ובמסמר מן הצלוב - דעבדי לזירפא [שעושים זאת לרפואת מכה שהתנפחה].

בדבר שנראה רפואתו אין דרכי האמורי

שנינו במשנה: שעושים דברים אלו משום רפואה, דברי רבי מאיר. וחכמים אוסרים אף בחול, משום דרכי האמורי.

אָבֵי וְרָבָא דְאִמְרֵי תְרוּוּיָהּ, כֵּל דְבַר שְׁיֵשׁ בּוֹ מְשׁוּם רְפוּאָה [שנראית רפואתו, כגון שתיית כוס ותחבושת מכה] אֵין בּוֹ מְשׁוּם דְרָכֵי הָאִמּוּרֵי.

שאלה: הרי שנינו שמוטר להניח אבנים על עין שמשיר פירותיו, ולא חששו בזה לדרכי האמורי

שואלת הגמרא: מדברי אבבי ורבא משמע: שרק במה שרפואתו נראת, אין בו חשש, הָא [אבל דבר] שְׁאֵין בּוֹ מְשׁוּם רְפוּאָה [כגון לחש שאין ניכר שיהא מרפא] יֵשׁ בּוֹ מְשׁוּם דְרָכֵי הָאִמּוּרֵי?

וְהַתְנַיָּא [והרי שנינו בברייתא]: אֵילָן שְׁמִשִּׁיר פִּירוֹתָיו, סוֹקְרוֹ, וְצוּבַע אוֹתוֹ בְּסִיקְרָא [צובע אותו בצבע אדום], וְטוּעֵנוּ בְּאֲבָנִים.

והנה, בְּשִׁלְמָא 'טוּעֵנוּ בְּאֲבָנִים', רפואה זו ניכרת, שעושה זאת, כִּי הֵיכִי דְלִיכְחוּשׁ חִילִּיה [שהעץ שמן וכחו רב, ולכן פירותיו נושרין, וטוענים אותו באבנים כדי להכחיש את כוחו, ואזי לא ישרו פירותיו], אֵלָא סוֹקְרוֹ בְּסִיקְרָא, מְאִי רְפוּאָה קְעֵבִיד, [הלא אין בזה רפואה ניכרת, ומוכח שאין איסור משום דרכי האמורי בדבר שאין רפואתו ניכרת]?

[עונה הגמרא:] דבר זה יש בו רפואה הניכרת, שכאשר צובעים עץ באדום הוא סימן והודעה שהוא משיר פירותיו, ועושים זאת: כִּי הֵיכִי דְלִיכְחִיזוּהּ אֵינְשֵׁי [כדי שאנשים יראוהו], וְלִיבְעוּ עֲלֶיהָ רְחֵמֵי [ויבקשו עליו רחמים]. כְּדִתְנַיָּא: 'וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא' [המצורע עצמו אומר: טמא אני, טמא אני, רחוק מעלי], ומכאן לומדים, שאדם: צָרִיד לְהוֹדִיעַ צַעְרוֹ לְרַבִּים, וְרַבִּים יִבְקָשׁוּ עָלָיו רְחֵמִים.

אָמַר רַבִּינָא: כְּמָאן תְּלִינן כּוּבְסֵי בְּדִיקְלָא [כדעת מי תולים אשכול תמרים בדקל, לסימן שהוא משיר פירותיו] כִּי הָאֵי תְנָא [כדעת תנא זה, שעושים זאת כדי להודיע צערו לרבים שיבקשו עליו רחמים].

ב' דברים [מתוך כל השנויין בתוספתא על דרכי האמורי] שאין בהם משום דרכי האמורי

תְּנֵי תְנָא בְּפֶרֶק אֲמוּרָאֵי [התנא (בתוספתא) שנה בפרק העוסק בהלכות דרכי האמורי] קָמִיה דְרַבִּי חִיָּיא בְּרַ אֲבִין, [לפני רבי חייא בר אבין],

אָמַר לִיה [רבי חייא בר אבין לתנא]: כּוּלְהוּ אֵית בְּהוּ [בכל הדברים השנויים שם, אל תטעה לומר באחד מהן 'אין בו משום דרכי האמורי', אלא ככולן אתה שונה 'יש בו משום דרכי האמורי', לְבַר מְהֵי [חוץ מאלו השטים, דלהלן]:

[דבר א' (מתוך המבוארים בתוספתא) שאין בו משום דרכי האמורי]: מִי שְׁיֵשׁ לוֹ עֵצִים בְּגִרוֹנוֹ, מְבִיא [לעצם] מְאוֹתוֹ הַמִּין, וּמְנִיחַ לִיה עַל קַדְקָדוֹ, וְלִימָא הֵכִי [ויאמר כך]: חַד, חַד, נְחִית בְּלַע, בְּלַע נְחִית, חַד, חַד, וּדְבַר זֶה לַחֵשׁ הוּא, וְאֵין בּוֹ מְשׁוּם דְרָכֵי הָאִמּוּרֵי.

[דבר ב':] לְאֲדָרָא [לעצם של דג שישב לאדם בושט], לִימָא הֵכִי [יאמר כך, ולחש הוא: נְנַעְצָתָא כְּמַחַט, נְנַעְלָתָא כְּתָרִיס, שְׂיִיא שְׂיִיא [ננעלת כמו מחט, ננעלת כמו תריס, רד, רד]. [נמוד ב]

דברים שונים שיש בהם משום דרכי האמורי

[האומר גד גדי:] האומר: גד גדי [התמזל מזלי], וסנוק לא [ועייף אל תהיה], אשפי ובושפי [יום ולילה], יש בו משום דרכי האמורי.

רבי יהודה אומר: 'גד', אינו אלא לשון עבודה זרה, שנאמר 'הערכים לגד שלהן'.

[איש ואשה שמחליפים שמותיהם:] הוא בשמה והיא בשמו [הוא ואשתו מחליפין שמותיהן זה בזה בלילה משום נישואין], יש בו משום דרכי האמורי.

[האומר התחזקו חביותי:] האומר: דונו דני [התחזקו חביותי], יש בו משום דרכי האמורי.

רבי יהודה אומר: אין 'דן' אלא לשון עבודה זרה, שנאמר 'הנשבעים באשמת שמרון ואמרו חי אלהיך דן'. נמצא שאינו משום דרכי האמורי, ובחוקותיהם לא תלכו, אלא עבודה זרה ממש, וחייב משום קורא בשם עבודת גולים.

[אמירות לעורב או לעורבת כשהם קוראים:] האומר לעורב כשהוא קורא: 'צרח' [מפני שהעורב מבשר בשורות, ולוחש לו לחש זה], ולעורבתא אומר: 'שריקי, והחזירי לי זנבך לטובה', יש בו משום דרכי האמורי.

[שחיטת תרנגולים ש'קראו'] האומר: שחטו תרנגול זה שקרא ערבית [שקרא כעורב]. ותרגולת [או שאומר שחטו תרנגולת] שקראה גברית [שקראה כתרנגול], יש בו משום דרכי האמורי.

[אשתה והותיר:] אשתה ואותיר, אשתה ואותיר [כדי שתהא ברכה מצויה בינו], יש בו משום דרכי האמורי.

[פעולות שונות כדי שאפרוחים לא ימותו:] המבקעת ביצים בכותל (והטח) בפני האפרוחים, יש בו משום דרכי האמורי.

והמגיס (והמערב) בפני אפרוחים, יש בו משום דרכי האמורי.

המרקדת, והמונה שבעים ואחד אפרוחין בשביל שלא ימותו, יש בו משום דרכי האמורי.

[ריקוד בהכנת כותח:] המרקדת לכותח [כשעושה כותח (טיבול העשוי מלחם יבש, חלב, ומלח) מרקדת לפניו והוא נישואין שיתחזק].

[השתקה בהכנת עדשים. וצווחה בהכנת גריסים:] והמשתקת לעדשים [כשנותנת עדשים בקדרה משתקת את כל העומדים שם כדי שיתבשל], והמצווחת לגריסין [כשנותנת גריסים מצווחת], יש בו משום דרכי האמורי.

[פעולות שונות למהר את הבישול:] המשתנת בפני קדירתה בשביל שתתבשל מהרה, יש בו משום דרכי האמורי.

אבל נותנין קיסם של תות [שחזק הוא כחומץ ומועיל לבשל ואין זה לנחש], ושברי זכוכית בקדירה בשביל שתתבשל מהרה,

והכמים אוסרין בשברי זכוכית [אע"פ שמשום דרכי האמורי אין בו, אסרום חכמים] מפני הספקה שלא יבלע זכוכית.

דברים שונים שאין בהם משום דרכי האמורי

[נתינת מלח בנר:] **תנו רבנן, נוֹתְנִין בּוֹל שֶׁל מֶלַח** (כמות גדולה של מלח 'מלא אגרוף' של אדם גדול) **לְתוֹךְ הַנֵּר, בְּשִׁבִיל שְׁתֵּאִיר וְתִדְלִיק**, שאין זה ניחוש, אלא מסייע ממש שהמלח צולל את השמן, ואזי הוא נמשך יפה אחר הפתילה.

[נתינת טיט וחרסית תחת הנר:] **וְנוֹתְנִין טִיט וְחֲרִסִית** (אדמה שעושים ממנה כלי חרס) **תַּחַת הַנֵּר, בְּשִׁבִיל שְׁתֵּמְתִין וְתִדְלִיק**, שהם מצננין את השמן ואינו דולק מהר.

[בל תשחית בכיסוי הנר, וגילוי הנפט:] **אָמַר רַב זוּטְרָא: הָאֵי מֵאֵן דְּמְכַסִּי שְׁרָגָא דְּמִשְׁחָא** [מי שמכסה נר שמן], **וּמְגַלִּי נִפְטָא** [וכן מי שמגלה נר של נפט] **קָעֵבֵר מְשׁוּם בַּל תִּשְׁחִית**, שנר שמן מכוסה דולק מהר יותר, ונר נפט מגולה דולק מהר יותר.

[אמירת חמרא וחיי בשתיית יין:] **הָאוֹמֵר: חֲמֵרָא וְחַיִּי לְפֻּם רַבָּנָן** [יין וחיים לפה החכמים], **אֵין בּוֹ מְשׁוּם דְּרַכֵּי הָאֲמוּרִי**.

מַעֲשֵׂה בְרַבֵּי עֲקִיבָא שֶׁעָשָׂה מִשְׁתָּה לְבָנוּ, וְעַל כָּל כּוֹס וְכוֹס שֶׁהֵבִיא [כשמוזגין ונותנין כוס] **אָמַר** [לברכה בעלמא]: **'חֲמֵרָא וְחַיִּי לְפֻּם רַבָּנָן', 'חַיִּי וְחֲמֵרָא לְפֻּם רַבָּנָן וְלְפֻּם תְּלַמִּידֵיהוֹן'**,

משנה**חלק א' השוכח שיש 'שבת' בתורה**

כָּל גְּדוֹל אָמְרוּ בְּשֵׁבֶת, כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עֵיקַר שֵׁבֶת [כסבור אין 'שבת' בתורה], **וְעָשָׂה מְלָאכּוֹת הַרְבֵּה בְּשֵׁבֶתוֹת הַרְבֵּה,**

אֵינוֹ חַיִּיב אֲלָא חֲטָאת אַחַת, שכל המלאכות שעשה, יסודם ב'שוגג' אחד, שלא ידע שיש 'שבת', ובגמרא יבואר מקור הדין.

חלק ב' - השוכח ש'היום' שבת

הַיּוֹדֵעַ עֵיקַר שֵׁבֶת - שִׂידַע שִׁישׁ שֶׁבֶת בְּתוֹרָה וְנֹאסְרוּ בָּהּ מְלָאכּוֹת, וְעָשָׂה מְלָאכּוֹת הַרְבֵּה בְּשֵׁבֶתוֹת הַרְבֵּה [שבשבת חשב שהוא יום אחר, ולא ידע ש'היום' שבת, וכך קרה לו כמה שבתות].

חַיִּיב עַל כָּל שֵׁבֶת וְשֵׁבֶת - חַיִּיב עַל כָּל שֶׁבֶת חֲטָאת אַחַת, ואף אם עשה בכל שבת הרבה מלאכות, שכל שבת היא 'שוגג' אחד, שלא ידע שהיום שבת.

[ואף שלכאורה כל השבתות כולם, הם רצף של שוגג אחד, שהרי לא נודע לו בין שבת לשבת שחטא [העלם אחד], מכל מקום אינו מתכפר על כל השבתות בקרבן אחד, מפני שהימים שעוברים בין שבת לשבת, מפסיקים את הרצף (ימים שבינתים, הוויין ידיעה לחלק), שבדאי אדם שנמצא בין אנשים מתברר לו במשך השבוע באיזה יום נמצאים, ונודע לו שאותו יום היה שבת, ונמצא שאין זה רצף של שוגג אחד, אלא כל שבוע הוא שוגג בפני עצמו].

חלק ג' - השוכח שה'מלאכות' אסורות

היודע שהוא שבת, ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה - שלא ידע שהמלאכות הללו אסורות, חייב על כל (דף סז) **אב מלאכה ומלאכה** [על כל מלאכה הוא חייב חטאת אחת, למשל אם שגג וחרש זורע בכמה שבתות, מביא בסך הכל שתי חטאות, חטאת אחת על שחרש בכל השבתות, וחטאת אחת על שזרע בכל השבתות].

[ואף על פי שחזר וכפל את המלאכה כמה פעמים בכמה שבתות, מכל מקום חייב על כל מלאכה 'חטאת אחת', שהכל הוא שוגג אחד, שלא ידע שמלאכה זו אסורה, וזו רצף של שוגג אחד (טעות אחת 'ארוכה'), שכל שלא ישב לפני חכמים ועסק בהלכות שבת, לא נודע לו שמלאכה זו אסורה].

העושה הרבה מלאכות מעין מלאכה אחת

העושה מלאכות הרבה, מעין מלאכה אחת [שתי תולדות של אב אחד, או אב ותולדה של אותה מלאכה ב'העלם אחד' (בטעות אחת ארוכה, שלא נודע לו בין אחד לשני, שיש בזה איסור)], אינו חייב אלא חטאת אחת, שהוא שוגג אחד, ששגג בכך שלא ידע שמלאכה זו אסורה.

יום רביעי יט אייר תש"פ

שבת דף סח

אב מלאכה ומלאכה אב מלאכה. העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא חטאת אחת. (התבאר בדף הקודם).

גמרא

מדוע אמרה המשנה 'כלל גדול'

מבררת הגמרא: מאי טעמא תנא כלל גדול?

[הצעת ביאור א', מפני שיש בו יותר הלכות מכלל אחר שנאמר בהמשך הפרק:]

אילימא משום דקבעי למיתני - אם תאמר בגלל שהוא רצה לשנות בהמשך הפרק (דף עה:): 'עוד כלל אחר אמרו', ושם נאמרו רק ב' דברים, וכאן נאמרו יותר דברים, לכן כאן תנא כלל גדול,

וגבי שביעית נמי - וגם במסכת שביעית, נאמר כלל גדול, משום דקבעי למיתני - בגלל שרצה לשנות שם 'עוד כלל אחר אמרו', ובכלל הראשון נאמרו יותר דברים מהכלל השני, לכן בכלל הראשון תנא כלל גדול.

[הגמרא דוחה את הביאור:] והא גבי מעשר - והרי במסכת מעשרות, דקתני 'כלל אחר' [שגם שם נאמרו שני כללים, ובכלל הראשון נאמרו יותר דברים], ולא תני [בכלל הראשון] כלל גדול?

[הצעת ביאור ב', מפני שיש אבות ותולדות:]

אמר רבי יוסי בר אבין: שבת, ושביעית דאית בהו אבות ותולדות, תנא גדול, אבל מעשר, דלית בה אבות ותולדות, לא תנא כלל גדול.

[הגמרא דוחה את הביאור:] ולבר קפרא דתני [ששנה בתוספתא שלן]: כלל גדול במעשר, מאי אבות ומאי תולדות איכא [איזה אבות ואיזה תולדות יש במעשר, ולמה שנה שם 'כלל גדול']?

[ביאור: בשבת נאמר כלל גדול, שהוא 'כלל' יותר חמור משביעית]

אלא לאו היינו טעמא [אלא אין הטעם שהמשנה אומרת 'כלל גדול' משום אבות ותולדות, אלא שבכל מקום שהתנא אמר 'כלל' בדבר שהוא חמור יותר ממקום אחר שכתוב 'כלל', אמר התנא כלל גדול, ולכן בשבת כתוב 'כלל גדול', שגדול עונשה של שבת [שיש בה חומרא], יותר משל שביעית.

[חומרת שבת, שהיא גם בדבר תלוש:] דאילו שבת, איתה בין בתלוש בין במחובר [שמלאכות שבת הם בין בדבר שהיה תלוש מבעוד יום כגון טוחן ולש, ובין בדבר שהיה מחובר משקידש היום, כגון חורש וקוצר].

וְאֵילּוּ שְׁבִיעִית, בְּתֵלוּשׁ לִיתָהּ, בְּמַחוּבָּר אִיתָהּ [ולעומת זאת שביעית ישנה רק בדבר שהיה מחובר בכניסת השנה השביעית, ולא בדבר שהיה תלוש בכניסת השנה השביעית]

[המשך הביאור: בשביעית נאמר כלל גדול, שהוא כלל יותר חמור ממעשר]

והטעם שהתנא אומר 'כלל גדול' בשביעית, שיש בה חומרא, יותר ממעשר: וְגָדוּל עוֹנֵשׂוֹ שֶׁל שְׁבִיעִית [שיש בה חומרא], יוֹתֵר מִן הַמַּעֲשֵׂר,

[חומרת שביעית, שהיא גם במאכל בהמה]: דְּאֵילּוּ שְׁבִיעִית, אִיתָהּ בֵּין בְּמַאֲכָל אָדָם, בֵּין בְּמַאֲכָל בְּהֵמָה, כַּמְבוּאָר בַּפְּסוּקִים בַּפְּרָשָׁת בְּהָר (ויקרא כה ו-ז).

וְאֵילּוּ מַעֲשֵׂר, בְּמַאֲכָל אָדָם אִיתָהּ, בְּמַאֲכָל בְּהֵמָה לִיתָהּ [שמהתורה אין מעשרות אלא בדגן תירוש ויצהר, ורבנן תיקנו מעשרות בפירות אילן וירק שהם מאכל אדם. ולא תיקנום במאכל בהמה].

[המשך הביאור: במעשר אמר (בר קפרא) כלל גדול, שהוא כלל יותר חמור מפאה]

[ביאור הטעם שבר קפרא 'שנה' במעשר כלל גדול]: וְלִבְרַךְ קַפְרָא דְתַנִּי כָּלֵל גְּדוּל בְּמַעֲשֵׂר, מִפְּנֵי שִׁישׁ בַּהּ חוּמְרָא יוֹתֵר מִפְּאָה, שְׁגָדוּל עוֹנֵשׂוֹ שֶׁל מַעֲשֵׂר [שיש בו חומרא] יוֹתֵר מִשֶּׁל פִּיָּאָה.

[חומרת מעשר, שנוהגת גם בתאנה וירק] דְּאֵילּוּ מַעֲשֵׂר אִיתָהּ בְּתַאנָּה וְיֶרֶק [מדרבנן, שמהתורה הוא רק בדגן תירוש ויצהר], וְאֵילּוּ פִּיָּאָה לִיתָהּ בְּתַאנָּה וְיֶרֶק.

[המקור שפאה אינה בתאנה וירק]: דְּתַנָּן, כָּלֵל אֶמְרוּ בְּפִיָּאָה, כֹּל שֶׁהוּא אוֹכֵל, וְנִשְׁמַר, וְגִידוּלוֹ מִן הָאֶרֶץ, וְלִקְיֻטּוֹ כְּאַחַת, וּמְכַנְיָסוֹ לְקִיּוּם, חֵיִיב בְּפִיָּאָה. וּבִיאור הַמַּשְׁנָה הוּא, כְּדִלְהִלָּן:

אוֹכֵל - הֵינּוּ אוֹכֵל שְׂרָאוֹי לֹאכִילָהּ, לְמַעוּטֵי סְפִיחֵי סְטִיס וְקוּצָה - גִּידוּלֵי קִרְקַע שְׂאִינִם עוֹמְדִים לֹאכִילָהּ, אֲלֵא לַצֶּבַע, וְנֹאכִלִים רַק עַל יַדֵּי הַדַּחֵק.

וְנִשְׁמַר - לְמַעוּטֵי הַפֶּקֶר, שְׂאִין לוֹ שוֹמְרִים.

וְגִידוּלוֹ מִן הָאֶרֶץ - לְמַעוּטֵי כְּמִיּהִין וּפְטָרִיּוֹת, שְׂגִדְלִים מֵהָאוֹר.

וְלִקְיֻטּוֹ כְּאַחַת - לְמַעוּטֵי תַּאנָּה, שֶׁהַפִּירוֹת מִבְּשִׁילִים בַּהּ בַּכְּמָה שְׁלִבִים, וְלוֹקְטִים אוֹתָם בַּמִּסְפָּר פְּעָמִים.

וּמְכַנְיָסוֹ לְקִיּוּם - לְמַעוּטֵי יֶרֶק [סוגי ירקות שאינם מתקיימים, ואין מכניסים אותם למחסן לשמור אותם, שהם מתעפשים].

[המקור שמעשר ישנו בתאנה וירק]: וְאֵילּוּ גַבֵּי מַעֲשֵׂר תַּנָּן: כָּלֵל אֶמְרוּ בְּמַעֲשֵׂר, כֹּל שֶׁהוּא אוֹכֵל, וְנִשְׁמַר, וְגִידוּלוֹ מִן הָאֶרֶץ, חֵיִיב בְּמַעֲשֵׂר. וְאֵילּוּ [התנאים הנוספים שנאמרו בפאה, שהם] לְקִיֻטּוֹ כְּאַחַת, וּמְכַנְיָסוֹ לְקִיּוּם, לֹא תַנָּן [לא שנינו זאת לגבי מעשר, שכאשר חכמים תיקנו מעשר בשאר מינים (מלבד בדגן תירוש ויצהר) הם לא חילקו בין פירות האילן לירקות, ובין מין שלקיטתו כאחת לאין לקיטתו כאחת, ולכן חיוב מעשר הוא גם בתאנה וירק].

הצעת דעה א: תינוק שנשבה, ומעולם לא ידע משבת, חייב חטאת אחת על הכל. אבל מי שידע שיש שבת, ושכח, חייב על כל שבת כנפרד

רב ושמואל דאמרי תרווייהו, מתניתין - משנתנו שמבואר בה שהשוכח עיקר שבת, ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, חייב רק חטאת אחת (חלק א' של המשנה), מדבר: **בְּתִינוּק שְׁנִשְׁבָּה לְבֵין הַנְּכָרִים, וְגַר שְׁנִתְגַיֵּיר לְבֵין הַנְּכָרִים** [ולא היה בין יהודים], שמעולם הם לא ידעו על שבת,

אָבֵל הַפִּיר - שבתחילה ידע שיש שבת, ו**לְכֶסֶף שָׁכַח** שיש שבת בעולם, **חַיִּיב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת**, כדין היודע עיקר שבת (שיודע שיש שבת בעולם), ושכח שהיום שבת.

[שאלה א', מלשון המשנה 'השוכח' משמע שידע ושכח]

תנן - שנינו במשנתנו (בחלק א' של המשנה) **הַשּׁוֹכֵחַ עֵיקַר שַׁבָּת, לְאוּ מְכַלְל** [וכי אין משמע מלשון זה] **דְּהוּיָא לֵיהּ יְדִיעָה מְעִיקְרָא** [שהיתה לו ידיעה בתחילה], והרי זה קשה על דעת רב ושמואל שאומרים שכונת המשנה לתינוק שנשבה, שמעולם לא ידע על שבת.

[תשובה: כונת המשנה 'השוכח', שלא ידע מעולם]

לא [אין זה פירוש המשנה], אלא מאי **כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עֵיקַר שַׁבָּת** - **שְׁהִיתָה שְׁכֻחָה מִמֶּנּוּ** [מעולם] **עֵיקְרָה שְׁל שַׁבָּת**, והיינו שהוא תינוק שנשבה, שמעולם לא ידע משבת.

[שאלה ב, מדוע המשנה לא מלמדת דין זה שמי שידע משבת, ולכסוף שכח שיש שבת בעולם - חייב על כל שבת כנפרד]

לפי ביאור רב ושמואל שהמשנה מדברת על תינוק שנשבה, ורק בזה אמרה המשנה שחייב רק חטאת אחת על כל השבתות: **אָבֵל הַפִּיר וְלְכֶסֶף שָׁכַח, מְאִי** [מה סברו רב ושמואל, שמה דינו], **חַיִּיב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת**,

אם כך קשה, **אֲדָתַי** [עד שהמשנה שונה ומלמדת (בחלק ב' של המשנה) את דין] **הַיּוֹדֵעַ עֵיקַר שַׁבָּת וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה**, ששגג בכך שלא ידע בשבתות 'שהיום שבת', שהוא **חַיִּיב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת**, מפני שאין זה רצף של שוגג אחד, אלא כל שבוע הוא שוגג בפני עצמו, שהימים שבינתיים, הוויין ידיעה לחלק, [שלכל אדם נודע במשך השבוע שבשבת 'היה שבת'].

לִיתַי [שהמשנה תלמד חידוש גדול יותר, שאפילו אם] **הַפִּיר וְלְכֶסֶף שָׁכַח** [ששכח שיש שבת], שהוא רצף של שוגג אחד, שהימים שבנתיים אינם ידיעה לחלק, שהרי אינו יודע בכלל שיש שבת בתורה, ואף על פי כן, חייב על כל שבת ושבת [כמבואר בדברי רב ושמואל], **וְכָל שָׁפָן הָא** [ומכך נדע שכל שכן ביודע עיקר שבת, ושכח בכמה שבתות שהיום שבת, שחייב על כל שבת ושבת, שהרי בזה ימים שבינתיים הוויין ידיעה לחלק]?

[תשובה: המשנה כן מלמדת זו, שזהו ביאור חלק ב' במשנה]

עונה הגמרא: **מְאִי** [מה כוונת המשנה באמרה (בחלק ב' של המשנה)] **'הַיּוֹדֵעַ עֵיקַר שַׁבָּת** - **מִי שְׁהִיָּה יוֹדֵעַ עֵיקְרָה שְׁל שַׁבָּת וְשָׁכַח, וְאֵכֵן עַל אוֹפֵן זֶה אוֹמֵרֵת הַמְּשֵׁנָה, שְׁחַיִּיב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת**. [עמוד ב]

[שאלה ג', מדוע המשנה לא מלמדת שמי שיודע שיש שבת בעולם, אבל שכח שהיום שבת - חייב על כל מלאכה]

לפי ביאור זה, נמצא שהמשנה מדברת (בחלק ב' של המשנה) על היודע עיקר שבת ושכח שיש שבת בעולם, שבזה חייב על כל שבת ושבת, ואינו חייב על כל מלאכה ומלאכה, אֶבֶל לֹא שִׁכְחָהּ [לעיקר שבת, אלא ששכח שהיום שבת], מֵאִי, חַיִּיב עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה, שאם לא כן המשנה היתה אומרת (בחלק ב' של המשנה) שבין השוכח שיש שבת בעולם, ובין השוכח שהיום שבת, חייב על כל שבת ושבת.

ואם כך שבשכח שהיום שבת - חייב על כל מלאכה ומלאכה, קשה, אֶדְתֵּינִי [עד שהמשנה שונה ומלמדת (בחלק ג' של המשנה) את דין] הַיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא שֶׁבֶת, וְעָשָׂה מְלָאכֹת הַרְבֵּה בְּשֶׁבֶתוֹת הַרְבֵּה, חַיִּיב עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה, כי כל מלאכה היא שוגג בפני עצמו,

לִיתֵינִי [שהמשנה תלמד חידוש גדול יותר, שאפילו] הַיּוֹדֵעַ עֵיקָר שֶׁבֶת [ושכח שהיום שבת, חייב על כל מלאכה, ויש בזה חידוש שאף שבכל שבת יש 'שוגג אחד' שלא ידע שהיום שבת, אף על פי כן חייב על כל מלאכה בנפרד], וְכָל שֶׁפָּן הָאֵל [ומכך נדע שכל שכן במי שיודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה, שבכל שבת יש 'הרבה שגגות', שכל מלאכה שהוא לא יודע שהיא אסורה, הרי זה שוגג נפרד, ובודאי שבזה חייב על כל מלאכה בפני עצמה]?

נוסח חדש בדעה א': בין 'תינוק שנשבה', ובין 'הכיר ולבסוף שכח' - חייב חטאת אחת על כל השבתות

אֶלָּא מִתֵּינִי - משנתינו שמבואר בה (בחלק א' של המשנה) שהשוכח עיקר שבת חייב רק חטאת אחת, מדברת בְּשֶׁהֵכִיר וּלְבִסּוֹף שֶׁכַּח, שידע שיש שבת, ושכח שיש שבת בתורה, ואף שכן הדין גם בתינוק שנשבה (וגם זה הוא חידוש כמבואר להלן), מכל מקום משנתינו רצתה להשמיע ולחדש שהכיר ולבסוף שכח, חייב רק חטאת אחת, ואינו חייב על כל שבת ושבת,

וְדָרְבַּ וְשִׁמּוּאֵל נָמִי [וגם מה שרבו ושמואל דיברו על תינוק שנשבה, שהוא חייב חטאת אחת, הם באו לומר שדינו] כְּהֵכִיר וּלְבִסּוֹף שֶׁכַּח דָּמִי, שגם הם מודים באופן זה שחייב רק חטאת אחת ולא על כל שבת ושבת,

וְהָכִי אֵיתָמַר וכך שנינו את דברי רב ושמואל: רַב וְשִׁמּוּאֵל דְּאָמְרֵי תְרוּוִיָּהּ, אֶפִּילוּ תֵינוּק שֶׁנִּשְׁבָּה בֵּין הַגּוֹיִם, וְגַר שֶׁנִּתְגַּיֵּר לְבֵין הַגּוֹיִם, שמעולם לא ידעו שיש שבת בעולם, כְּהֵכִיר וּלְבִסּוֹף שֶׁכַּח דָּמִי וְחַיִּיב חטאת אחת על כל השבתות, והחידוש הוא שאין אומרים שהוא אנוס, שמעולם הוא לא ידע שיש שבת בעולם.

[ולפי זה חלק א' של המשנה שחייב חטאת אחת על כל השבתות - היינו שידע שיש שבת ושכח. חלק ב' של המשנה, שחייב על כל שבת ושבת - היינו ששכח שהיום שבת. והחלק ג' של המשנה שחייב על כל מלאכה - היינו כששכח שהמלאכות אסורות]

(דעה ב'): תינוק שנשבה, הוא אנוס ופטור. 'הכיר ולבסוף שכח', חייב חטאת אחת על כל השבתות

וְרַבֵּי יוֹחָנָן וְרַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ דְּאָמְרֵי תְרוּוִיָּהּ: דְּוָקָא הֵכִיר וּלְבִסּוֹף שֶׁכַּח חַיִּיב חטאת אחת

על כל השבתות, אָבֵל תִּינוּק שְׁנִשְׁבָּה בֵּין הַגּוֹיִם, וְגַר שְׁנִתְגַּיֵּיר לְבֵין הַגּוֹיִם, פְּטוּר לַגְּמָרִי, [מפני שהוא 'אומר מותר', בגלל שלא ידע מעולם, והרי הוא אונס ולא שוגג].

שאלה: בכרייתא מבוואר דעת רבנן, שתינוק שנשבה, חייב

[הגמרא מביאה ברייתא להקשות על דברי רבי יוחנן וריש לקיש: מִיִּתְּבִי, כָּלֵל גְּדוּל אִמְרוּ בְּשֵׁבֶת: כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עֵיקַר שֵׁבֶת, וְעֵשָׂה מְלָאכּוֹת הַרְבֵּה בְּשֵׁבֶתוֹת הַרְבֵּה, אֵינּוּ חַיִּיב אֶלָּא אַחַת.

[דעה א' בברייתא, תינוק שנשבה חייב] פִּיֶּצֵד, תִּינוּק שְׁנִשְׁבָּה לְבֵין הַגּוֹיִם, וְגַר שְׁנִתְגַּיֵּיר בֵּין הַגּוֹיִם, וְעֵשָׂה מְלָאכּוֹת הַרְבֵּה בְּשֵׁבֶתוֹת הַרְבֵּה, אֵינּוּ חַיִּיב אֶלָּא חֲטָאֵת אַחַת,

וְחַיִּיב עַל הַדָּם [שאכל כל ימיו] אַחַת, וְעַל הַחֲלָב [שאכל כל ימיו] אַחַת, וְעַל עֲבוֹדָה זָרָה [שאכל כל ימיו] אַחַת, וְכֵן עַל כָּל דָּבָר כֵּרֵת שִׁבְתוֹרָה.

[דעה ב' בברייתא, תינוק שנשבה פטור] וּמוֹנְבֵז פּוֹטֵר תִּינוּק שִׁנְשָׁבָה, וְכֶף הִיא מוֹנְבֵז דָּן לְפָנֵי רַבֵּי עֲקִיבָא: הוֹאִיל וּמִזִּיד קְרוּי חוֹטָא [דכתיב (ויקרא ה) 'נפש כי תחטא ושמעוה'], וְשׁוֹגֵג קְרוּי חוֹטָא, הֵרִי לומדים שוגג ממזיד,

וכיון שלומדים שוגג ממזיד, יש לומר: מָה מִזִּיד שְׁהִיתָה לוֹ יְדִיעָה, שֶׁהֵרִי מִזִּיד הוּא מִי שִׁידַע מֵהַאיסוּר, וְרַק בְּאוֹפֵן זֶה הוּא מִתְּחִיב בְּעוֹנְשׁוֹ, אִם שׁוֹגֵג שְׁהִיתָה לוֹ יְדִיעָה, שֶׁרַק מִי שִׁידַע מֵהַאיסוּר, הֵרִי הוּא מִתְּחִיב בְּחֲטָאֵת, וְהֵרִי תִינוּק שִׁנְשָׁבָה, לֹא הִיא לוֹ יְדִיעָה מִתְּחִילָה, שִׁמְעוֹלָם לֹא יָדַע שֶׁהִדְבַּר אִסוּר, וְהֵרִי הוּא פְטוּר.

אָמַר לוֹ רַבֵּי עֲקִיבָא: הֵרִינִי מוֹסִיף עַל דְּבָרֶיךָ [כלומר אם באת לדרוש שוגג ממזיד, בא ואוסף גם אני על דבריך, ותראה שאי אפשר לומר שלומדים שוגג ממזיד,

שהרי לדברך, גם כן נאמר]: אִי מָה מִזִּיד שְׁהִיתָה הִידִיעָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה [שהחוטא במזיד יודע בשעה שחוטא שהדבר אסור, שהרי זה נקרא מזיד], אִם שׁוֹגֵג שְׁהִיתָה לוֹ יְדִיעָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה [וכי תאמר שגם החוטא בשוגג, שיוודע בשעה שחוטא שהדבר אסור, חייב חטאת?

אָמַר לוֹ מוֹנְבֵז: הֵן [אכן כן הוא כדבריך, השוגג חייב קרבן חטאת אף שיוודע בשעה שחוטא שהדבר אסור], (והגמרא להלן תבאר, את דעת מוֹנְבֵז, אִם הוּא 'יודע שהדבר אסור' במה הוא שוגג),

והוסיף מוֹנְבֵז ואמר: וְכָל שֶׁכֵּן שְׁהוֹסַפְתָּ [כלומר, לאחר הוספתך על דברי, שלומדים שוגג ממזיד גם לענין זה, הרי אתה מסייע לדברי שתינוק שנשבה פטור, כיון שלומדים שוגג ממזיד, וכל שלא היה לו ידיעה בתחילה, אינו חייב חטאת].

אָמַר לוֹ רַבֵּי עֲקִיבָא: לְדְבָרֶיךָ אֵין זֶה [שיוודע בשעה שחוטא שהדבר אסור] קְרוּי שׁוֹגֵג, אֶלָּא מִזִּיד.

עד כאן הביאה הגמרא את הברייתא, ומכך מקשה הגמרא: קְתַנִּי מִיָּהָא [על כל פנים כתוב בתחילת הברייתא] פִּיֶּצֵד, תִּינוּק שִׁנְשָׁבָה לְבֵין הַגּוֹיִם חַיִּיב חֲטָאֵת אַחַת, וְהֵנָּה: בְּשִׁלְמָא לְרַב וְשִׁמּוּאֵל נִיחָא [ברייתא זו אינה סותרת את דעת רב ושמואל, שלשיטתם הברייתא נוחה ומיושבת, שהרי הם גם מחייבים תינוק שנשבה, חטאת,

ואף שהם סוברים שכך הדין גם בהכיר ולבסוף שכח, מכל מקום הברייתא לא דיברה

על כך, שנידון הברייתא הוא המחלוקת של מונבז ורבנן בדין תינוק שנשבה, שחכמים מחייבים ומונבז פוטר, ומחלוקת זו אינה שייכת כשהכיר ולבסוף שכח, שהרי מונבז לא פוטר בזה).

אֵלָא לְרַבִּי יוֹחָנָן וּלְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ קָשְׁיָא [שהרי הם סוברים שתינוק שנשבה פטור, וקשה על דבריהם מדברי רבנן שמחייבים בתינוק שנשבה].

תשובה: רבי יוחנן וריש לקיש סוברים כדעת 'מונבז' שפוטר תינוק שנשבה

עונה הגמרא: אָמְרִי לָךְ רַבִּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לֵקִישׁ : לָא, מִי אֵיכָא מוֹנְבִז דְּפָטֵר [וכי אין בברייתא את שיטת מונבז שפוטר תינוק שנשבה מחטאת], אֲנִן דְּאָמְרִינֵן כְּמוֹנְבִז [אנחנו אומרים וסוברים כדעת מונבז, וממילא אין להקשות מדעת רבנן בברייתא על דברינו].

מאי טעמא דמונבז? דכתיב תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה וסמיון ליה והנפש אשר תעשה ביד רמה הקיש שוגג מקיש שוגג. למזיד מה מזיד שהיתה לו ידיעה אף שוגג שהיתה לו ידיעה. ורבנן האי תורה אחת מאי עבדי ליה מיבעי להו לכדמקרי ליה רבי יהושע בן לוי לבריה תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה וכתוב [יתבאר בדף הבא]

יום חמישי כ אייר תש"פ

שבת דף סט

מקורו של מונבז שחייב חטאת על שונג הוא רק אם ידע שיש בדבר איסור

[מבררת הגמרא: **מאי טעמא דמונבז** - מה טעמו של מונבז [שסובר שלומדים שונג, ממזיד, שכשם שמזיד חייב רק אם היה לו בתחילה ידיעה, כך גם בשונג הריהוא חייב רק אם בתחילה היה לו ידיעה, וממילא תינוק שנשבה שלא היה לו ידיעה מעולם פור מחטאת],

(הגמרא שואלת זאת, על אף שלעיל אמר מונבז ששונג ומזיד שניהם נקראים 'חוטא' ולכן דיניהם דומים זה לזה, שהרי ודאי - אין זה מקורו של מונבז, שלימוד זה נקרא 'בנין אב', שלומדים שני דברים דומים אחד מהשני, ושונג ומזיד הם דבר והיפוכו, שונג פטור מסקילה או כרת, ומזיד חייב, ובודאי שאי אפשר ללומדם זה מזה 'בבנין אב'.

[אומרת הגמרא: לומדים זאת בהיקש (שני דברים שכתובים בסמיכות זה לזה, לומדים דיניהם זה מזה, אף אם אינם דומים זה לזה), **דקתיב: לגבי שונג 'תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה' וסמיה ליה** - וסמוך לפסוק זה, כתוב פסוק לגבי מזיד: **'והנפש אשר תעשה ביד רמה', הקיש שונג [לענין חטאת] למזיד [לענין כרת], מה מזיד שהיתה לו ידיעה, אף שונג שהיתה לו ידיעה.**

מה רבנן לומדים מהיקש זה

שואלת הגמרא: **ורבנן** [שחולקים על מונבז, ואינם סוברים ששונג היא כמזיד], **האי תורה אחת** [היקש זה בין הפסוק 'תורה אחת' לבין הפסוק 'והנפש אשר תעשה'], **מאי עבדי ליה** [מה הם עושים עם זה]?

[עונה הגמרא: **מיבעי להו לכדמקרי ליה רבי יהושע בן לוי לבריה** [הם צריכים זאת לכמו שרבי יהושע בן לוי דרש ולימד במקרא זה לבנו], כדלהלן:

נאמר בתורה, לגבי שונג **'תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה', וכתוב** [ומכך שכתוב באותו עניין] (דף טו) **'וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה'**, [ופסוק זה נאמר על עבודה זרה שהיא שקולה ככל המצות, מכאן אנו למדים, שגם הפסוק 'תורה אחת' נאמר על עבודה זרה, ובפרשה שם מבואר שעל עבודה זרה בשונג מביאים חטאת],

וכתיב שם בהמשך הפסוקים לגבי עבודה זרה במזיד **'והנפש אשר תעשה ביד רמה וגו' ונכרתה'**, ומכך אנו לומדים שאין חיוב חטאת בעבודה זרה בשונג, אלא בדבר שאם עושהו בזון חייב עליו כרת.

וכיון שבפסוק הראשון נאמר 'תורה אחת', דורשים מכך: **שהוקשו פולם** [קרבתות של שגגות של כל עבירות] **לעבודה זרה, מה להלן** [בעבודה זרה הוא] **דבר שחייבים על זדונו כרת וישגתו חטאת, אף כל איסורי התורה**, [אין בהם חיוב חטאת, אלא אם כן הוא] **דבר שחייבין על זדונו כרת, ועל שגתו חטאת.**

שאלה: לפי מונבו ש'שוגג' שיודע בשעה שחוטא שהדבר אסור, חייב חטאת - במה הוא שוגג

שואלת הגמרא: **וְאֵלָא מוֹנְבוּ** [שסובר ש'שוגג' חייב חטאת גם אם יודע בשעה שחוטא שהדבר אסור], **שְׁגָגָה בְּמַאי** [במה הוא 'שוגג', הרי חטאת נאמרה בתורה על 'שגגה', ואם הוא יודע שיש בזה איסור, אינו שוגג?]

עונה הגמרא: **כְּגוֹן שֶׁשְׁגָג בְּקִרְבָּן** [שיודע שיש בדבר זה איסור (שהוא לאו בתורה), וכן יודע שאם עובר על איסור זה במזיד, חייב עליו כרת. אך אינו יודע שאם עובר עליו בשוגג, חייב חטאת].

[הגמרא מבארת את דעת רבנן שחולקים על מונבו: **וְרַבְּנָן** [סוברים שאם הוא יודע שיש בזה איסור וכן יודע שבמזיד יש עליו חיוב כרת, הרי הוא מזיד. ואף שאינו יודע שבשוגג חייב חטאת, אינו נקרא שוגג, מפני שלשיטתם] **שְׁגָגַת קִרְבָּן** [מה שאינו יודע שבשוגג חייבים קרבן] **לֹא שְׂמָה שְׁגָגָה** [ש'שוגג' היינו רק שאינו יודע שעבירה זו אסורה (ולהלן יתבאר, אם היינו שאינו יודע כלל מהאיסור, או שאינו יודע שיש עליה חיוב כרת אם עובר במזיד)].

לדעת רבנן, האם שוגג היינו שאינו יודע שהמלאכה אסורה, או שאינו יודע שיש עליה חיוב כרת

מבררת הגמרא: **וְרַבְּנָן** [סוברים ש'שוגג' היינו, שאינו יודע מגוף העבירה] **שְׁגָגָה בְּמַאי** [באיזה אופן הוא נחשב שוגג, האם כשאינו יודע שיש לאו [איסור] בדבר זה, וכן אינו יודע שבמזיד חייבים עליה כרת. או שאף אם יודע שיש לאו [איסור] בדבר, ורק אינו יודע שבמזיד חייבים על זה כרת, הרי הוא 'שוגג'?

[דעה א': שוגג היינו אף שיודע שיש איסור, ואין יודע שיש כרת:] **רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: כִּיּוֹן שֶׁשְׁגָג בְּכֶרֶת, אָף עַל פִּי שֶׁהִזִּיד בְּלֹאוּ**, הרי הוא שוגג 'שלא ידע שיש חיוב כרת', ומביא קרבן על 'שגגת כרת', ולמדים זאת ממה שנאמר בתורה דין חטאת לעושה בשגגה, וסמוך לו 'הנפש אשר תעשה ביד רמה ונכרתה', הרי ששוגג הוא גם על אי ידיעת הכרת.

[דעה ב': שוגג היינו רק כשאינו יודע שיש בזה בכלל איסור:] **וְרִישׁ לְקִישׁ אָמַר: עַד שִׁישְׁגוּג בְּלֹאוּ וְכֶרֶת** [רק אם אינו יודע שיש בזה איסור, (ובודאי שאינו יודע שיש בזה כרת, שאם אין איסור ודאי שאין עונש), הרי הוא בכלל שוגג, ומביא על כך קרבן. אבל אם יודע שיש בזה איסור, אינו בכלל שוגג].

[מקורו של ריש לקיש:] **אָמַר רַבָּא: מַאי טַעְמָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ** [ששוגג היינו רק כשאינו יודע שיש בזה איסור?]

אָמַר קְרָא, 'אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ בְּשִׁגְגָה וְאֲשֶׁם', ומשמע בפסוק שהשגגה היא, כשאינו יודע 'אשר לא תעשינה', שאינו יודע כלל מהלאו, ומכאן לומדים ששוגג היינו: **עַד שִׁישְׁגוּג בְּלֹאוּ וְכֶרֶת שְׂבָה**.

[שאלה: מה לומד רבי יוחנן ממקור זה:] **וְרַבִּי יוֹחָנָן** [שסובר ששוגג היינו אף כשיודע שיש בזה איסור, ואינו יודע שיש בזה כרת] **הָאֵי קְרָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ מַאי עָבִיד לֵיהּ** - מה הוא עושה עם פסוק זה שהוכיח ממנו רבי שמעון לקיש כשיטתו?

[תשובה: רבי יוחנן, לומד מפסוק זה למעט משומד מקרבן:] עונה הגמרא: **מִיַּבְעֵי לֵיהּ**

- רבי יוחנן צריך פסוק זה ללמוד ממנו שמשומד אינו מביא חטאת על שגגתו, לְכַדְתְּנִיא (כמו ששנינו בבבוייתא דלהלן, בדעת רבי שמעון בן אלעזר):

[תחילת הברייתא, דעת תנא קמא:] נאמר בפסוק לגבי חטאת: 'ואם נפש אחת תחטא בשגגה מֵעַם הָאָרֶץ', ('מעם הארץ' היינו אחד מכלל העם), וממה שנאמר 'מעם' שמשמע, ולא 'כל עם', לומדים: פְּרִט לְמִשּׁוּמָד, שאינו מביא חטאת על שגגתו.

[המשך הברייתא, דעת רבי שמעון בן אלעזר:] רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: לומדים זאת מפסוק אחר שנאמר לגבי חטאת, שמי שחטא בחטא 'אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ בְּשִׁגְגָה וְאִשָּׁם', הוא מביא חטאת, ולומדים מכך: הַשֵּׁב מִיַּדִּיעָתוֹ, מי שחטא בגלל ששגג ולא ידע שהדבר אסור, ואם הוא היה יודע שהדבר אסור לא היה עושה זאת, הוא מביא קָרְבָן עַל שִׁגְגָתוֹ.

אבל משומד שאף אם יודע לו שהדבר אסור - הוא לא שָׁב מִיַּדִּיעָתוֹ, שהרי הוא משומד ולא אכפת לו לעבור על איסורים, אֵינּוּ מְבִיא קָרְבָן עַל שִׁגְגָתוֹ.

ואת לימוד זה לומד גם רבי יוחנן מפסוק זה, [ואינו דורש ממנו כדרשת ריש לקיש ששגגה היא כשאינו יודע מהלאו ומהכרת].

שאלה על ריש לקיש, כיצד יתכן שאדם שוגג בכל המלאכות, והוא נחשב 'זדון שבת' [שהוא יודע ששבת היום], הרי שבת אצלו היא כמו יום חול, ואין משמעות לידיעתו שהיום שבת

[חלק א', המשנה:] תַּנְן אָבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חֹסֵר אַחַת. וְהוֹיֵינן בְּהָ, מְנַיֵּינָא לָמָּה לִי - למה המשנה הוצרכה לומר כמה מלאכות יש, נמנה ונדע את מספר המלאכות?

[חלק ב', הדין הנלמד, שחייב ל"ט חטאות:] וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שֵׁאִם עֲשָׂאן כּוֹלֵן בְּהַעֲלָם אֶחָד [שאם עשה את כל המלאכות, (אף שהיה זה ברצף אחד של שוגג, ולא נודע לו בין מלאכה למלאכה, שעבר איסור)], חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת [על כל מלאכה חטאת אחת, ולכן אמרה המשנה את מניין המלאכות, כדי שנדע שבשבת אחת יכול להתחייב ל"ט חטאות],

[חלק ג', האופן, כשגג בכל המלאכות:] ויש לברר: הֵיכִי מְשַׁכְּחָתָ לָהּ - איך אתה מוצא, דין זה, בְּזִדּוֹן שֶׁבֶת [שידע ששבת היום] וְשִׁגְגָת מְלָאכוֹת [ולא ידע שהמלאכות אסורות], שהרי אם לא ידע ששבת היום [שגגת שבת], וידע שהמלאכות אסורות [זדון מלאכות], הרי חייב על כל המלאכות חטאת אחת,

[חלק ד', השאלה בדין זה:] והנה, דבר זה קשה, שהרי אדם שהוא שוגג בכל המלאכות, ואינו יודע אפילו על מלאכה אחת שהיא אסורה בשבת, נמצא שאף שהוא יודע שהיום שבת, הרי זה אצלו כמו יום חול, שהוא חושב שכל המלאכות מותרים, ואין זה נקרא 'זדון שבת', שאין משמעות לידיעתו שהיום שבת,

[חלק ה', לפי רבי יוחנן, אפשר ליישב זאת] ואמנם בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן [הערה זו מיושבת לפי דעת רבי יוחנן] דְּאָמַר כִּיּוֹן שְׁשִׁיב בְּכֶרֶת, אֵף עַל פִּי שְׁהִיד בְּלֹא [שאם אדם לא יודע במלאכה שעונשה כרת, אף שידע שהמלאכה היא איסור תורה, הרי זה שוגג], מְשַׁכְּחָתָ לָהּ [אפשר לבאר לשיטתו שיש אופן שאדם שגג בכל המלאכות, ואעפ"כ הוא נקרא זדון

שבת], כגון דִּינְדַע לָהּ לְשַׁבַּת בְּלָאוּ [שידע שיש מלאכות אסורות בשבת, אך לא ידע שעונשם כרת, ולכן זה נקרא שהוא זדון שבת, שהוא יודע משבת, אך לגבי המלאכות הוא נקרא שוגג שהוא לא ידע שעונשם כרת],

[חלק ו', הקושיא לפי ריש לקיש] אֵלָא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ דְּאָמַר עַד שֵׁישְׁגוּג בְּלָאוּ וּבְכַרְתָּ [שלשיטתו אם אדם יודע שהמלאכה אסורה, אף שאינו יודע שעונשה כרת, אינו שוגג], אם כך קשה: דִּינְדַע לָיְהִי לְשַׁבַּת בְּמַאי [מדוע הוא נקרא 'זדון שבת', והרי כיון שהוא שגג בכל המלאכות, והוא סובר שכל המלאכות מותרות, במה הוא יודע ששבת היום],

תשובה: מדובר שהוא יודע על איסור תחומין

עונה הגמרא: אף שאדם זה שגג בכל המלאכות, מכל מקום הוא נקרא זדון שבת, כיון דִּינְדַע בְּתַחֲמוּמִין [שהוא יודע על איסור תחומין (שהרי הדיוק מהמשנה מלמדנו שאדם יכול להגיע ל"ט חטאות, וממילא לא מדובר במשנה שהוא גם שוגג בתחומין, שהרי על עבירת תחומין לא מביאים קרבן, והמשנה מדברת רק בשגגות על מלאכות שמחייבות אותו קרבן, שהרי מונים את מנין החטאות שאדם יכול להתחייב בשבת)].

וְאֵלִיבָא דְרַבִּי עֲקִיבָא [שהוא סובר שתחומין דאורייתא. שהרי לפי הסובר שתחומין דרבנן, אין זה נקרא שהוא יודע משבת, בכך שהוא יודע דין דרבנן].

ברייתא כדעת מונבז

מֵאֵין תְּנָא לְהָא דְתַנּוּ רַבִּינָן [מי שנה ברייתא זו]: שְׁגַג בְּזָה וּבְזָה [בשבת (שלא ידע שהיום שבת) ובמלאכות (שלא ידע שהמלאכות אסורות)], זְהוּ שׁוֹגֵג הָאֱמֹר בְּתוֹרָה [כלומר, באופן כזה, אין מקום לדיון, שבודאי שזה שוגג גמור].

הַזִּיד בְּזָה וּבְזָה [בשבת (ידע שהיום שבת) ובמלאכות (ידע שמלאכה זו אסורה) זְהוּ מִזִּיד הָאֱמֹר בְּתוֹרָה, [כלומר, באופן כזה, אין מקום לדיון, שבודאי שזה מזיד גמור].

שְׁגַג בְּשַׁבַּת וְהַזִּיד בְּמִלְאָכוֹת, או שְׁשׁוּגַג בְּמִלְאָכוֹת וְהַזִּיד בְּשַׁבַּת, או שְׁאָמַר יוֹדַע אֲנִי שְׁמִלְאָכָה זו אֲסוּרָה, אָבָל אֲנִי יוֹדַע שְׁחַיִּיבִין עָלַיָּה קָרְבָּן או לא, חַיִּיב, שאופנים אלו הם 'שוגג' וחייבים עליהם חטאת.

בְּמֵאֵין - כדעת מי נשנתה ברייתא זו?

בְּמוֹנְבִז - שסובר שאם יודע מהלאו, ויודע שחייבים עליו במזיד כרת, ורק לא יודע שבשוגג חייבים חטאת, זהו שוגג, שלשיטתו 'שגגת קרבן שמה שגגה'.

אבִּי: בְּאִיסוּר שְׁבוּעַת שֶׁקֶר, מוֹדָה רַבִּי יוֹחָנָן שְׁשׁוּגַג הֵינּוּ רַק אִם אֵינּוּ יוֹדַע שֵׁישׁ בְּזָה לְאוּ [ואף שכל התורה סובר שאף שיוֹדַע שֵׁישׁ לְאוּ, אִם אֵין יוֹדַע שֵׁישׁ בּוֹ כְּרַת, הֲרִי הוּא שׁוֹגֵג]

אָמַר אָבִי: הַכֹּל מוֹדִים בְּשְׁבוּעַת בִּיטוּי [שמבטא (מוציא) בשפתיו שבועת שקר, כגון שנשבע שלא יאכל דבר מה, ולבסוף אכל], שְׁאֵין חַיִּיבִין עָלַיָּה קָרְבָּן, עַד שֵׁישְׁגוּג בְּלָאוּ שְׁבָה [שכאשר אכל, שחכ שבועתו, ונמצא ששגג בלאו].

מבררת הגמרא: **הכל מודים מאן?**

רבי יוחנן [שאף על גב שבכל מקום הוא סובר (בדעת חכמים) ששוגג היינו אף שיודע שיש איסור, כל שאינו יודע שיש בה כרת, הרי הוא שוגג], מכל מקום בשבועה שאין עליה חיוב כרת, אינו שוגג אלא עד שאינו יודע שיש בדבר זה איסור.

(ואין אומרים שהכונה שמונבז מודים בזה, שאף שלשיטתם 'שגגה' באי ידיעת חיוב קרבן היא שגגה, וחייבים על כך חטאת - בשבועה קל יותר, ואין חייבים באופן זה קרבן - שהרי אי אפשר לומר כך שהרי חיוב הקרבן על שבועה חמור יותר מכל התורה (שחייבים עליה קרבן בשוגג אף שבמזיד אין בו חיוב כרת)).

שואלת הגמרא: **פשיטא** - הרי בשבועה אין חיוב כרת, ובודאי שאינו שוגג אלא אם כן אינו יודע שיש בזה איסור, שאם לא במה הוא שוגג, ובודאי, **פי קאמר רבי יוחנן** [מה שאמר רבי יוחנן שאי ידיעת חיוב כרת הוא שוגג], היינו רק **היכא דאיכא** [במקום שיש] **כרת, אבל הכא דליכא כרת** [כאן, בשבועה שאין כרת] **לא** [אין זה שוגג, אלא אם כן אינו יודע שיש בזה לאו]?

[ואי אפשר לומר שהוא יודע שיש איסור והוא שוגג בכך שאינו יודע שיש בזה חיוב קרבן, שהרי דברי רבי יוחנן הם בשיטת חכמים שסוברים שאם יודע שיש בדבר איסור, ואינו יודע שיש בזה קרבן, אינו נקרא שוגג].

עונה הגמרא: **סלקא דעתך אמינא** [היה עולה על דעתך לומר: **הואיל וחיוב קרבן על שבועה, ודבר זה חידוש הוא, דבכל התורה כולה לא אשכחן לאו דמיתיה עליה קרבן** [שבכל התורה כולה, לא מצאנו לאו שאין בו כרת שמביאים עליו קרבן], **והכא מיתיה** [וכאן בשבועה, אף שאין בו כרת, מביאים עליו קרבן], הייתי אומר שבזה מודים רבנן למונבז, וסוברים: **פי שגג בקרבן נמי ליחייב**, שאם יודע שיש בדבר איסור, אלא שאינו יודע שיש בזה חיוב קרבן, הוא גם כן נקרא שוגג, וממילא נמצא שדברי רבי יוחנן ששוגג הוא אפילו כשיודע שיש איסור, נאמרו גם על שבועה, שהוא שוגג כיון שאינו יודע שיש בזה קרבן,

[עמוד ב] **קא משמע לן** - לזאת השמיע לנו אביי שמודה רבי יוחנן בשבועה שאם הוא יודע שיש בזה איסור, שוב אינו שוגג, [ואין אומרים שאף אם יודע שיש בזה איסור, כיון שאין יודע שיש בזה קרבן, הרי הוא שוגג]. מפני שגם בשבועה סוברים רבנן ששגת קרבן אינה שגגה.

שאלה על דברי אביי: בכרייתא משמע שבשבועה רבנן מודים ששגת קרבן שמה שגגה

מיתבי, איזוהי שגגת שבועת ביטוי לשעבר - באיזה אופן שייך שוגג בשבועת שקר לשעבר, [ששוגג בשבועת שקר להבא (על העתיד) הוא, כגון: שנשבע (על העתיד) שלא יאכל, ולאחר מכן שכח מהשבועה ואכל, נמצא על ידי שגג, שבועתו היתה 'שבועת שקר',

אבל כיצד שייך שבועת שקר לשעבר (על העבר), שהרי (לדוגמא): אדם שלא אכל, והוא חושב שהוא אכל, ונשבע (על העבר) שאכל - אינו חייב קרבן, כמבואר במסכת שבועות

(כו.) שלומדים מהפסוק 'האדם בשבועה', שיהא אדם בשעת שבועה שתהא דעתו עליו בשעת שבועה, פרט לאופן הנ"ל, שהפסוק מלמד שהוא נקרא אנוס, ופטור].

לזאת מבארת המשנה, ששוגג בשבועה לשעבר הוא: **שָׁאם אָמַר יוֹדַע אֲנִי שֶׁשְׁבֻעָה זֶה [שאני כעת עומד להישבע לשקר] אֲסוּרָה, אֲבָל אֲיִנִי יוֹדַע אִם תִּיבִינְךָ עָלֶיךָ קָרְבָן אוֹ לֹא, הֲרֵי הוּא שוּגֵג, שֶׁלֹּא יוֹדַע שְׁחִיב עַל כֶּךָ קָרְבָן, וְהֲרֵי הוּא תִּיבִיב קָרְבָן.**

הרי מוכח שרבנן מודים שבשבועה, שכאשר אדם יודע שיש איסור שבועה, אלא שאינו יודע שחייב על השבועה קרבן, הרי זה נקרא שוגג. וקשה על דברי אביי לעיל - שרבנן חולקים גם בזה, וסוברים שאם יודע שיש איסור שבועה, אין זה שוגג.

תשובה: ברייתא זו, היא דעת מונבז, ואין ללמוד ממנה לדעת חכמים

עונה הגמרא: **הָא מְנִי [ברייתא זו, דעת מי היא], מוֹנְבֵז הִיא, שְׁהוּא סוּבֵר בְּכָל מְקוּם שֶׁהוּדַע שִׁישׁ אִיסוּר וְאִינוּ יוֹדַע שְׁחִיב עַל כֶּךָ קָרְבָן, הֲרֵי הוּא שוּגֵג.**

ואביי דיבר רק לדעת חכמים שסוברים ששגגת קרבן לא שמייה שגגה (ולשיטתם אכן אין קרבן בשבועת שקר לשעבר).

(לִישְׁנָא אַחֲרֵינָא, מְנִי, אִילִימָא מוֹנְבֵז, פְּשִׁיטָא, הַשְׁתָּא בְּכָל הַתּוֹרָה דְּלָאוּ חִידוּשׁ הוּא, אָמַר שְׁגַגְתָּ קָרְבָן שְׁמָה שְׁגַגְתָּ, הָכָא דְּחִידוּשׁ הוּא, לֹא כָּל שְׁפָן. אֶלָּא לָאוּ רַבְּנֵי הִיא, וְתִיבְתָא דְּאֲבִי תִיבְתָּא.) רש"י לא גורס תיבות אלו.

דעה א': רבי יוחנן מודה באיסור אכילת תרומה לזר – ששוגג היינו רק אם אינו יודע שיש בזה לאו [ואף שבכל התורה סובר שאף שיודע שיש לאו, אם אין יודע שיש בו כרת, הרי הוא שוגג]

אָמַר אֲבִי: הַכֹּל מוֹדִים בְּתְרוּמָה [בזר (ישראל שאינו כהן) שאכל תרומה בשוגג משלם חומש על שגגתו] שְׁאִין תִּיבִינְךָ עָלֶיךָ חוּמֵשׁ, עַד שִׁישְׁגוּג בְּלָאוּ שְׁפָה, [שכאשר אכל, כסבור חולין הוא, ואין בזה לאו].

מבררת הגמרא: הכל מודים מאן?

רבי יוחנן [שאף על גב שבכל מקום הוא סובר ששוגג היינו אף שיודע שיש איסור, כל שאינו יודע שיש בה כרת, הרי הוא שוגג], מכל מקום בתרומה שאין עליה חיוב כרת, אינו שוגג אלא עד שאינו יודע שאין בדבר זה איסור. ורק באופן זה משלם חומש (כדין אוכל תרומה בשוגג).

שואלת הגמרא: **פְּשִׁיטָא - הֲרֵי בְּתְרוּמָה אִין חִיּוּב כְּרַת, וּבּוּדַאי שְׁאִינוּ שוּגֵג אִלָּא אִם כֵּן אִינוּ יוֹדַע שִׁישׁ בְּזֵה אִיסוּר, שֶׁאִם לֹא בְּמָה הוּא שוּגֵג, וּבּוּדַאי, כִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן [מה שאמר רבי יוחנן שאי ידיעת חיוב כרת הוא שוגג], היינו רק הִיכָא דְּאִיכָא [במקום שיש] כְּרַת, אֲבָל הָכָא דְּלִיכָא כְּרַת [כאן, בתרומה שאין כרת] לָא [אין זה שוגג, אלא אם כן אינו יודע שיש בזה לאו]?**

מבארת הגמרא: **מָהוּ דְּתִימָא מִתָּה [שזר האוכל תרומה במזיד חייב מיתה בידי שמים] בְּמִקוּם כְּרַת [דשאר עבירות] עוֹמְדָת, וְכִי שְׁגַג בְּמִיתָה [ואם הוא יודע שיש איסור בדבר, ואינו**

יודע שעונש האוכל תרומה במזיד מיתה בידי שמים], נְמִי לִיחֵיב [גם כן יתחייב חומש (כדין אוכל תרומה בשוגג), שהרי הוא נקרא שוגג, כמו בשאר עבירות שאם אינו יודע שבמזיד עונשו כרת, אף שהוא יודע שיש איסור בדבר, הרי הוא שוגג, וחייב קרבן], קֹא מְשַׁמֵּע לך, שמיתה אינה במקום כרת. ואם הוא יודע שיש איסור בדבר ואינו יודע שיש בזה מיתה בידי שמים, אינו נקרא שוגג. ורק אם אינו שיש איסור בדבר, הרי הוא נקרא שוגג.

דעה ב': רבי יוחנן חולק גם באיסור אכילת תרומה לזר, וסובר שאף שיודע שיש לאו, אם אין יודע שיש בו מיתה (במזיד), הרי הוא שוגג

רְבָא אָמַר: מִיִּתָּהּ בְּמִקּוּם פְּרֵת עוֹמְדָתָּ, וְחוֹמֵשׁ [דשגגת תרומה] בְּמִקּוּם קֶרְבָּן [דשגגת שאר עבירות] קָאִי, וכשם שלרבי יוחנן בשאר עבירות היודע שיש בהם איסור, ואינו יודע שיש בהם במזיד כרת, הרי הוא בכלל שוגג וחייב בקרבן. כך גם בתרומה, אם יודע שיש בה איסור, ואינו יודע שיש בהם במזיד מיתה בידי שמים, הרי הוא בכלל שוגג וחייב בחומש.

מהלך בדרך ואינו יודע מתי שבת, איזה יום משמר

[דעה א':] אָמַר רַב הוֹנָא: הִיָּה מְהֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ, אוּ בְמִדְבָּר, וְאִינוּ יוֹדְעֵי אִמְתֵּי שַׁבָּת, מוֹנֵה שְׁשָׂה יָמִים [מיום ששם אל לבו שכחתו], וּמְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד [את יום השביעי].

[דעה ב':] חֵיִיא בְּרַב אֹמְרִי: מְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד [כל יום ששם אל לבו אינו משמר, ששמה עשה מלאכה אבל יום המחרת משמר], וּמוֹנֵה שְׁשָׂה.

[ביאור מחלוקתם:] בְּמַאי קָמִיפְלָגִי? מָר [רב הונא] סָבַר: כְּכַרְיִיתוֹ שֶׁל עוֹלָם [ימי חול נמנו תחלה],

וּמָר [חייא בר רב] סָבַר: כְּאָדָם הֶרְאִשׁוֹן [שנברא בערב שבת ויום ראשון למנינו שבת היה].

[שאלה על דעה א':] מִיִּתְיָבִי, הִיָּה מְהֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ וְאִינוּ יוֹדְעֵי אִמְתֵּי שַׁבָּת, מְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד לְשִׁשָּׁה, [משמע אחד לששה שעברו], מַאי לָאוּ, מוֹנֵה שְׁשָׂה וּמְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד?

לֹא, מְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד וּמוֹנֵה שְׁשָׂה.

אִי הָכִי, מְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד לְשִׁשָּׁה, מְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד וּמוֹנֵה שְׁשָׂה מִיִּבְעֵי לִיה,

וְעוֹד, תִּנְיָא: הִיָּה מְהֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ אוּ בְמִדְבָּר וְאִינוּ יוֹדְעֵי אִמְתֵּי שַׁבָּת, מוֹנֵה שְׁשָׂה וּמְשַׁמֵּר יוֹם אֶחָד.

תִּיּוּבְתָא דְרַבִּי חֵיִיא בְּרַב תִּיּוּבְתָא.

מהלך בדרך ואינו יודע מתי שבת, אם עושה מלאכה לפרנסתו

[הצעת דברי רבא:] אָמַר רְבָא: בְּכָל יוֹם וְיוֹם עוֹשֶׂה לוֹ כְּדֵי פְרִנְסָתוֹ [מלאכה בשביל פרנסתו ומזונו של יום זה, שלא ימות], [בְּרַב מְהֵהוּא יוֹמָא - חוץ מאותו יום שמשמר לשם שבת]

שואלת הגמרא: וְהָהוּא יוֹמָא לְיָמוֹת?

עונה הגמרא: דְּעֵבִיד מְאָתְמוֹל שְׁתֵּי פְרִנְסוֹת.

[דחיית ההצעה בדברי רבא:] וְדִלְמָא מְאָתְמוּל שְׁבַת הָוָא, ואולי ביום האתמול שעשה מלאכה לב' ימים, היה שבת, ונמצא מחלל שבת שלא לפקוח נפש?

[נוסח חדש בדברי רבא:] אָלָא כָּל יוֹם נְיוֹם עוֹשֶׂה לוֹ פְּרִנְסָתוֹ, אֶפְּלוּ הָהוּא יוֹמָא.

שואלת הגמרא: וְהָהוּא יוֹמָא בְּמָאי מֵינְכֵר לִיהָ?

עונה הגמרא: בְּקִידוּשָׁא וְאֶבְדְּלֶתָא, והוא לזכרון בעלמא שיהא לו שם יום חלוק משאר ימים ולא תשתכח שבת ממנו.

מכיר מקצת היום

אָמַר רְבָא: אִם הָיָה מְכִיר מְקַצֵּת הַיּוֹם שֶׁיֵּצֵא בּוֹ [לא שזכר איזה יום בשבוע היה, אלא הוא יודע כמה ימים עברו מיום שיצא, ויודע שבשבת לא יצא, שהרי בישוב לא שכח את השבת, הרי כל יום שמיני מיום יציאתו הוא בודאי יום חול, שאם יצא (למשל) ביום ראשון, הרי לאחר שמונה ימים, הוא שוב יום ראשון. ואם יצא ביום שני, לאחר שמונה ימים, הוא שוב יום שני, וכך הלאה כל שמונה יום הוא אותו יום שבו הוא יצא, ובאותו יום (שהוא ודאי לא שבת) עוֹשֶׂה מְלָאכָה כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ.

שואלת הגמרא: פְּשִׁטָּא, הרי ודאי שאם יודע באיזה יום יצא, ויודע שבשבת לא יצא, שמונה ימים לאחר מכן הוא גם כן בודאי לא שבת?

עונה הגמרא: מָהוּ דְתִימָא, כִּיּוֹן דְשַׁבְּתָא לָא נִפְיָק - כיון שהוא יודע שביום השבת הוא לא יצא, בְּמַעְלֵי שַׁבְּתָא [נְמִי] לָא נִפְיָק - וביום שישי הוא גם לא יצא, שאין דרך לצאת ביום שישי מפני כבוד השבת, והייתי אומר שלא רק ביום השמיני ליציאתו הוא מותר במלאכה כל היום, אלא גם ביום התשיעי ליציאתו, שאם יצא ביום ראשון בשבוע, הרי היום השמיני והתשיעי ליציאתו הם יום ראשון ושני. וְהָאִי אִי נְמִי בְּחַמְשָׁה בְּשַׁבְּתָא נִפְיָק [ונמצא שאדם זה גם אם הוא יצא ביום חמישי בשבוע, הרי היום השמיני והתשיעי ליציאתו הם יום חמישי ושישי], ואם כן הייתי אומר: לִישְׁתְּרִי לִיהָ לְמֵיעֵבֵד מְלָאכָה תְּרִי יוֹמֵי [שיהיה מותר לו לעשות מלאכה שתי ימים] קָא מְשַׁמַּע לָן זִמְנִין דְּמִשְׁכַּח שְׁיִרְתָּא וּמְקָרִי וְנִפְיָק [לכן השמיע לנו רבא, שלא אומרים זאת, כיון שלפעמים אדם מוצא שיירה ביום שישי וקורה שהוא יוצא ביום זה].

המקור שיש אופן שחייבים חטאת אחת על הרבה שבתות, ויש אופן שחייבים על כל שבת ושבת בפני עצמה

שנינו במשנה (בחלק ב' של המשנה): הַיּוֹדֵעַ עֵיקַר שְׁבַת וְעָשָׂה מְלָאכּוֹת הַרְבֵּה בַשַּׁבְּתוֹת הַרְבֵּה (ששכח בכמה שבתות שהיום שבת) חייב על כל שבת ושבת

מבררת הגמרא: מְנַהֲנֵי מִילֵי [שיש מחלל שבתות הרבה, שחייב אחת על כולן, כמבואר בחלק א' של המשנה (שהשוכח עיקר שבת, חייב אחת על הכל). ויש שמחלל שבתות הרבה, וחייב על כל שבת ושבת כמבואר בחלק ב' של המשנה (שהשוכח בכמה שבתות שביום שבת, חייב על כל שבת ושבת).

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבון: תרי קראי כתיבי [שתי פסוקים כתוב: 'ושמרו בני ישראל את השבת', משמע לשון יחיד, שמירה אחת.

וכתיב 'ואת שבתתי תשמרו', משמע לשון רבים, הרבה שמירות.

הא כיצד?

'ושמרו בני ישראל את השבת', שמירה אחת לשבתות הרבה, שהפסוק מקפיד רק על שמירה אחת שחייב חטאת אחת על שבתות הרבה.

'ואת שבתתי תשמרו', שמירה אחת לכל שבת ושבת, שכתוב 'שבתותי', שהפסוק מקפיד על הרבה שבתות, שחייב הרבה חטאות, חטאת לכל שבת ושבת.

והכתוב נמסר לחכמים לדרוש את הפסוקים, והם דרשו שהפסוק שמחייבו חטאת הרבה על שבתות הרבה, היינו בשוכח עיקר שבת. והפסוק שמחייבו על כל שבת ושבת, היינו בשוכח שהיום שבת (מפני שהימים שבנתיים הם ידיעה לחלק).

[דרשת הפסוקים באופן אחר: מתקיף לה רב נחמן בר יצחק: אדרבה, איפקא מסתברא] באופן הלימוד מסתבר לדרוש את הפסוקים להיפך (ואינו מחלוקת בדין אלא באופן הדרשה).

שמה שנאמר: 'ושמרו בני ישראל את השבת', ש'שבת', הוא לשון יחיד, והפסוק אומר על שבת אחת אזהרה אחת, ונמצא שיש אזהרה בפני עצמה על כל שבת, שמירה אחת לכל שבת ושבת בפני עצמה, וממילא לשתי שבתות יש שתי אזהרות, וזה האופן שלומדים לחייב לכל שבת בפני עצמה.

ומה שנאמר: 'ואת שבתתי תשמרו', שתיבת 'שבתתי' הוא לשון רבים, משמע: שמירה אחת לשבתות הרבה, וזה האופן שלומדים לחייב לכל השבתות חיוב אחד.

היודע שהוא שבת וכו'.

יום שישי כא אייר תש"פ

שבת דף ע

הטעם שבשגגת שבת, חייב על כל שבת חטאת אחת. ובשגגת מלאכות חייב על כל מלאכה חטאת בפני עצמה

שנינו במשנה (חלק ג' של המשנה) הַיּוֹדֵעַ שְׁהוּא שֶׁבֶת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, חייב על כל אב מלאכה ומלאכה.

[מבררת הגמרא:] **מאי שְׁנָא רִישָׁא** [חלק ב' במשנה, ששכח בכמה שבתות 'שהיום שבת', (שגגת שבת וזדון מלאכות), שחייב על כל שבת ושבת],

וימאי שְׁנָא סִיפָא [חלק ג' במשנה, שלא ידע שהמלאכות אסורות (זדון שבת ושגגת מלאכות) שחייב על כל מלאכה ומלאכה]?

[מבאר הגמרא:] **אָמַר רַב סְפָרָא: כָּאֵן** [ברישא, ששכח שהיום שבת], **מִיִּדְעֵת שְׁבֶת הוּא פּוֹרֵשׁ** [שכאשר יאמרו לו: 'מלאכות אלו אסור לעשותם בשבת', הוא לא יפרוש מהמלאכה, שאינו יודע ששבת היום. ואם יאמרו לו 'שבת היום', הוא פורש מן המלאכה ומכיר שחטא שלא ידע שהיום שבת, נמצא שזו היא שגגתו 'שגגת שבת', ולכן הוא חייב 'חטאת אחת', שהכל שגג אחת.

יְכָאֵן [אבל בסיפא, ששכח שהמלאכות אסורות], **מִיִּדְעֵת מְלָאכָה הוּא פּוֹרֵשׁ** [שכאשר יאמרו לו: 'שבת היום', אינו פורש מהמלאכות, שהרי אינו יודע שמלאכות אלו אסורות. ואם יאמרו לו 'מלאכה זו אסורה', הרי הוא פורש ממנה, נמצא ששגגתו היא במה שלא יודע 'שהמלאכה' אסורה, ולכן הוא חייב כפי מנין המלאכות שהוא עשה.

[דחיית הביאור:] **אָמַר לִיה רַב נַחֲמָן: כְּלוּם פְּרִישׁ מִשְׁבֶּת, אֶלָּא מְשוּם מְלָאכּוֹת**, שהרי כשאומרים לו: 'שבת היום', אינו פורש רק משום ששבת אלא גם משום שהמלאכה אסורה, ו**כְּלוּם פְּרִישׁ מְמִלָּאכּוֹת אֶלָּא מְשוּם שְׁבֶת**, שהרי שאומרים לו 'מלאכה זו אסורה, אינו פורש רק משום שהמלאכה אסורה, אלא גם בגלל שהיום שבת, וממילא אין הטעם לתלות את מנין החטאות מצד הסיבה ממה הוא פורש, שתמיד הוא פורש גם בגלל שבת וגם בגלל המלאכה.

[ביאור חדש:] **אֶלָּא אָמַר רַב נַחֲמָן: קְרָבָן דְּחֵיב רַחֲמָנָא אִמָּאי** [על מה חיוב הקרבן], **אֲשַׁגְּגָה** [על שגגתו],

וממילא החילוק הוא כך: **הֵתָם** [שם, ברישא ששכח שהיום שבת], **חֲדָא שְׁגָגָה** [היא שגגה אחת, שטעה בדבר אחד שלא ידע שהיום שבת].

הָכָא [כאן בסיפא, ששכח שהמלאכות אסורות], **טוּבָא שְׁגָגוֹת הוּיִין** [הרבה שגגות הם, שטעה בהרבה דברים, שלא ידע שמלאכה זו אסורה, ולא ידע שמלאכה זו אסורה, ולכן חייב על כל מלאכה ומלאכה].

שנינו במשנה: היודע שהוא שבת, ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, **חייב על כל מלאכה ומלאכה**.

מבררת הגמרא: חילוק מלאכות [שחייבים על כל מלאכה חטאת נפרדת] מנולן?

מקור (א) לחייב על כל מלאכה בנפרד

אמר שמואל: אומר קרא 'מחלליה מות יומת', הפסוק אומר ב' פעמים לשון מיתה, משמע: מיתות הרבה, התורה רבתה מיתות הרבה על חילול אחד.

שואלת הגמרא: האי במזיד כתיב [הרי בפסוק זה נאמר מיתה, והוא מדבר על העובר במזיד שחייב סקילה, ואיך אפשר ללמוד מפסוק זה, לדין חילוק מלאכות בשוגג?]

עונה הגמרא: אם אינו ענין למזיד [אם אין צריך את פסוק זה לענין מזיד], דכתיב [שהרי לגבי מזיד כבר כתוב] 'כל העשה מלאכה יומת', תנאו ענין לשוגג [תלמוד מהפסוק לענין שוגג], ומאי יומת [ותדרוש שמה שנאמר בפסוק 'יומת', היינו:], 'יומת במזון' שצריך להרבות קרבנות, לפי מניין המלאכות שעשה.

שאלה: מדוע אין לומדים זאת ממקורו של רבי נתן (מקור ב)

שואלת הגמרא: מדוע שמואל לומד דין זה מהפסוק 'מות יומת', ותיפוק ליה חילוק מלאכות מהיכא דנפקא ליה לרבי נתן [והרי יכול ללמוד זאת מהלימוד שרבי נתן לומד זאת, כדלהלן],

[חלק א' בדרשת רבי נתן: השאלה:] דתניא, רבי נתן אומר: 'לא תבערו אש בכל משבתים כיום השבת', מה תלמוד לומר, מדוע התורה מונה את 'הבערה' כמלאכה בפני עצמה, והרי כבר נאמר 'לא תעשה כל מלאכה',

[חלק ב' בדרשתו: המקור שיש ל"ט מלאכות:] לפי שנאמר 'ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אלה הדברים וגו' ששת ימים תעשה מלאכה', ודורשים מתיבת הדברים, תחילה ללא האות ה: דברים [מיעוט רבים שנים, הרי רמז לב' מלאכות], אחר כך דורשים את האות ה', שהרי כתוב 'הדברים', הרי זה רמז למלאכה נוספת, נמצא שיש מקור לג' מלאכות, וכן דורשים את תיבת 'אלה', שהרי כתוב 'אלה הדברים', ותיבת 'אלה' היא גימטריא ל"ו, נמצא שיש מקור ל"ט מלאכות, אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה כסיני.

[חלק ג' בדרשתו, הצעת מקור שחייבים על כל מלאכה בפני עצמה:] יכול עשאן כולן בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת. תלמוד לומר 'בחריש ובקציר תשבת', משמע שחייב על כל מלאכה בפני עצמה, שעל כל מלאכה יש ציווי בפני עצמו.

[חלק ד' בדרשתו, דחיית המקור:] ועדיין אני אומר, על חרישה ועל קצירה חייב שתיים, שהתורה הוציאה אותם מהכלל ויש על כל אחד מהם אזהרה בפני עצמה,

ועל כולן אינו חייב אלא אחת [שהם נכללו בתורה בלאו אחד?]

[חלק ה' בדרשתו, המקור הוא מהפסוק 'לא תבערו אש' תלמוד לומר 'לא תבערו אש', הבערה בכלל היתה [בכלל הלאו שלא תעשה כל מלאכה], ולמה יצאת [שהיא כתובה בלאו בפני עצמו],

להקיש אליה [את כל שאר המלאכות שנכללו עמה בלאו שלא תעשה כל מלאכה], ולומר לך: מה הבערה שהיא אב מלאכה, וחיובין עליה בפני עצמה, אף כל שהיא אב מלאכה, חיובין

עליה בפני עצמה. שזו מדה בתורה: 'כל דבר שהיה בכלל, ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כולו יצא'.

תשובה: שמואל לא סובר כדרשתו של רבי נתן, אלא כרבי יוסי, שלומד לימוד אחר מפסוק זה

עונה הגמרא: 'שמואל סבר לה כרבי יוסי, דאמר: הכערה ללאו יצאת, שלשיטתו אין לומדים ממה שהתורה כתבה לאו להבערה (לא תבערו), שחייבים על כל מלאכה בפני עצמה,

אלא, לומדים שהתורה 'הוציאה' את הבערה מכלל שאר המלאכות, שכתוב בהם 'כל העושה מלאכה ביום השבת מות יומת' (אם עשה מלאכה במזיד בלי עדים והתראה, עונשו כרת. ואם עשה מלאכה במזיד עם עדים והתראה, עונשו סקילה, ובשוגג חייב חטאת), וכתבה בה רק 'לאו' 'לא תבערו אוש', שאין בה עונש, לא מיתה במזיד, ולא קרבן בשוגג.

שאלה: מדוע אין לומדים זאת ממקורו של רבי יוסי (מקור ג)

שואלת הגמרא: מדוע שמואל לומד דין זה מהפסוק 'מות יומת', ותיפוק ליה לחלוק מלאכות מהיכא דנפקא ליה לרבי יוסי [והרי יכול ללמוד זאת מהלימוד שרבי יוסי לומד זאת]?

[חלק א', דרשת רבי יוסי:] 'דנניא, רבי יוסי אומר 'ועשה מאחת מהנה', מייטור הפסוק, שלא כתוב 'ועשה אחת', אלא כתוב 'ועשה (מ)אחת (מהנה)', לומדים: פפעמים שחייבים אחת על פולן [על הרבה עבירות, ולכן נאמר 'אחת']. ופעמים שחייבין על כל אחת ואחת [ולכן נאמר גם כן 'הנה', שהוא לשון רבים].

[חלק ב', בירור בדרשתו] ואמר רבי יוסי ברבי חנינא: מאי טעמא דרבי יוסי, הרי חוץ מייטור תיבת 'מהנה' (ייטור א), יש בפסוק עוד ייתור (ייטור ב), שהרי הפסוק יכל לומר 'ועשה אחת', ומדוע כתוב 'מאחת', (עם תוספת מ'). וכן הפסוק יכל לומר 'הנה', ומדוע כתוב 'מהנה', (עם תוספת מ'), [שהרי תיבה זו נכתבה רק לדרשה הנ"ל שלפעמים חייב על כל מלאכה ומלאכה, ודרשה זו אפשר ללמוד אף בלא התוספת של האות מ'].

[חלק ג', ביאור הדרשה מייטור א:] ומבאר רבי יוסי ברבי חנינא, שרבי יוסי דורש תחילה את מה שנאמר בפסוק גם 'מאחת' וגם 'מהנה', ודורש תחילה דרשה אחת, מתיבות אלו - ללא האות מ' - ממה שכתוב גם (מ)אחת' וגם (מ)הנה', שאפשר לפרשו שעשה אחת [שחילל שבת אחת] שְהיא כאילו עשה הנה [הרבה מלאכות, שחייב על כל מלאכה בפני עצמה].

ואת אותם תיבות אפשר גם לפרש להיפך: 'ועשה (מ)אחת (מ)הנה', שעשייתו היא 'אחת', אף שעשה 'הנה', שלפעמים עשה הנה [הרבה מלאכות] שְהיא כאילו עשה מלאכה אחת [שחייב רק חטאת אחת]. ולהלן (חלק ה) יבאר את שני אופנים אלו.

[חלק ד', ביאור הדרשה מייטור ב:] ואחר כך דורש דרשה נוספת בנפרד, מייטור האותיות מ': שמכך שכתוב תוספת מ' בתיבת 'מאחת', לומדים שלא רק מי שכתוב אחת תיבה אחת, שהוא מלאכה שלימה, כגון שמעון חייב. אלא אפילו אם כתב רק מאחת [עמוד ב] חלק מתיבה אחת (שהוא מקצת מהמלאכה) כגון: את האותיות שם, משמעון [מתיבת שמעון], חייב, ואף שנתכוון לכתוב תיבה גדולה, הואיל ושתי אותיות הראשונות הם 'תיבה' בפני עצמה, חייב.

וממה שכתוב תוספת מ' בתיבת 'מהנה', לומדים שלא חייבים רק על הנה, שהם אבות

מלאכות, אלא חייבים גם על **מְהַנֶּה** שהם **תּוֹלְדוֹת** המלאכות, שהם יוצאות ונלמדות 'מהנה' מתוך האבות.

[חלק ה', ביאור האופנים בדרשה מייתור א':] ומה שאמרנו שלפעמים עשה **אַחַת** [שחילל שבת אחת] **שְׁהִיא** כאילו עשה **הֵנָּה** [הרבה מלאכות, שחייב על כל מלאכה בפני עצמה], היינו באופן שהוא **זְדוֹן שְׁבֵת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת** - שידע ששבת היום ושאסור לעשות בה מלאכה, אלא שלא ידע שהמלאכות אסורות, שחייב על כל מלאכה בפני עצמה.

ומה שאמרנו שלפעמים עשה **הֵנָּה** [הרבה מלאכות] **שְׁהִיא** כאילו עשה מלאכה **אַחַת** [שחייב רק חטאת אחת]. היינו באופן שהוא **שִׁגְגַת שְׁבֵת וְזְדוֹן מְלָאכוֹת**, שידוע שהמלאכות אסורות בשבת אבל שכח ששבת היום.

הרי מבואר בזה דרשת רבי יוסי לדין חילוק מלאכות, ומדוע שמואל לא דורש דרשה זו.

תשובה: שמואל סובר שאין דורשים דרשה זו

עונה הגמרא: ו**שְׁמוּאֵל** לא הביא מקור זה לחילוק מלאכות, מפני שדרשה זו: **אַחַת שְׁהִיא הֵנָּה, וְהֵנָּה שְׁהִיא אַחַת, לֹא מְשַׁמַּע לִיהָ**, שהוא סובר שאפשר ללמוד מכל תיבה רק דרשה אחת, מתיבת 'מאחת', אפשר ללמוד ל'שם משמעון', ומתיבת 'מהנה', אפשר ללמוד לתולדות. ואינו סובר כדעת רבי יוסי שלומד תחילה דרשה אחת מתיבות אלו ללא מ', כאילו כתוב ועשה (מ)אחת (מ)הנה, ואחר כך דורש דרשה נוספת מתיבת 'מאחת', ומתיבת 'מהנה'.

עשה כמה מלאכות שלא ידע שהם אסורות, וגם לא יודע שהיום, האם חייב על כל מלאכה, שהרי שגג בהם. או שחייב אחד שהרי שגג כ'שבת'

בְּעָא מִינֵיהּ רַבָּא מַרְבַּ נְחֻמָּן: הָעֵלָם זֶה וְזֶה בְּיָדוֹ - שיודע שיש שבת בעולם [יודע עיקר שבת] אבל נעלם ממנו שהמלאכות שהוא עושה, אסורות. ועוד נעלם ממנו שהיום שבת, **מֵהוּ** [האם חייב אחת על כולן, שהרי 'שגג' בשבת. או שחייב על כל מלאכה ומלאכה, שהרי כל מלאכה היא 'שוגג' בפני עצמו].

[רב נחמן:] **אָמַר לִיהָ רַב נְחֻמָּן: הָרִי הָעֵלָם שְׁבֵת בְּיָדוֹ, וְאֵינוֹ חַיִּיב אֶלָּא אַחַת.**

מקשה הגמרא: **אֲדַרְבֵּהּ, הָרִי הָעֵלָם מְלָאכוֹת בְּיָדוֹ, וְחַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת ?**

[רב אשי:] **אֶלָּא אָמַר רַב אֲשִׁי: חִזִּינָן**, זה שפירש מן העבירה ובא להתכפר, **אִי מְשוּם שְׁבֵת קָא פְּרִישׁ**, שאמרו לו שבת היום ופירש, **הָרִי נִמְצָא שִׁמְשוּם הָעֵלָם שֵׁבֵת הִיא עוֹשֶׂה**, והרי **הָעֵלָם שְׁבֵת בְּיָדוֹ וְאֵינוֹ חַיִּיב אֶלָּא אַחַת**,

וְאִי מְשוּם מְלָאכָה קְפָרִישׁ [שאמרו לו מלאכה היא זו ופירש הרי נמצא שמשום העלם מלאכה היה עושה], **הָרִי הָעֵלָם מְלָאכוֹת בְּיָדוֹ וְחַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.**

[רבינא:] **אָמַר לִיהָ רַבִּינָא לְרַב אֲשִׁי: כְּלוּם פְּרִישׁ מְשַׁבֵּת, אֶלָּא מְשוּם מְלָאכוֹת**, שהרי כשאמרו לו שבת היום הבין שהמלאכות הללו אסורות, דאי לא אסורות למה הוזקקו לומר שבת היום. **כְּלוּם פְּרִישׁ מְמַלְאכוֹת אֶלָּא מְשוּם שְׁבֵת**, שכשאמרו לו שמלאכות אלו אסורות, הבין ששבת היום.

אָלָא לָא שָׁנָא [ובכלל אופן אינו חייב אלא אחת].

הצעת ראייה, אם העלם זה וזה חייב אחד על הכל, כיצד יתכן שאדם שונג בכל המלאכות, והוא חייב על כל מלאכה בפני עצמה, הרי שבת אצלו היא כמו יום חול, ונמצא שהעלם זה וזה בידו

תָּנִין : אָבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת. וְהֵינָן בֵּהּ, מִנְיָנָא לְמָה לִי ? וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שָׁאֵם עֲשָׂאָן פּוּלָן בְּהֶעֱלַם אַחַד חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת,

והנה אופן זה שעשה את כל המלאכות הוא 'העלם זה וזה בידו', שהרי לא ידע שהמלאכות אסורות, וכן לא ידע ששבת היום, שכיון שלא ידע שום מלאכה ממלאכות שבת, הרי זה אצלו כמו יום חול, ואין זה נחשב שהוא יודע ששבת היום.

והנה אי אמרת בשלמא: העלם זה וזה בידו, חייב על כל אחת ואחת, שפיר [טוב ומבואר הדבר, שאכן יש אופן שחייב ל"ט חטאות]. אלא אי אמרת, העלם שבת בידו, אינו חייב אלא אחת, היכי משפחת לה [איך אתה מוצא שהוא חייב ל"ט מלאכות], הרי אינו שייך אלא בידו שבת ושגגת מלאכות [שאז חייב על כל מלאכה ומלאכה], וכאן אינו 'זדון שבת', שהרי אין משמעות לידעתו שהיום שבת, והרי הוא כהעלם זה וזה בידו, שאינו חייב אלא אחת.

ואמנם בשלמא לרבי יוחנן [הערה זו מיושבת לפי דעת רבי יוחנן] דאמר כיון ששגג בכרת, אף על פי שהזיד בלאו [שאם אדם לא יודע במלאכה שעונשה כרת, אף שידוע שהמלאכה היא איסור תורה, הרי זה שונג], משפחת לה [אפשר לבאר לשיטתו שיש אופן שאדם שגג בכל המלאכות, ואעפ"כ הוא נקרא זדון שבת], כגון דידיע לה לשבת בלאו [שידע שיש מלאכות אסורות בשבת, אך לא ידע שעונשם כרת, ולכן זה נקרא שהוא זדון שבת, שהוא יודע משבת, אך לגבי המלאכות הוא נקרא שונג שהוא לא ידע שעונשם כרת],

אָלָא אי סָבַר לֵה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיֵשׁ דְּאָמַר עַד שִׁישְׁגוּג בְּלָאוּ וּבְכָרַת [שלשיטתו אם אדם יודע שהמלאכה אסורה, אף שאינו יודע שעונשה כרת, אינו שונג], אם כך קשה: דידיע ליה לשבת במאי [מדוע הוא נקרא 'זדון שבת', והרי כיון שהוא שגג בכל המלאכות, והוא סובר שכל המלאכות מותרות, במה הוא יודע ששבת היום],

תשובה: מדובר שהוא יודע על איסור תחומין

עונה הגמרא: אף שאדם זה שגג בכל המלאכות, מכל מקום הוא נקרא זדון שבת, כיון דידיע ליה בתחומין [שהוא יודע על איסור תחומין (שהרי הדיוק מהמשנה מלמדנו שאדם יכול להגיע ל"ט חטאות, וממילא לא מדובר במשנה שהוא גם שונג בתחומין, שהרי על עבירת תחומין לא מביאים קרבן, והמשנה מדברת רק בשגגות על מלאכות שמחייבות אותו קרבן, שהרי מונים את מנין החטאות שאדם יכול להתחייב בשבת)].

וְאֵלִיבָא דְרַבִּי עֲקִיבָא [שהוא סובר שתחומין דאורייתא. שהרי לפי הסובר שתחומין דרבנן, אין זה נקרא שהוא יודע משבת, בכך שהוא יודע דין דרבנן].

אָמַר רַבָּא קָצַר וְטַחֵן פְּגוּרָגְרַת בְּשִׁגְגַת שְׁבֵת וְזָדוֹן מְלָאכוֹת וְחִזְר וְקָצַר וְטַחֵן פְּגוּרָגְרַת בְּזָדוֹן שְׁבֵת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת, וְנוֹדַע לוֹ עַל קְצִירָה וְטַחִינָה שֶׁל שִׁגְגַת שְׁבֵת וְזָדוֹן מְלָאכוֹת וְחִזְר וְנוֹדַע לוֹ עַל קְצִירָה וְעַל טַחִינָה שֶׁל זָדוֹן שְׁבֵת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת [התבאר בדף הבא].

א) מפתח לקנות של:
התקן.
ב) מפתח ל:
ג) מפתח ל:
ד) מפתח ל:

הגותו ה"ח

לרב נבא דמפתח לה
(לרב נבא דמפתח לה
(לרב נבא דמפתח לה
(לרב נבא דמפתח לה)

גילוי הש"ס

גם ארבע אבן רבן
ב) אבן רבן מן המזרח
ג) אבן רבן מן המזרח
ד) אבן רבן מן המזרח

מבוק רש"י

מהו דרומא אבן ר'
הושע בן שמואל
אבן רבן מן המזרח
אבן רבן מן המזרח

רבינו הגנאל

ציריה (הראשונה) ורבות
(הראשונה) ציריה, ורבות
שקביה טהור על ציריה
שקביה טהור על ציריה

רבינו הגנאל

הרבה אבן איני אלא את

כלל גדול פרק שביעי שבת

קריאה גוררת קריאה שניה כפסכתה
השניה ותפסדה כולן קריאתה לו כלל
אין חייב אלא אחת או ששעה שתי קריאות כהעלם אחד
נדע לו בין קריאה לקריאה ששעתו ואפי"כ שהעלמה על שניה חזק

אבן נודע לו על קריאה של דרון שבת וישגת
מלאכות ציריה גוררת ציריה ומחויבה
שעומה ומחויבה כשגגה במקומה עומדת
אב"י אומר מחויבה נמי גוררת מחויבה שם
מחויבה אחת היא וכו' אית ליה לרבא גרידה
ורא איתמר אבל שני וזתי חבל בהעלם
אחד גורד לו על אחת מהו והורו ואכל כות

על קריאתה. אחרונה שזדון שנת
ושגגה מלאכות קריאה שניה עליה קרנן
הואיל וקרנן על אף שיעלם טמיה
שעה דלא אכל דמזון ומימי' א"ל
הוא מתקדש ליה מוחייבו: קריאה
גוררת קריאה אחרונה: וטמיה
שעמה. על הלשונה: וטמיה.
אחרונה שגגה על הלשונה: מקומה
עומדת. וזי' מתקדש ליה מיימי

עלה: קריאה גוררת קריאה. כמשפט
דשני זמני חלז כהעלם אחד
מקורן ששם קריאה לשמונה היינו
משם גרידה דלף עג גז דעיקר
קריאה על אף שמוס' גרידה נדעדה א"ל
הואיל ואיכפר ליה נהדי קריאה
במחייבה גרידה לטמיה שעה
גדשה ליה שתימי' א"ל שמונה
קרנן על אף שפכה זמני' בל גלג' ו:
וטמיה שגגה עומדת ואיכפרי

טמיה אחרונה ע"י טמיה להשונה
משום שני זמני חלז כהעלם אחד
דלא קיימיה אב"י שגגה בגרידה א"ל
דמפסכה: א"ל טמיה אחת היא.
ואפי"כ קריאתה גופא בגרידה א"ל
אמתיין גרידה לגרידה: וזי' איס' ליה
לנפא גרידה. אטמיה שעה קריאה
גוררת על קריאה וואפי"כ קרנן
לנא להיא קריאה שפירסי' ולקרי

כפסכה פסדי
דלא שייך נהדי
כפסכה פסדי
דלא שייך נהדי
כפסכה פסדי
דלא שייך נהדי

כפסכה פסדי
דלא שייך נהדי
כפסכה פסדי
דלא שייך נהדי
כפסכה פסדי
דלא שייך נהדי

כלל גדול פרק שביעי שבת

גרידה גרידה לית איה. ומה שגוררת קריאה וטמיה (ו)
שמה
לא משני גרידה גרידה כפי' קונתו' דמה שגוררת
קריאה לקריאה לא משני גרידה כיון דהוי כהעלם אחד כלל טמיה (ו)
שגגה שמיא גרידה משום קריאה על דרון שנת אינה גוררת

קריאה גוררת קריאה שניה כפסכתה
השניה ותפסדה כולן קריאתה לו כלל
אין חייב אלא אחת או ששעה שתי קריאות כהעלם אחד
נדע לו בין קריאה לקריאה ששעתו ואפי"כ שהעלמה על שניה חזק

על קריאתה. אחרונה שזדון שנת
ושגגה מלאכות קריאה שניה עליה קרנן
הואיל וקרנן על אף שיעלם טמיה
שעה דלא אכל דמזון ומימי' א"ל
הוא מתקדש ליה מוחייבו: קריאה
גוררת קריאה אחרונה: וטמיה
שעמה. על הלשונה: וטמיה.
אחרונה שגגה על הלשונה: מקומה
עומדת. וזי' מתקדש ליה מיימי

עלה: קריאה גוררת קריאה. כמשפט
דשני זמני חלז כהעלם אחד
מקורן ששם קריאה לשמונה היינו
משם גרידה דלף עג גז דעיקר
קריאה על אף שמוס' גרידה נדעדה א"ל
הואיל ואיכפר ליה נהדי קריאה
במחייבה גרידה לטמיה שעה
גדשה ליה שתימי' א"ל שמונה
קרנן על אף שפכה זמני' בל גלג' ו:
וטמיה שגגה עומדת ואיכפרי

טמיה אחרונה ע"י טמיה להשונה
משום שני זמני חלז כהעלם אחד
דלא קיימיה אב"י שגגה בגרידה א"ל
דמפסכה: א"ל טמיה אחת היא.
ואפי"כ קריאתה גופא בגרידה א"ל
אמתיין גרידה לגרידה: וזי' איס' ליה
לנפא גרידה. אטמיה שעה קריאה
גוררת על קריאה וואפי"כ קרנן
לנא להיא קריאה שפירסי' ולקרי

כפסכה פסדי
דלא שייך נהדי
כפסכה פסדי
דלא שייך נהדי
כפסכה פסדי
דלא שייך נהדי

כפסכה פסדי
דלא שייך נהדי
כפסכה פסדי
דלא שייך נהדי
כפסכה פסדי
דלא שייך נהדי

ע"א

ע"א מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י

ע"א מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י
ע"א מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י
ע"א מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י
ע"א מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י

מבוק חסות

הרבה אבן איני אלא את

רב רביס נאון

הכא כגון שאכלו ששני
המחייבין מחלקין. אין
קול [מבואר] ל' יושוע
במסכת ברכות. אב"ד אב"ד
ל' חללה חלל [ו]
אב"ד ל' יושוע ששני
בבבא מצבא אב"ד בחתמה
המחייבין חללה חלל טהור
חייב על כל אור אחת.
המחייבין אב"ד אב"ד
במסכת אבות חתמה
בדברים בעילה שפסוק
הבשר והחלב ויחיו ויחולת
המחייבין אב"ד אב"ד
יושע. וקריה אב"ד אב"ד
שאלו מה אב"ד.
אב"ד אב"ד אב"ד אב"ד
אב"ד ששבת ל' בבבא.
ל' יושע אב"ד אב"ד אב"ד
מה יושע קריה. ל' יושע
אב"ד אב"ד אב"ד אב"ד

רבינו הגנאל

הרבה אבן איני אלא את

ע"א מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י

ע"א מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י
ע"א מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י
ע"א מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י
ע"א מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י מ"י

מבוק חסות

הרבה אבן איני אלא את

רב רביס נאון

הכא כגון שאכלו ששני
המחייבין מחלקין. אין
קול [מבואר] ל' יושוע
במסכת ברכות. אב"ד אב"ד
ל' חללה חלל [ו]
אב"ד ל' יושוע ששני
בבבא מצבא אב"ד בחתמה
המחייבין חללה חלל טהור
חייב על כל אור אחת.
המחייבין אב"ד אב"ד
במסכת אבות חתמה
בדברים בעילה שפסוק
הבשר והחלב ויחיו ויחולת
המחייבין אב"ד אב"ד
יושע. וקריה אב"ד אב"ד
שאלו מה אב"ד.
אב"ד אב"ד אב"ד אב"ד
אב"ד ששבת ל' בבבא.
ל' יושע אב"ד אב"ד אב"ד
מה יושע קריה. ל' יושע
אב"ד אב"ד אב"ד אב"ד
אב"ד אב"ד אב"ד אב"ד
אב"ד אב"ד אב"ד אב"ד
אב"ד אב"ד אב"ד אב"ד

רבינו הגנאל

הרבה אבן איני אלא את

עין משפט
גדול

עא:

כלל גדול פרק שביעי שבת

מבואר הש"ס

ב א מ"י פ"ד מסכת
שבת פ"ד הלכה ט'
ב ב ע"א הלכה ט'
ב ב ג ע"א הלכה ט'
ג ע"א הלכה ט'
ד ע"א הלכה ט'
ה ע"א הלכה ט'
ו ע"א הלכה ט'

מבואר דרישא מין אחד ותמחו אחד כו'. אע"ל דלא צ"ל נעמי נעמיך
מכלל דספיקא משני מינין ועני מתמחין לריבא למימר
שגלה את להלרין כיון דלא קלי הכי: **מאן דאמר** אשם ודאי א"ל
בעי ידעה בתורה. פי' ומוסר^א דלכא פלוגתא דר' עקיבא
ורבי טרפון כפרק דס שטייה

מכלל דרישא מין אחד ותמחו אחד. דלמרי חייב: **מין אחד** ומתמחי אחד. כמיה: **שפירס**
לוי ידעה. בין שני מלאי שיעור ואינרין לאשמעין לנעמיך דס"ד
אמנה הואיל ובשעורין שלמים חלוקין לתמחות הכל נמי לא לנעמיך
קמ"ל דתם הוא ידעה אכל ידעה אכל ידעה אכל ידעה אכל

16 לקמן ק"ב וק"ה ש"ס,
17 לקמן ט"ו א, ט"ז,
18 ו' ע"א הלכה ט'
19 ז' ע"א הלכה ט'
20 ז' ע"א הלכה ט'
21 ז' ע"א הלכה ט'
22 ז' ע"א הלכה ט'
23 ז' ע"א הלכה ט'

מוסף ש"ס
אין ידעת לחצי שיעור.
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
(ברכות ז' ב.)

מוסף תוספות
א. ק"ל אר"י. ב. אבא. ד. אר"י.
ה. אבא. ז. אר"י. ח. אר"י.
ט. אבא. י. אר"י. יא. אר"י.
יב. אבא. יג. אר"י. יד. אר"י.
יז. אבא. יח. אר"י. יט. אר"י.
כ. אבא. כא. אר"י. כב. אבא.
כג. אבא. כד. אר"י. כה. אבא.
כו. אבא. כז. אר"י. כח. אבא.
כט. אבא. ל. אר"י. לא. אבא.
לב. אבא. לד. אר"י. לז. אבא.
לח. אבא. לט. אר"י. לו. אבא.
לז. אבא. לט. אר"י. לו. אבא.
לח. אבא. לט. אר"י. לו. אבא.
לז. אבא. לט. אר"י. לו. אבא.
לח. אבא. לט. אר"י. לו. אבא.
לז. אבא. לט. אר"י. לו. אבא.

תורה אור השלם
אין ידעת לחצי שיעור.
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
(ברכות ז' ב.)

הנהרות ב"ח
אין ידעת לחצי שיעור.
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
(ברכות ז' ב.)

גליון הש"ס
אין ידעת לחצי שיעור.
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
(ברכות ז' ב.)

הנהרות הגמרא
אין ידעת לחצי שיעור.
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
(ברכות ז' ב.)

רב נסים גאון
אין ידעת לחצי שיעור.
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
(ברכות ז' ב.)

רבינו הגאון
אין ידעת לחצי שיעור.
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
(ברכות ז' ב.)

רבינו הגאון
אין ידעת לחצי שיעור.
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
ואם לאו שיעור מודע לא
הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
(ברכות ז' ב.)

מכלל דרישא מין אחד ותמחו אחד כו'. אע"ל דלא צ"ל נעמי נעמיך
מכלל דספיקא משני מינין ועני מתמחין לריבא למימר
שגלה את להלרין כיון דלא קלי הכי: **מאן דאמר** אשם ודאי א"ל
בעי ידעה בתורה. פי' ומוסר^א דלכא פלוגתא דר' עקיבא
ורבי טרפון כפרק דס שטייה
כמיהות דק"ב. וילתא דהא נתן
הכ"ס דדוקא בעמיה מרובה קאמר
ר"ע שמדא שמי אשמות' משוס לדון
לו שגיחא שמי אשמות מצינא אשם
אחד וימנה ששם לא יודע לו מהל
מעלתו דדכא אכל במעלה מועטת
מונה ר"ע שמדא ששם אשם וימנה
וגע לו שיקן מעלה מועטת ע'
הסקפא משיגיא שמי אשמות וקאמרין'
בגמי מדניג שטייה נלמד ואם ודאי
לא צ"ל בעי ידעה בתמיה' א"ל ואם תמנה
כני טרפון דקאמר מה לוא מצינ
שמי אשמות' שמע' דלעא טרייה
קמ"ל דקרינא שמי במעלה לאחרא כפרה
פלגינא אשם קן טון לו שיעור שמי
אשמות דלמרי ר' עקיבא משיגיא
אשמת אחד ומעלה וימנה דספיקות'^א
ש' לומר דר' טרפון לאו עלה טרייה
עבירה שאלא אשמות' אלא'^א שיעור
אשם ומעלתו וימנה' ואם תמנה
לדני בעמיה אמאי מצינא שמי
אשמות מרובה וימנה וימנהטע' אשם
ומעלה יציל לעולם אשם אחד
וימנה וכשודע או יציל מעלתו וש'
לומר משוס דלמרי' הניגיא אשמו
עני ע"ל הינא מעלתו לא יאל'
צ"ל

מחלוקת דאי סלקא דעתך קודם הפרשה פליגי אבל לאחר הפרשה מודה ליה
ריש לקיש לר' יוחנן דחייב שתיים ארשמוקין ליה קרא לאחר כפרה לזויה
לריש לקיש דאינו חייב אלא אחת אדמוקין ליה קרא אחת אדמוקין
קודם הפרשה וירשמו סמפקא ליה ^א ואם תימצי לומר קאמר את תימצי
לומר קודם הפרשה פליגי רב רבי יוחנן הכי מוקין ליה קרא אחת אדמוקין
ואם תימצי לומר לאחר הפרשה פליגי ריש לקיש הכי מוקין ליה לקרא
בלאחר כפרה: אמר עולא דאמר אשם ודאי א"ל בעיא ידיעה בתחילה
בעל

לכו ואמ"ל קאמר אסמאל לומר קודם הפרשה פליגי רבי יוחנן הכי מוקין ליה לקרא אחת אדמוקין
בלאחר כפרה. והכי פירושא דירמא לנני תלמודא נמי מספקא ליה פלוגתא דר"י ור"ל במאי כי היכי דמספקא ליה לרדיא אי נקודא אי בלחא אי
דמחוייב ליה פריך ליה תלמודא לרבי יוחנן נמי הכי כדמי מתמחין ומסקל לו ומשני ליה כדמי ומתלה בלשון חל' אל פריך לו ומשני ליה והכי קאמר
אי הוא פשעתי לו בלחא כדמי נעמידי נ"י מרתין' אכל כקודם הפרשה מודה לר"י לח' אל קשה לו מניי דלוקומתא
מתמחין ומסקל לו כקודם הפרשה אכל השמא קשה לו לח' אל' צדק געוה דרבינא דקודם הפרשה נמי פליגי ודאי' יוחנן חייב
שנים ר' יוחנן הכי מוקין לקרא דמתמחין ומסקל לו וזני ליה כדמי ומתלה והכי קאמר ח' אל' אל' דקודם הפרשה לודא פליגי
אי נמי דמחוייב פליגי איכא לאוקמתא כדמי וזני ל' נמי כי פריך לו תלמודא הכדמי על טמחין והביא וזני לו בעל תלמודא
בלחא כדמי לעולם ספקין מספקא ליה במאי פליגי כדמי וזני' אל' אל' פריך ומשני והכי קאמר ח' אל' אל' בלחא הפרשה נמי פליגי דבלחא
הפרשה פטר ליה כדן קרין דהשמא לינא לאוקמתא לקרא דמחייב בלחא פליגי ר"ל היחך מוקין ליה להאי קרא לומר כדמי
מוקין ליה וזני ליה פליגי אל' מנאל לומר בלחא הפרשה פליגי אכתי לאוקמתא כדמי כדמי. ורובו תלמודא נמי כדמי וזני לו ורמיזו דהאי
דכתי מוקין ליה לקרא כדמי ומתלה ומזני הכי מוקין ליה לקרא בלחא כדמי לשון קושאיה ליה ולפרושי' כמו מ"ל והולכתי לשבט
אם הפסידי ולמחוק ואמ"ל דולת' א קמא ורבינא קאמרין להגייה על קודם לחא ועל לחא קודם וזני שטייה תלמודא כמי סוגייתם: **למ"ד
אשם ודאי לא צ"ל בעי ידעה. פלוגתא דר"י ור"ל היחך חייב כדמיהות פ"י ד' שטייה דק"ב כו'. ר"י מחייב ע"ל ספק מעליה אשם תלמי.
ופי' ליה לפיני שמי' מתיבוא א' של קדש ואי' של חולין ואכל אחת מהן ואשתי ידע אחו אכל געוה אל' ומודה ר"ל דאשתי מצינא
או מעליה לומר אחי ומשע' לו שיעור על שיעור או יציא עמה אשמות ודאי כי היכי דאשתי ח' אל' דאשתי בעירות דאשתי כרת
אית ומכפר כפרה גמורה וכשודע לו ודחיל טעם מצינא חטאת א"ל כי כשודע לו יחזור יציא אשם ודאי ר"י' אומר מה לוא מצינא שמי
אשמות וכן דמי לאשם תלמי ספקין מותא' דהתם ספקין איז ודאי נקבה הלכך כי מתדע ליה בעי' לחמיי נקבה אכל לו שטייה ע"ל אחד
**דלמרי וס' שמנין שמנאי על הדק מצינא על לא הודע שזי אל' ח' ויציא קרין וחומס קרין וזני' ח' אל' ויחמא' ח' אל' מעמיה' לו מעליה
ואם שטייה וזני' בעי ידעה בתמיה' כדמי ודאי קודם הגבלת כפרתו דהא לא אימדיע ליה כי תמיה' ומכפר עליה' אשם ודאי. כל אשמות
קרין אשם ודאי ח' ח' מאשם תלמי שזוא צ"ל על הודע וכן שלשה הגבלת על מהו אשם מעליה אשם גיולת אשם שפחה חמופה:
צ"ל****

במילא באין פליגי. ורובן כפרי ידעה לחצי שיעור.
אין שני ידעה לחצי שיעור. ורובן כפרי ידעה לחצי שיעור. ורובן כפרי ידעה לחצי שיעור. ורובן כפרי ידעה לחצי שיעור.
ורבינו לו על שטין. ר' יוחנן אומר רביה שטייה.
א"ל אמר ר' יוחנן אומר רביה שטייה.
וכשודע לו שיעור מודע לא הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח ואם לאו שיעור מודע לא הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
בלחא דאחא חטאת אחו' ותמחוחו ונסלה קרינא דר' יוחנן ואי קרא רירי ריש הכי בניין אכל אכל שזוא

במילא באין פליגי. ורובן כפרי ידעה לחצי שיעור.
אין שני ידעה לחצי שיעור. ורובן כפרי ידעה לחצי שיעור. ורובן כפרי ידעה לחצי שיעור. ורובן כפרי ידעה לחצי שיעור.
ורבינו לו על שטין. ר' יוחנן אומר רביה שטייה.
א"ל אמר ר' יוחנן אומר רביה שטייה.
וכשודע לו שיעור מודע לא הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח ואם לאו שיעור מודע לא הו"ל ידעת חלק, וכן מוכח
בלחא דאחא חטאת אחו' ותמחוחו ונסלה קרינא דר' יוחנן ואי קרא רירי ריש הכי בניין אכל אכל שזוא

שבת קודש כב אייר תש"פ

שבת דף עא

עשה שתי מלאכות באופן שחייב עליהם חטאת אחת (חלק א'), ואחר כך [לפני שנודע לו שחטא] עשה שתי מלאכות באופן שחייב עליהם שתי חטאות (חלק ב')

כאמור לעיל אם אדם חטא כמה פעמים באותה מלאכה, כל שלא נודע לו בין הפעמים שחטא הרי זה נקרא 'העלם אחד', וקרוב אחד מכפר על שניהם. הגמרא דנה באופן שחטא פעמיים, ולא נודע לו ביניהם שחטא [העלם אחד], אלא שבפעם הראשונה שחטא מחוייב על שתי מלאכות חטאת אחת. ובפעם השניה מחוייב על שתי מלאכות שתי חטאות:

[חלק א' עשה בתחילה שתי מלאכות שחייב עליהם חטאת אחת:] **אָמַר רַבָּא: קָצַר כַּגְרוּגְרָת, וְטָחַן כַּגְרוּגְרָת,** [שהוא שיעור המלאכה], **בְּשִׁגְגַת שַׁבָּת** [שלא ידע שהוא שבת] **וְזָדוֹן מְלָאכֹת** [שידע שמלאכות אלו אסורים], ובאופן זה חייב חטאת אחת על שגגת שבת.

[חלק ב': עשה אחר כך שתי מלאכות שחייב עליהם שתי חטאות:] **וְחָזַר וְקָצַר כַּגְרוּגְרָת, וְטָחַן כַּגְרוּגְרָת, בְּזָדוֹן שַׁבָּת** [שידע שהוא שבת], **וְשִׁגְגַת מְלָאכֹת** [שלא ידע שמלאכה זו אסורה], ובאופן זה חייב שתי חטאות, שהרי הוא שוגג בב' מלאכות

אם נודע לו תחילה על חלק א' (שחייב עליה חטאת אחת), מתכפר גם על חלק ב' בחטאת אחת

וְנוֹדַע לוֹ [לאחר חלק ב'] **עַל קְצִירָה וְטַחֲיִנָּה שֶׁל שִׁגְגַת שַׁבָּת וְזָדוֹן מְלָאכֹת** [על חלק א' שחטא, שנודע לו שקצר באיסור, או שנודע לו שטחן באיסור, וכל שכן אם נודע לו שקצר וטחן באיסור], והפריש חטאת על חלק א', שחטאת אחת מכפרת על הקצירה והטחינה, שהרי היה בשגגת שבת,

וְחָזַר וְנוֹדַע לוֹ עַל קְצִירָה וְעַל טַחֲיִנָּה שֶׁל זָדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכֹת [על חלק ב' שחטא, שאמור להתחייב עליה ב' חטאות] (דף עא)

כפרתו על קְצִירָה ראשונה גוֹרְרַת קְצִירָה שנייה בכפרתה, וטַחֲיִנָּה וכפרתו על טחינה ראשונה גוֹרְרַת טַחֲיִנָּה שנייה בכפרתה, וכיון שהחטאת האחת שמביא על החלק א' מכפרת גם על הקצירה וגם על הטחינה, (כי זה היה בשגגת שבת), מתכפר בזה גם על הטחינה והקצירה שבחלק ב'.

(כי חלק א' וחלק ב' היו בהעלם אחד, ואף שעל חלק ב' מצד עצמו היה חייב ב' חטאות נפרדות, מכל מקום כיון שבחלק א' מתכפר [באחד] על שניהם, הרי התכפר גם על השנים שבחלק ב').

אם נודע לו תחילה על מלאכה אחת שבחלק ב', דעת רבא: מתכפר על שתי המלאכות שבחלק א', ואין מתכפר על המלאכה השנייה שבחלק ב'

אָבֵל נוֹדַע לוֹ עַל קְצִירָה שֶׁל זָדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכֹת [של חלק ב'], והפריש עליה קרבן, ובקרובן זה מתכפר רק על הקצירה ולא על הטחינה, שהרי הוא שגגת מלאכות

קְצִירָה [של חלק ב'] **גוֹרְרַת קְצִירָה וְטַחֲיִנָּה שְׁעִמָּה** [של חלק א', שכיון שהקצירה הראשונה מתכפרת יחד עם הקצירה השנייה, מתכפר בזה גם על הטחינה הראשונה, שהרי על חלק

א' חייב רק חטאת אחת, וכיון שמתכפר על הקצירה שבחלק א' נגררת עמו בכפרתו גם הטחינה שבחלק א', שהרי שתיהן היו תלויות בקרבן אחד ואין כפרה לזו בלא זו].

וְטַחֲיִנָּה שְׁכָנְגָדָה [הטחינה שבחלק ב', שכנגד טחינה שבחלק א'] בְּמִקְוֵה עוֹמְדָת, ואינה מתכפרת בקרבן זה, ואין אומרים שהטחינה שבחלק ב' מתכפרת יחד עם הטחינה שבחלק א', כיון שהטחינה הראשונה התכפרה מכח 'גרירה', שהיא נגררת עם הקצירה שבחלק א', ואין אומרים 'גרירה לבד'.

דעת אביי: אף באופן שנודע לו תחילה על מלאכה אחת שבחלק ב, מתכפר בחטאת זו על שתי המלאכות שבחלק א', וממילא גם על שתי המלאכות שבחלק ב' בחטאת אחת

אָבְי אָמַר: כיון שמתכפר בחטאת על הקצירה השניה, מתכפר בזה גם על הקצירה שבחלק א', וכיון שכן מתכפר בזה גם על הטחינה שבחלק א', שהרי על חלק א' מתכפר בחטאת אחת, וכיון שמתכפר על הטחינה שבחלק א' טַחֲיִנָּה שבחלק א' נְמִי גוֹרְרַת טַחֲיִנָּה שבחלק ב', שהרי שֵׁם טַחֲיִנָּה אַחַת הִיא, ואע"ג שכפרת הטחינה שבחלק א', באה על ידי גרירה [שהיא נגררת מכח הכפרה על הקצירה], מכל מקום אומרים 'גרירה לגרירה'.

שאלה: והרי בסוגיא אחרת רק אביי אומר סברא זו, ורבא חולק עליו

שואלת הגמרא: ומי אית ליה לְרַבָּא גְרִירָה [וכי רבא סובר מיסוד זה של גרירה, שהרי את היסוד הזה שבכפרתו על הקצירה שבחלק ב, מתכפר גם על הקצירה שבחלק א', בודאי רבא מודה, שכל שם עבירה הנכפל כמה פעמים בהעלם אחד אין בו אלא חטאת אחת, אבל היסוד המחודש שכאשר מתכפר על הקצירה שבחלק א', נגרר בזה גם הטחינה שבחלק א', וכי רבא סובר זאת]

וְהָא אִיתְמַר, אָכַל שְׁנֵי זֵימֵי חֶלֶב בְּהֶעֱלַם אֶחָד, וְנוֹדַע לוֹ עַל אַחַת מֵהֶן [כגון שנודע לו על הראשון ולא נודע לו על השני],

וְחָזַר וְאָכַל כְּזֵית [שלישי] בְּהֶעֱלָמוֹ שֶׁל שְׁנֵי [שלפני שנודע לו על השני, אכל כזית שלישי], נמצא שאכל את שני הכזיתים הראשונים בהעלם אחד. ואת השניים האחרונים בהעלם אחד.

אָמַר רַבָּא: הֵבִיא קֶרֶבֶן עַל רֵאשׁוֹן, רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי מִתְּכַפְּרִין [שהרי השני היה בהעלם אחד עם הראשון], אבל הכזית שְׁלִישִׁי אֵינוֹ מִתְּכַפֵּר עִמָּהֶם, [ולא אמרינן הואיל והשני מתכפר עם הראשון שבהעלמו, ליגרירה לשלישי עמו בכפרתו].

הֵבִיא קֶרֶבֶן עַל הַשְּׁלִישִׁי [שכשהפרישו, אמר שמפרישו לכפר על הכזית שלישי], שְׁלִישִׁי וְשְׁנֵי מִתְּכַפְּרִין, שהם היו בהעלם אחד, רֵאשׁוֹן אֵינוֹ מִתְּכַפֵּר, שלא היה בהעלם אחד עם השלישי, ולא אומרים שהשני גורר את הראשון להתכפר עמו.

הֵבִיא קֶרֶבֶן עַל הָאֲמִצְעִי, נִתְּכַפְּרוּ כּוֹלָן, ואין זה גרירה, אלא כולם היו בהעלם של אמצעי.

אָבְי אָמַר: אָפִילוֹ הֵבִיא קֶרֶבֶן עַל אֶחָד מֵהֶן, נִתְּכַפְּרוּ כּוֹלָן, מדין גרירה. הרי מבואר שרבא אינו סובר דין גרירה, ורק אביי סובר כן.

תשובה: אחרי שרבא שמע סברא זו מאביי, קיבלה

עונה הגמרא: **בְּתֵר דְּשִׁמְעָה מְאָבֵי** - אחרי שרבא שמע מאביי דבר זה, **סְבָרָה** - סבר וקיבל זאת, וחזר והודה לאביי שיש גרירה, ולכן הוא אמר לעיל שכיון שמתכפר בקצירה שבחלק ב' ומתכפר עם זה על הקצירה שבחלק א', נגרת עמו גם הטחינה שבחלק א', שהרי התחייב חטאת אחת על חלק א'.

[שואלת הגמרא:] **אִי הָכִי** - אם כן שרבא סובר דין גרירה, **טְחִינָה נְמִי תְּגַרְדַּ לְטְחִינָה** - כיון שמתכפר בטחינה שבחלק א', יתכפר גם על הטחינה שבחלק ב', שהכפרה על הטחינה שתגרור כפרה על כל חיוב טחינה שהוא חייב?

[עונה הגמרא:] **גְרִירָה אֵית לִיה** - יש לו, שרבא מודה לאביי שאומרים גרירה, [ולכן הטחינה שבחלק א' נגרת עם הקצירה שבחלק א']. אבל **גְרִירָה דְּגְרִירָה לֵית לִיה** - אין לו, [ולכן הטחינה שבחלק א' (שעליה התכפר בגרירה מהקצירה שבחלק ב'), אינה גוררת את הטחינה שבחלק ב'].

בדברי אביי ורבא מכואר, שמתכפר בחטאת אחת על מלאכה אחת שעשה פעם א' בשגגת שבת, ופעם א' בשגגת מלאכות. אבל רבי זירא הסתפק בעניין זה

מִלְתָּא דְּפְשִׁיטָא לְהוּ לְאָבֵי וְרָבָא [שמתכפר בחטאת אחת על מלאכה שעשה בזדון שבת ושגגת מלאכות, ועל מלאכה שעשה בזדון מלאכות ושגגת שבת, שלא נחלקו אלא בעניין גרירה, אבל שניהם מודים שעל אותה מלאכה (כגון על קצירה או על טחינה) מתכפר בחטאת אחת], **מִבְּעֵיא לְרַבִּי זִירָא**.

[ספיקו של רבי זירא, צירוף חצי שיעור משגגת מלאכות, ועוד חצי שיעור משגגת שבת] **דְּבַעֵי רַבִּי זִירָא מְרַבִּי אָסִי, וְאָמְרִי לָהּ בְּעָא מִינֵיהּ רַבִּי יְרֵמְיָה מְרַבִּי זִירָא, קָצֵר וְטָחַן [קצר או טחן] חֲצִי גְרוּגְרַת בְּשִׁגְגַת שֶׁבֶת וְזִדּוֹן מְלָאכּוֹת,**

וְחִזְרִי, וְקָצֵר וְטָחַן [קצר או טחן] חֲצִי גְרוּגְרַת בְּזִדּוֹן שֶׁבֶת וְשִׁגְגַת מְלָאכּוֹת,

מַהוּ שְׁיִצְטָרְפוּ [שתי הקצירות לכשיעור, שהרי לא נודע לו בין זה לזה שהדבר אסור, והרי זה מלאכה אחת ב'העלם אחד', או שמא בגלל שכאן שגג במלאכה, וכאן שגג בשבת, אין זה נקרא 'העלם אחד']?

אָמַר לִיה רַב אָסִי: חֲלוּקִין לְחֻטָּאוֹת וְלֹא מְצַטְרְפִין [כיון שבזה שגג בשבת ובזה שגג במלאכה, ואילו היה עושה שיעור מלאכה בשגגת שבת, ושיעור מלאכה בשגגת מלאכה, אף שהוא אותה מלאכה, חייב על כל אחד בפני עצמו. וממילא גם כשעשה חצי שיעור מכל אחד מהם, אינם מצטרפים לחיבו חטאת.

שאלה: והרי מצאנו שאיסורים שונים שחייבים עליהם כשהם שיעור שלם חטאות נפרדות, מכל מקום כשהם חצי שיעור הם מצטרפים

אמר לו רבי זירא: **וְכָל הֵיכָא דְּחֲלוּקִין לְחֻטָּאוֹת לֹא מְצַטְרְפִי** - וכל מקום שכאשר עבר על שיעור שלם מאיסורים אלו, חייב חטאות נפרדים על כל אחד מהאיסורים, אינם מצטרפים כאשר עבר על חצי שיעור מכל אחד מאיסורים אלו?

[חלק א', איסור אחד בהעלם אחד, חייב אחד]: **וְהִתְנַן: אֶכֶל חֶלֶב וְחֶלֶב** [אכל כזית חלב, והפסיק שיעור 'כדי אכילת פרס', ואחר כך אכל כזית נוספת] **בְּהֶעֱלַם אֶחָד** [באי ידיעה אחת, שלא נודע לו בין אכילת הכזית הראשונה לאכילת הכזית השניה שהדבר אסור], **אֵינּוּ חַיִּיב אֵלָּא אַחַת** [כיון שעשה איסור אחד בהעלם אחד].

[חלק ב', ב' איסורים בהעלם אחד, חייב שתיים]: **אֶכֶל חֶלֶב, וְדָם, וְנוֹתֵר, וּפְגוּל, בְּהֶעֱלַם אֶחָד** [באי ידיעה אחת, שלא נודע לו בין אכילת החלב לאכילת הדם, הנוטר והפיגול שעבר איסור באכילתו], **חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת** [חטאת נפרדת, ואף שהוא בהעלמה אחת, מכך מקום כיון שהם 'איסורים שונים' חייב על כל איסור בפני עצמו].

זֶה חוֹמֵר בְּמִינֵין הֶרְבֵּה [באיסורים שונים, שחייב על כל איסור בפני עצמו], **מִמִּין אֶחָד** [מאיסור אחד, שחייב על כל הפעמים שעבר על איסור זה, חטאת אחת].

[חלק ג', איסור אחד בהעלם אחד, חייב עליו אחד] **וְזֶה חוֹמֵר בְּמִין אֶחָד** [באיסור אחד] **מִמִּינֵין הֶרְבֵּה** [מאיסורים שונים], **שָׁאֵם אֶכֶל חֶצִי זֵית, וְחֶזֶר, וְאֶכֶל חֶצִי זֵית,** [באותו העלם וכגון שלא שהה מתחילתו של ראשון עד סוף גמר אכילת אחרון יותר מכדי אכילת פרס] **מִמִּין אֶחָד – חַיִּיב** [שנמצא שאכל מאיסור אחד כזית בכדי אכילת פרס]. **מְשַׁנֵּי מִינֵין – פְּטוּר** [שלא אכל מאיסור אחד כזית].

[חלק ד', בירור, מה החידוש שחייב על איסור אחד בהעלם אחד] **וְהוֹיֵנָּה בַּה** [והתקשנו על מה שאמרה הברייתא] **מִמִּין אֶחָד חַיִּיב, צְרִיכָא לְמֵימַר** [וכי צריך לומר זאת, והרי זו אכילה אחת מאיסור אחד ובודאי שחייב על כך חטאת אחת (ובודאי שאין מדובר בשתי אכילות שאינם בתוך כדי אכילת פרס, שהרי אופן כזה אין דעה שמחייבת אותו)]

[חלק ה', ביאור החידוש הוא שאיסור אחד משני סוגי תבשילים מצטרף] **וְאָמַר רִישׁ לְקִישׁ מְשׁוּם בַּר תּוּטְנִי** [שם חכם], **הֵכָא בְּמֵאי עֲסָקִינָּה, כְּגוֹן שְׁאֶכְלוּ בְּשְׁנֵי תַמְחוּיִין** [שני מיני תבשיל אחד צלי ואחד מבושל], **וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הֵיךָ דְאָמַר: תַּמְחוּיִין מְתַלְקִין** [שהאוכל שני זיתים מאיסור אחד, בהעלם אחד, בשני תמחויין, חייב שתי חטאות].

וזה החידוש שאמרו במשנה 'ממין אחד חייב', לחדש ולומר שלענין חצי שיעור, שני תמחויים מצטרפים, **מַהוּ דְתִימָא** [שהייתי אומר]: **אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ** [שתמחויים מחלקים] **בֵּין לְקוּלָּא** [שכאשר יש שני תמחויים ובכל אחד יש חצי שיעור, אינם מצטרפים], **בֵּין לְחוּמְרָא** [שאם יש בכל אחד מהם כזית, חייב על כל תמחוי ותמחוי], **קָא מְשַׁמַּע לָן, דְלְקוּלָּא לָא אָמַר, לְחוּמְרָא קָאמַר,** וזה מה שאמרה המשנה ששני תמחויים שבכל אחד יש חצי שיעור, הרי הם מצטרפים.

[חלק ו', ביאור הקושיא, על רב אסי] **וְהָא הֵכָא** [והרי כאן] **דְחִלוקִין לְחֻטָּאוֹת** [ששני תמחויין חלוקים לחטאות שכשיש בכל אחד כזית, חייב על כל אחד בפני עצמו], **וְקָא מְצַטְרְפִי** [שכאשר יש בכל תמחוי חצי שיעור, הם מצטרפים], ואם כן בשגגת שבת ושגגת מלאכות אף שהם חלוקים לחטאות כשהם שיעור שלם, אין זה הוכחה שלא יצטרפו כשאינם שיעור שלם.

תשובה: ביאור המשנה הוא שכשם שכאשר הם שיעור שלם חייבים עליהם חטאות נפרדות, כך גם כשהם חצי שיעור אינם מצטרפים

אָמַר לִיהִי רַב אַסִּי: מַר, אַרְיִשָׁא מְתַנֵּי לָהּ [הינך שונה את דברי ריש לקיש על הרישא שכתוב

בה 'ממין אחד חייב', וְקָשִׁיא לִיה, [שמבואר מכך ששני חצאים מתבשילים שונים מצטרפים לשיעור שלם, אף ששיעור שלם משני תבשילים מחייב שנים],

אָנן, אָסִיפָא מְתַנִּינן לַה [אנו שונים את דברי ריש לקיש על הסיפא] וְלֹא קָשִׁיא לָן, כדלהלן: שבסיפא אמרה המשנה: מְשַׁנֵּי מִינֵין פְּטוּר ועל זה קשה: צְרִיכָה לְמִימַר, הרי ודאי ששני מינים אינם מצטרפים לשיעור,

וְאָמַר רִישׁ לְקִישׁ מְשׁוּם בַּר תּוֹטְנִי [ליישוב קושיא זו]: לְעוֹלָם כּוּוֹנַת הַמְשַׁנָּה שֶׁאֵכָל שְׁנֵי חֲצָאֵי זֵיתִים מִמִּין אֶחָד, וְאִמָּאֵי קָרִי לִיה: 'שְׁנֵי מִינֵין' שְׁאֲכָלוּ בְּשְׁנֵי תַמְחוּיִין, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הֵיא דְאָמַר: תַּמְחוּיִין מְחַלְקִין. וְהָא קָא מְשַׁמַּע לָן, דְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁתַּמְחוּיִין מְחַלְקִין בֵּין לְקוּלָא [ששני חצאי זיתים ממין אחד משני תמחויין, אינם מצטרפים לכזית] בֵּין לְחוּמְרָא [ששני שיעורים ממין אחד משני תמחויין, חייב על כל אחד ואחד בפני עצמו]. ולפי זה נמצא שמשני תבשילים אין מצטרף אפילו כשאחר מכל אחד חצי שיעור.

[שואלת הגמרא:] מְדִסְפָא [מכך שהסיפא של משנה זו מדברת על] מִין אֶחָד וְשְׁנֵי תַמְחוּיִין [שהם שני חצאי איסור מאותו מין, אלא שהם מתבשילים שונים, ואינם מצטרפים] [עמוד ב] מְכַלְל דְרִישָׁא [מכך מבואר שהרישא מדברת על] מִין אֶחָד וְתַמְחוּיִין אֶחָד [שבזה שני חצאי זיתים מצטרפים]. ועל כך קשה: מִין אֶחָד וְתַמְחוּיִין אֶחָד, צְרִיכָא לְמִימַר [הרי פשוט שהם מצטרפים].

[תשובה:] אָמַר רַב הוֹנָא: הֵכָא בְּמָאֵי עֲסָקִינן כְּגוֹן שְׁהִיתָה לוֹ יְדִיעָה בִּינְתֵימִים [שבין שני חצאי השיעור, נודע לו שאכל את הראשון באיסור], והחידוש הוא שהם מצטרפים, ואף שבשיעורין שלמים אם נודע לו בין עבירה לעבירה שעבר איסור, חייב על אחת בפני עצמה, כאן כיון שלא נודע לו אלא על חצי שיעור, אין זה מחלק ביניהם שלא יצטרפו, וְרַבִּין גַּמְלִיאֵל הֵיא דְאָמַר אֵין יְדִיעָה לְחֲצֵי שִׁיעוּר, שהיודע שעבר על חצי שיעור של איסור, אין זה ידיעה לחלק.

עבר על שתי חטאות בשגגה אחת, ונודע לו על אחת ואחר כך נודע לו על השנייה

אֵיתְמַר, אָכַל שְׁנֵי זֵיתֵי חֶלֶב בְּהַעֲלָם אֶחָד - בטעות אחת 'ארוכה', כגון שאכל כזית חלב ולא ידע שזו חלב, ואחר כך אכל עוד כזית ולא ידע שזו חלב, ובין כזית לכזית לא נודע לו שהאכילה הקודמת היא חלב.

וְנֹדַע לוֹ עַל הָרִאשׁוֹן - שהכזית הראשון שאכל היה חלב, וְחָזַר וְנֹדַע לוֹ עַל הַשְּׁנֵי - שגם הכזית השני היה חלב.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חֵיִיב שְׁתֵּמִים, שכיון שנודע לו על שגגה אחת, אף שעדיין לא הקריב את חטאתו, [עצם הידיעה שחטא, או עצם הפרשת הקרבן על שגגתו, ראה להלן] כיון שכבר התחייב בקרבן, שוב אינו יכול להתכפר בקרבן זה, על החטא הנוסף שיוודע לו אחר כך שחטא גם בו.

וְרִישׁ לְקִישׁ אָמַר: אֵינוֹ חֵיִיב אֲלָא אַחַת, [ואף שנודע לו בתחילה רק על שגגה אחת, כיון שנודע לו לפני שהפריש את הקרבן, או לפני שהקריבו, (ראה להלן), חייב להתכפר על חטא נוסף לו שנודע לו אחר כך שחטא בו].

[מקורו של רבי יוחנן:] **רבי יוחנן אָמַר: חַיִּיב שְׁתִּים, שְׁנֵאמַר 'וְהִבִּיא קֶרְבְּנו עַל חֲטָאתוֹ' וְהִבִּיא,** משמע על כל חטאת וחטאת יביא.

[מקורו של ריש לקיש:] **וְרִישׁ לְקִישׁ אָמַר: פְּטוּר מִשְׁתִּיִּים, וְאִינוּ חַיִּיב אֶלָּא אַחַת, שְׁנֵאמַר 'מִחֲטָאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ',** אפי' לא הביא אלא על מקצת חטאתו - על חטאת אחת, ונסלח לו - כולו.

[מה דורש ריש לקיש מפסוקו של רבי יוחנן:] **וְרִישׁ לְקִישׁ הִכְתִּיב עַל חֲטָאתוֹ וְהִבִּיא ?**

עונה הגמרא, ריש לקיש סובר: **הֵהוּא לְאַחַר כְּפָרָה** [שפסוק זה מדבר שנודע לו על החטא השני לאחר שכבר הקריב את החטאת והתכפר לו החטא הראשון].

[מה דורש רבי יוחנן מפסוקו של ריש לקיש:] **וְלְרַבִּי יוֹחָנָן נִמְי הִכְתִּיב מִחֲטָאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ ?**

עונה הגמרא: **הֵכָּא בְּמֵאֵי עֶסְקִינָן** [לפי רבי יוחנן פסוק זה מדבר], **כְּגוֹן שְׂאֵכֵל כְּזִית וּמְחַצָּה, וְנוֹדַע לוֹ עַל כְּזִית. וְחִזּוּר וְאָכַל כְּחֻצֵי זֵית אַחַר, בְּהֶעֱלְמוּ שֶׁל שְׁנֵי** [לפני שנודע לו על החצי זית הקודם], **מֵהוּ דְתִימָא לִיצְטְרָפוּ, קָא מְשַׁמַּע לָן** [שאינו מצטרף, שהרי אם היה נודע לו רק על הכזית הראשון, ולא על החצי הנוסף, היה מתכפר גם על החצי זית הנוסף, בלא שום ידיעה, שרק כזית לא מתכפר בלי ידיעה, אבל חצי זית מתכפר בלא ידיעה, ולכן כאן נודע לו על הכזית, הוא מתכפר גם על החצי זית הנוסף, ולכן כשאחר כך אכל עוד חצי זית, אינו מצטרף עם החצי זית הראשון שכבר התכפר עליו.

ספק, אם נחלקו, אם הידיעה (קודם הפרשה) יוצרת חיוב נפרד, או ההפרשה יוצרת חיוב נפרד

[צד א': נחלקו אם ידיעות מחלקות אבל הפרשות ודאי מחלקות:] **אָמַר לִיָּה רַבִּינָא לְרַב אֲשִׁי:**

באיזה אופן נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש: **דְּאִיתִּידַע לִיָּה** [על החטא השני] **קוֹדֵם הַפְּרָשָׁה** [קודם שהפריש קרבן על ידיעה הראשונה] **פְּלִיגִי, וּבְהָא פְּלִיגִי, דְּמָר (רבי יוחנן) סָבַר יְדִיעוֹת מְחַלְקוֹת,** שהידיעה יוצרת חיוב על מה שנודע לו, וכיון שכבר התחייב על כך בקרבן, אם אחר כך יודע לו שבתחילה חטא בזה פעמים נוספות, יתחייב על כך קרבן נוסף, ואין כפרתו נכללת באותו קרבן שכבר התחייב בו,

וּמָר (ריש לקיש) סָבַר הַפְּרָשׁוֹת מְחַלְקוֹת, שאף שנודע לו שחטא, כל עוד לא הפריש קרבן, יכול לכלול חטא נוסף בקרבן זה.

אָבַל לְאַחַר הַפְּרָשָׁה - אם הפריש קרבן על מה שנודע לו שחטא, **מוֹדִי לִיָּה רִישׁ לְקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּחַיִּיב שְׁתִּים,** ואם נודע לו אחר כך שבתחילה חטא בזה פעמים נוספות, שוב אינם נכללים במה שהפריש בתחילה.

[צד ב': נחלקו אם הפרשות מחלקות, אבל ידיעות ודאי אינם מחלקות:] **או דִּלְמָא, דְּאִיתִּידַע לִיָּה לְאַחַר הַפְּרָשָׁה, פְּלִיגִי,**

וּבְהָא פְּלִיגִי, דְּמָר (רבי יוחנן) סָבַר: הַפְּרָשׁוֹת מְחַלְקוֹת. ומָר (ריש לקיש) **סָבַר, כְּפָרוֹת מְחַלְקוֹת** [רק אם נודע לו לאחר שהקריב את הקרבן ונתכפר לו, הרי זה מחלק לחייבו חטאת נפרדת על מה שנודע לו אחר כך].

אָבַל אם נודע לו **קוֹדֵם הַפְּרָשָׁה, מוֹדִי לִיָּה רַבִּי יוֹחָנָן לְרִישׁ לְקִישׁ דְּאִינוּ חַיִּיב אֶלָּא אַחַת,**

[צד ג': נחלקו בין אם הפרשות מחלקות, ובין אם ידיעות מחלקות:] או דילמא, בין בזו ובין בזו מחלוקת.

פשיטת הספק: מהלימודים שלמדו מהפסוקים משמע שנחלקו בין קודם הפרשה ובין לאחר הפרשה

אמר ליה: מסתברא בין בזו ובין בזו מחלוקת.

דאי סלקא דעתך, קודם הפרשה פליגי. אבל לאחר הפרשה, מודה ליה ריש לקיש לרבי יוחנן דתייב שתיים, [אם כן] אדמוקים ליה קרא לאחר כפרה [עד שביארת לעיל בדעת ריש לקיש שהפסוק 'על חטאתו והביא' מדבר שנודע לו על החטאת השניה רק אחרי שהקריב את החטאת על הראשונה וכבר התכפר, לוקמיה [היו לו להעמידו], כשנודע לו לאחר הפרשה. ומכך שלא אמרו כך, מוכח שלדעת ריש לקיש אינו חייב חטאת נפרדת על מה שנודע לו לאחר הפרשה.

ואי אחר הפרשה פליגי, אבל קודם הפרשה מודה ליה רבי יוחנן לריש לקיש דאינו חייב אלא אחת, [אם כן] אדמוקי ליה קרא [עד שביארת לעיל בדעת רבי יוחנן שהפסוק 'מחטאתו ונסלח לו'] מדבר: בכזית ומחצה [ונודע לו על כזית, ואחר כך אכל עוד חצי זית בהעלמו של החצי זית הראשון] לוקמיה קודם הפרשה. ומכך שלא אמרו כך, מוכח שלדעת רבי יוחנן, אף כשנודע לו קודם הפרשה, חייב עליה חטאת נפרדת.

הרי מוכח שרבי יוחנן וריש לקיש נחלקו בין בזו ובין בזו, כלומר בין שנודע לו קודם הפרשה ובין שנודע לו לאחר הפרשה.

דחיית הראיה: הלימודים נאמרו על דרך ספק, ואין להוכיח מהם

הגמרא דוחה את הראיה: ודילמא ספוקי מספקא ליה [ושמא הגמרא הסתפק בדבר זה, באיזה אופן נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש, בקודם הפרשה או לאחר הפרשה], ואם תימצי לומר קאמר [והגמרא אומרת את דבריה בדרך ספק, כדלהלן]: אם תימצי לומר קודם הפרשה פליגי בה, [ואם כן] רבי יוחנן, היכי מוקי ליה לקרא [איך יעמיד את הפסוק 'מחטאתו ונסלח לו' לשיטתו], בכזית ומחצה [ונודע לו על כזית, ואחר כך אכל עוד חצי זית בהעלמו של החצי זית הראשון]. אמנם על הצד שלא נחלקו קודם הפרשה, מעמידים את הפסוק קודם הפרשה.

ואם תימצי לומר: לאחר הפרשה פליגי, [ואם כן] ריש לקיש, היכי מוקי ליה לקרא [איך יעמיד את הפסוק 'על חטאתו והביא'], בלאחר כפרה [שנודע לו לאחר כפרה]. אמנם על הצד שלא נחלקו בלאחר הפרשה, מעמידים את הפסוק בלאחר הפרשה.

אמר עולא: למאן דאמר אשם ודאי לא בעי ידיעה בתחילה [יתבאר בעמוד הבא].

מהדורה זו מתייחדת בהגשת דברי הגמרא באופן שהלומד מקבל באופן ברור את ה"צורתא דשמעתתא", נושאי הסוגיא, השיטות והראיות.
 בסיום הלימוד הסוגיא ברורה לפני הלומד, מסוכמת במוחו ובליבו.
 הביאור ערוך באופן שהלומד "לומד" את הסוגיא ובכך קונה קנין בדף.
 הכותרות לפני כל נושא והקיטוע לכל סוגיא מהווים תוספת בהירות כמאמר חז"ל "ליתן רווח בין פרשה לפרשה".
 מעלות אלו יחד עם חדשנות ההגשה והאותיות המאירות הם האבן השואבת ללומדים חדשים גם ישנים לחיבור העמוק עם מהדורה זו.

להנצחת המהדורה, מסכת או חוברת 0533129507
a0533129507@gmail.com

בס"ד

ניתן לשמוע שיעור 7 דפים [בשיעור אחד]
 במס' 036171111 - קול הלשון
 ולהקיש 7 * 70 - 700

9771565598004